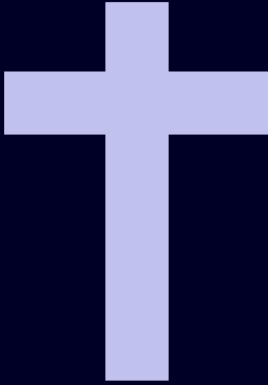

Kuloonaay

Karon: Kuloonaay (Portions)

Kuloonaay

Karon: Kuloonaay (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Karon)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022
404e2c05-c6eb-5f56-8cae-50a5b595ef9a

Contents

LUK 1

Ekoonjan ya éesuume ya eyya
 Luk
 naakiice ya
 Waah wa weeyem wa ti pakiical empe

Ekoonjan ya éesuume ya eyya Luk naakiice ya éyisanaayisan nii Yéesu ayem Afakana ya éeyinananee ya ati Israyel niŋ lombo Afakana ya ati pakan paka púloonj. Luk asok akalaŋaakalaj meemak ápimeyi pánipani ya ti Yéesu. Ekina nuutaakaa fiye ti pakiical. Pakiical empe Luk náayaañe akiic Teyofil, ásupiyenu ya eyem “Páhin pa piti pupoñapoñ pa”.

Ekoonjan ya éesuume ya eyye eluwut eekiice yo ya, pale pasincanal pa píyisanaayisan nii Luk ákuuñana ya akiice yo. Luk aloomaaloom páhin niŋ apoñapoñ a Pool. Luk Asuwif tom, naakiic yo lombo keeneetaat ka Pusuwif.

Kikee kilim keetaake nafaa

Ateeteyo - Akina ayem Yéesu niŋ ekina tom Pútuun pa. Akina ayem ati waah wa púloonj uti púlunta pa.

Cáwii ca citi Pútuun pa - Lan óo lan la pakan paka nkacoone Pútuun pa pipiyeno amansa ya ateyii, cáwii ca citi Pútuun pa unca toko.

Eenucee ya - Ekina eyem caacaw ca citi Afakana ya niŋ Amansa ya arja Pusuwif pa nkayeniye ya hítuulu ékey ya eteyoo. Nasokee lombo “Krista”.
 Fa heeyem ha páhantuwa nihikiicee fa:

1:1-4 Heewune ha Luk naakiic.

1:5-2:52 Hipukuyee ha niŋ hiñiiyate ha hiti Saŋ-Patis niŋ Yéesu.

3:1-20 Páhin pa piti Saŋ-Patis.

3:21-4:13 Pátise ya niŋ híluunuyee ha hiti Yéesu.

4:14-9:50 Páhin pa piti Yéesu ti mah ma miti Kalilee.

9:51-19:27 Pítin pa piti Yéesu púful Kalilee piwant Jerusalem.

19:28-23:56 Kunoom ka kikelan ka kiti Yéesu niŋ eket ya eteyoo Jerusalem.

24:1-53 Pilito pa, éfulii ya niŋ pisilo pa piti Yéesu.

Heewune ha Luk naakiic

^{I-II} Awe Teyofil eñaap ya,

keemeenje kacukaacuk niŋ ñikini eeha Pútuun pa mpíhine ha púloonj ti píyaañ eteeho toonii. Nkáyenoonii pikamana hilim ha hiti Pútuun pa. Keemeenje toonii nkayeno ho hikiicu samat nii fa nkakamane ho fa unii. ^{III} Kápiliŋ ti píyaañ waah ewwe fo ti pikelan, inci úwincinoole heetaakiye púloonj. Ekina ewune, insok nii napaanap pikiici, awe Teyofil, pakiical peetempiye mpucoonool ^{IV} aakati méyi nii eeha nkalaŋanuu ha, hilim hiti pánipani.

Ñáapukuma Saŋ-Patis

^V Ti caanak ca citi amansa ya arja nkasok ya Helot ati mah ma miti Yutaay, intaako awaaseena ati Pútuun pa arja nkasok Sakaliya ati kayonj ka kiti puwaaseena pa enka nkasok ka Apiya. Aaloo caacawoo Elisabet, náafulii ti miin ma miti Aaron. ^{VI} Poko t'ésupakii keecoonoole hátikin Pútuun pa, nkanapan pítin etempo, nkacok púloonj hilim ha heesiŋanee ha hiti Ateeteyo fo muus. ^{VII} Pale kataakut añii kamma Elisabet naayem caakonta, apan poko púloonj pamaamanal.

^{VIII} Hikee hinoom Sakaliya naayeno kaawaaseen la ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa loho hinoom ha hiti kayonj ka kiteyii hícoliyoo. ^{IX} Ti cosaan ya eti puwaaseena pa nkañakoo kaakaaw ti kamamal apiyeno arja afaanako ya ti ekumpan ya enfakat ya

eti Pútuun pa, la sampanee la, kati áluntan caminkolon ya.* X Waati ya eti káaluntan ka néetuono, pakan paka púlooj nkayeno kaluum tkitaarj.

XI Maleekoo ya eti Ateeteyo néefulii teyoo, episiinjyoo t'epes yáali eti kaaciin ka la nkáluntan la. XII Sakaliya naacuk yo naasuco naafe. XIII Maleekoo ya neesokoo: “Tumpufe Sakaliya, kaluum ka kitii kisayaneesayan, aali Elisabet afaataak añii aafawasoo caacaw ence: Sarj. XIV Afaayeno t'awe pásuuma penfakat, hícump pakan lombo efikataak pásuuma ti hipuku ha hiteyoo. XV Afaayenoonii an eemaka ti Ateeteyo, añajut pálaani elaan nij pikee palaanal empa mpúkuman. Le nij afaapukee, afaameej nij Kunuu ka keenape ka. XVI Afaañahanii pakan keemeerje pakati Israyel ti Ateeteyo Pútuun pa piteyii. XVII Afaañowii hátikin Ateeteyo ti kunuu nij ti sempe samat nii ayaamakoola ya Elí, afaañahanii nífaaf ña kapisiyool nij epuukii, náañahanii kéeciita ka káakup ti pámiiloolal peenape, kati amemanool pakan paka ti Ateeteyo.” XVIII Sakaliya naacakan maleekoo ya: “Puume inci fáyini kameye eehuu? Inci oopa maamane aalam lombo sitiiloo séelaarjane.” XIX Maleekoo ya neesokoo: “Inci yem Gabriyel. Inci ninsiño hátikin Pútuun pa, inci mpúpoñii píkey soki ekoonjan ya éesuume eyye. XX Síitan, ti káyananaati kilimam, putumi epifucok, áatiyini káakup fo ta eehe efihitaako. Pánipani kilim ka kutoom efikitaako incolaa toko.”

XXI Pakan paka nkayeno hítuulu ínnimii heewune Sakaliya náafiyoonii páhantuwa ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa. XXII Emma náafulii ma ayinaat káakup neyii nkámeyi nii aje ácukuyooocuk waah páhantuwa ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Naayeno nkáakupaati fo káakup nij sipees. XXIII Lóokuj ya eti kaawaaseen ka kiteyoo ta nkipaye ta, naañoho t'enuuf.

XXIV Fiyiit aaloo Elisabet naasa munow naayolo nemmo páhantuwa fo kiim isak. XXV Naasok: “Fiyee Ateeteyo náahinaam eehe, áfulanaam ti ñusuu ti pakan paka.”

Ñáapukuma Yéesu

XXVI Elisabet ti hiimoo hísakiyenu nij hoonool hiti munow, Pútuun pa mpúpoñii maleekoo ya eyya nkasok ya Gabriyel ti mah ma miti Kalilee ti saatee ya eti Naasalet. XXVII Pupupoño ti ámaacul a aña nkasok ya Mari, aña Josef ati miin ma miti cáwii ca citi Dawid naarjaame ya ekop. XXVIII Maleekoo ya neenako la teyoo neesokoo: “Kásuumaay kiyeno n'awe, awe aña ataake ya pálafí pa piti Ateeteyo. Ateeteyo oopa n'awe.”

XXIX Mpásiyaloo kilim enkuu Mari naaliim naayeno eckanoolo pakicanal puume mpaaw. XXX Maleekoo ya neesokoo: “Tumpufe Mari, áasuumasuum Pútuun pa. XXXI Síitan inci pusoki, aafasa munow mpúkii ciñii cikampaani aakati ufanoo caacaw ca Yéesu. XXXII Afaayeno an eemaka, afaayonkalee Añii ya ati Pútuun pa piti patiila. Ateeteyo Pútuun pa epipuwufanoo elemeyu ya eti amansa ya eti maamayoo Dawid, XXXIII afaapampañan ti miin ma miti Jakob, cáwii ca citeyoo eticipa.” XXXIV Mari naañahan yo: “Eehe puume níhiyina pitaako inci péemiit áyiin?” XXXV Maleekoo ya neesokoo: “Kunuu ka keenape ka éfikiwanoonii t'awe, sempe sa siti Pútuun pa piti patiila ínsikimpitooli, ekina ewune añii ya aña ankaakaay ya hipuku afaayeno eesampanee, naasokee Añii Pútuun. XXXVI Sincan Elisabet atii ya aña nkasoke ya caakonta, ti himaamanoo oopa nij munow miti kiim isak nij hoonool miti cikampaani. XXXVII Méyi nii waah uheekut Pútuun pa.” XXXVIII Mari naañahan yo: “Iyyoo, inci yem amiikan a ati Ateeteyo, hitaako t'inci samat nii fa ansoke fa.” Maleekoo ya neekaay.

Hiyoo ha hiti Mari pati Elisabet

XXXIX Ti kunoom enkuu Mari naakaay mpacas ti saatee ya eti píntinij pa ti mah ma miti Yutaay, XL apinako la ti ekumpan ya eti Sakaliya naackican Elisabet. XLI Ta Elisabet náasiye ta Mari pakicanaloo añii ya naawen ti munowoo, Elisabet naameej nij Kunuu ka keenape ka. XLII Naaceek apusok: “Awe Pútuun pa mpíhine heehañe ha panap ti pakaal paka púlooj, efi lombo píhin heehañe ha panap ti añii ya aña ankaakaay ya hipuku! XLIII Puume inci ínnapiyenee fiye, íñña ya ati Ateeteyo atoom kati mpáakeyyam hiyoo? XLIV Sincan, emma inci ínsiye ma pakicanali añii aje ti munowam naawen ti pásuuma. XLV Aánapiyaneé awe aña yínane ya ti eehe Ateeteyo mpusoke ha nii efihitaako.”

* IX 1:9 Káaluntan ka kiñañaa íhinu hinoom óo hinoom ñusupak ti puwaaseena pa. Káaluntan ka nkíhineehin ti pututa kaaciin ka la sampanee la ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Ekina eyem píyisan pa piti kaluum ka kiti pakan etempo.

Hímulu Pútuun pa hiti Mari

XLVI Mari naaceek apusok:

“Yaanam émulaa Ateeteyo!

XLVII-XLIX Kamma Pútuun pa mpítahii kunuu etempo t’inci amiikan a atempo ásikateen

a,

ekina ewune kunuuwam kimeerjaa niŋ pásuuma ti Pútuun pa Afakana ya atoom.

Kamma Pútuun pa piti sempe mpíhinaam waah wenfakat,

ekina ewune, písik fiyooy pikaay pa púloorj efimpiyonkalam ati pásuuma.

Caacaw etempo ceesampanee.

L Pitaakaataak paket hikaw ti keefeye po ka fo ti ekaay ó ekaay.

LI Mpíyisan hamake ha niŋ epees etempo; mpíhancalool kéemakiyanooliye ka ti pakan paka.

LII Mpíwananii pumansa pa ti pilemeyu pa piteyii, pale, mpíseepin písikateen pa.

LIII Mpsiiitan keeyeniye ka ti peep pa niŋ waah weenape, pale, mpíyaan keetaake ka kapiñoho sipeesii ñaanii.

LIV Mpiyankanan amiikan etempo Israyel, ti é nawuno paket hikaw etempo.

LV Eehuu mpíyananane símaama unaa Abraham niŋ miin ma miteyoo fo caanak ó caanak.”

LVI Mari naayeno pati Elisabet fo kiim káhaaciil apite añoho pateyoo.

Ñáapukuma ña ñiti Saj-Patis

LVII Púful toko, Elisabet fyuyiŋooliyooy, náapukii cikampaani. LVIII Pikinooloo niŋ miin ma miteyoo nkási nii Ateeteyo áhinoohin henfakat niŋ paket hikaw, nkananfool ti pásuuma pa piteyoo. LIX Añii ya ta naataake ta kunoom isak niŋ kíhaaciil nkákey kapinakanoo ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niŋ maamaa ateyii Abraham, nkálafiyoo kawufan caacaw ca citi faafoo Sakaliya. LX Elisabet naacoop hilim ha naasokii: “Haani! Caacawoo ciñarjaa piyeno Saj.” LXI Nkasokoo: “Pale an aneetaat ti miin ma miti aluu arja ataake caacaw encuu.” LXII Nkákup neyoo niŋ sipees, kápícaakan faafoo enceyme caacaw náalafiyee kawufan añiinoo. LXIII Naasokii kawufanooy káakiicumaa, naakiic: “Caacawoo Saj.” Pakan paka púloorj ínnimii. LXIV Tokotoko putumoo mpípankino, híleeluufooy nihikatan, náayini káakup, náayaañ kaanimpan Pútuun pa. LXV Ewatate enfakat neeyeno ti pikinoolii púloorj niŋ keekine ka ti pisaatee pa piti pítintij pa ti mah ma miti Yutaay, nkayeno káakup heetaakiye ha. LXVI An óo an éesiye ho naayeno káamiilool, naasok: “Añii arje, an puume naakaakaay piyeno?” Kaatuko sempe sa siti Ateeteyo siyenaayeno teyoo.

Hímulu Pútuun pa hiti Sakaliya

LXVII Añii ya, faafoo Sakaliya naameerj niŋ Kunuu ka keenape ka naayaamakool hiti Pútuun pa, apusok:

LXVIII “Unimpanaa Ateeteyo Pútuun pa piti Israyel kamma mpitahe kunuu ti pakan etempo mpifakanii.

LXIX Mpúpoñii unaa Afakana eemaka ati miin ma miti amansa ya Dawid amiikan etempo, LXX eehuu piyaamakoola pa keesampanee ka nkátuunane unaa ti caacaw Pútuun pa ta infiyee

LXXI nii efipufakan unaa ti pikamool unaa niŋ ti sipees keenate ka unaa púloorj.

LXXII Mpíyisan símaama unaa paket hikaw, mpínawuno písiyool etempo peesampanee pa,

LXXIII esintooloo eyya mpisintooliye ya ti maamaa unaa Abraham[☆]:

LXXIV nii, ta mpufakane ta unaa ti sipees pikamool unaa, éfiwuyiniyaa po himiikanate peefeyut

LXXV nuuyeniya pimiikan keesampanee niŋ keecoonoole hátkin etempo fo eket maama.

LXXVI Awe añiinam lompo aafayonkalee ayaamakoola ya ati Pútuun pa piti patiila, kamma ankaakaay énowii hátkin Ateeteyo aapiwañaloo pítin pa,

LXXVII ti káyisanool pakan etempo kafakan ka ti kaaponket ka kiti umuuyen wa uteyii,

LXXVIII kamma Pútuun pa piti unaa mpimeeḅe paket hikaw, ekina ewune aḅa eecaḅe ya nii caanak céefulii áfaawanonii ápikey unaa hiyoop,

LXXIX kati acaañan keeyem ka ti eloḅ ya eti ñáanim ña niḅ ti hísaalumant ha hiti eket ya, ápitintiñan unaa ti pítin pa piti kásuumaay ka.”

LXXX Añii ya Saḅ náayankii, kunuuwo nkítaakii sempe. Naayeno ti káahaḅ tes fo ta náafulii ta ti pakati Israyel.

II

Ñáapukuma ña ñiti Yéesu

^I Ta Saḅ-Patis naapukee ta, amansa ya enfakat a aḅa nkasok ya Ookus náafulanii hilim nii an óo an ti mah ma miti Room púloḅ añañee hikiicu caacawoo. ^{II} Oom hikiicu hiyeniye híyaañ ta Kileñoos naayeniye ta ati hikaw ha hiti Siriya. ^{III} An óo an naañoho ti saatee ya eti csaan ya eteyoo apikaakiicee po.

^{IV} Josef lompo náafulii ti saatee ya eti Naasalet ti mah ma miti Kalilee apiwant mah ma miti Yutaay ti saatee ya eti amansa ya Dawid eyya nkasok ya Betelehem, kamma akina lompo naayem ati miin ma miti maamaa teyoo Dawid. ^V Apikaay hikiicu ha naacoo pool Mari aḅa naañaa me ya ekop, aḅa eeyeniye ya immunow.

^{VI} Ta nkayeniye ta po, iyyiḅooliyoo, ^{VII} náapukii ciñiinoo cíyaañ, cikampaani. Naaku-upatanool co niḅ ñiseehu naahintanoo ti púus kamma nkataakut ékaap la efikawanan.

Kakaman ñáapukuma ña ñiti Afakana ya pufaasa pa

^{VIII} Ti oom mah intaako ti ukít wa pufaasa keeyeniye efaas niḅ hánant písaacii pa piteyii. ^{IX} Maleekoo ya eti Ateeteyo néefulii teyii, ecaḅ ya enfakat ya eti Ateeteyo néekinkoolii, ewatate enfakat neeyeno neyii. ^X Maleekoo ya neesokii: “Timpiniḅe, cóopiyoocoo aluu ekoḅan éesuume eti pásuuma penfakat piti pakan paka púloḅ.

^{XI} Fíyooy pati saatee ya eti Dawid ciñii cipukee po Afakana ya, akina ayem Eenucee ya, akina lompo ayem Ateeteyo. ^{XII} Ehe píyisan empa efinikiiwo pa tempo, efanitook nkakuupatanoole ciñii niḅ ñiseehu nahintanoo co ti púus.”

^{XIII} Tokotoko kayoḅ kenfakat kiti pumaleekoo nkúfulii alacana nkinanf maleekoo ya nkiyeno kaanimpan Pútuun pa, nkiyeno hisoku: ^{XIV} “Umúlaa Pútuun pa piti patiila, kásuumaay nkiyeno t’etaam ti payenka mpitaake ka pásuuma etempo.” ^{XV} Ta pumaleekoo pa mpuñohiye ta patiila pufaasa pa nkasokool: “Ukaayaa Betelehem hicuku heetaakiye ha, eeha Ateeteyo naasoke ha unaa.”

^{XVI} Nkahiliikan, kapucol nkatook Mari, Josef niḅ ciñii ca ceehintanee ca ti púus pa. ^{XVII} Ta nkacukoo ta nkayeno kakaman eeha maleekoo ya neesokii ha ti añii ya. ^{XVIII} Kéesiye ho ka púloḅ ínnimii ti eeha pufaasa pa nkasokii ha. ^{XIX} Pale Mari naamank eehe púloḅ ti kunuuwo náamiilool ho meemak. ^{XX} Pufaasa pa ta nkayeniye ta puñoho, nkayeno hímulu niḅ kaanimpan Pútuun pa kamma eeha nkásiye ha nkacuk samat nii fa maleekoo ya neesokii fa.

Hiwasuyee ha hiti Yéesu caacaw

^{XXI} Ta naataake ta kunoom isak niḅ kíhaaciil, nkanakanoo ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niḅ maamaa ateyii Abraham, nkawasoo caacaw ca Yéesu, samat nii fa maleekoo ya neesoke fa íñña a teyoo peelokot asa munow.

Kañoman ka kiti Yéesu ti Pútuun pa

^{XXII} Hinoom ha hiti kaakuulan ka kiti hipuku ha níhicolii, kaakuulan ka keekiice ka ti hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis. Josef niḅ Mari nkacoo ciñii ca Jerusalem kápiyisanoo Ateeteyo. ^{XXIII} Inhínee nii heekiicee ha ti hilim ha heesiñanee ha hiti Ateeteyo: “Niḅ añii áyiin ácook apukee añañee kañoman Ateeteyo.” ✨ ^{XXIV} Kañañaa lompo kaawaaseen toko sílunt súsupak man me múcuucuuku músupak samat nii fa insokee fa ti hilim ha heesiñanee ha hiti Ateeteyo. ✨

Kaayaamakool ka kiti Simeyon

^{XXV} Intaako Jerusalem akee áyiin caacawoo Simeyon. Ayíin eecoonoole naafe Pútuun pa, naayeno hítuulu aḅa akaakaay ékey kaapuñanool Israyel. Kunuu ka keenape ka

nkiyeno teyoo, ^{XXVI} nkíyisanoo nii ataket akina peecukut Eenucee ya ati Ateeteyo. ^{XXVII} Kunuu ka keenape ka nkítintinanoo apikaay pati ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Ta Yéesu pupukayoo nkácoopiyoo ta kati káhinoo eeha hilim ha heesiigane ha fa nihisoke fa, ^{XXVIII} Simeyon naafenfo ciñii ca ti sipeesoo naanimpan Pútuun pa apusok:

^{XXIX-XXX} “Kamma inci incuke niŋ ñíkinam kafakan ka kitii,

ekina ewune Ateeteyo, fiye aayina hikatu amiikan a atii apiket ti kásuumaay samat nii fa áyyinananaam fa;

^{XXXI} kafakan ka enka ammemanoole ka hátikin písii pa púloor,

^{XXXII} ecaañ ya eyya éféeyisan keeneetaat ka Pusuwif Pútuun pa, néecoopii pakani Israyel hamake ha.”

^{XXXIII} Ciñii ca faafoo niŋ íñña a teyoo ínnimii ti keesokee ka kiti ciñii ca. ^{XXXIV} Simeyon naasampanii, naasok íñña a teyoo Mari: “Sítan, añii ya aŋe Pútuun pa pumamaloomamal kati ácoopii enow ya eti pakan keemeerje pakati Israyel niŋ piyito pa piti pakakee pakan keemeerje. Afaayeno píyisan pa piti Pútuun pa empa pakan paka nkakaakaay pa hipooku, ^{XXXV} kati áfulanii tikitaañ pámiiloolal pa peeyoliye pa ti kunuu hícamp pakan. Awe íñña a teyoo lompo kúnuul efikiyeno ti yaani samat nii aŋa epaay neeyaye.”

Kaayaamakool ka kiti Hanna

^{XXXVI} Intaako akee aal ayaamakoola eemaamane caacawoo Hanna, faafoo Fanuwel, ati miin ma miti Asel. Apinimo ti áyiinoo fo sitiil isak niŋ súsupak, áyiinoo naaket. ^{XXXVII} Nene animiit, sitiiloo áwii epaakiil niŋ sipaakiil (84). Afúlantoo pati ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, náatuul po ti suŋ niŋ ti kaluum hánant niŋ hanakan. ^{XXXVIII} Ti oom caanak, ápucolii teyii, naanimpan Pútuun pa, naayeno hisoku kiti ciñii ca hátikin keeyeniye ka púloor hítuulu kafakan ka kiti Jerusalem.

Piyetu pa piteyii Naasalet

^{XXXIX} Ta Josef niŋ Mari nkapyoole ta fa ínhinee fa samat nii fa insokee fa ti hilim ha heesiigane ha hiti Ateeteyo, nkayet Kalilee pati saatee ya eteyii Naasalet. ^{XL} Añii ya náayankii niŋ sempe; naameerje echato, pálaŋi pa piti Pútuun pa mpiyeno teyoo.

Akampaani ya Yéesu pati Ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa

^{XLI} Esúk óo esúk Yéesu pupukayoo nkakaakaay Jerusalem pahaáno pa piti Himuusu ha. ^{XLII} Ta naataake ta sitiil ŋaasuwan niŋ súsupak, nkasilo Jerusalem pahaáno pa, samat nii fa cosaan ya eteyii neesoke fa. ^{XLIII} Pahaáno pa pupupa nkayeno puñoho, akampaani ya Yéesu náatowoonii puson Jerusalem, pale pupukayoo kápanumut. ^{XLIV} Incukii nii oopa ti pinamii, kapisapal fo hinoo púmpulur, nkáyaáno hiŋes ti pakanii niŋ ti pinapoolii.

^{XLV} Ta nkacukutoo ta nkañoho Jerusalem hiŋesoo. ^{XLVI} Ti hinoo ha íhaacyenu ha nkalaŋanoo la ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa naayeniye niŋ pikalaŋana pa, apiyeno kásiitan teyii niŋ kaacakanoolii. ^{XLVII} An óo an éesiyoo ínnimoo ti kameye ka kiteyoo niŋ ti pañahanaloo. ^{XLVIII} Pupukayoo kapicukoo, nkaŋaŋo. Iñña a teyoo naasokoo: “Añiinam, weyme ánhine unii fiye? Paapaa atii niŋ inci uliimaaliim meemak ti hiŋesi.” ^{XLIX} Yéesu naañahanii: “Weyme inniŋesam? Fo nímiit nii inci ñaŋaa piyeno ti ekumpan ya eti Paapaa atoom?” ^L Pale kásiit eeha náalafiyii ha hisoku.

^{LI} Náawanoonii niŋ pupukayoo Naasalet, náatuulii. Iñña a teyoo naamank enke púloor cew ti kunuwo.

^{LII} Yéesu náayankii niŋ echatoyoo niŋ kaacecoo, Pútuun pa niŋ pakan paka nkálafiyoo piharharj toko.

III

Káatuunan ka kiti Saŋ

¹ Ti sitiil kaat ya siti Tipel Sesaal, amansa ya enfakat a ati mah ma miti Room, Pons Pilaat naayeno ati hikaw ha hiti Yutaay, Helot naayeno ati hikaw ha hiti Kalilee, atuwo Filip naayeno ati hikaw ha hiti mah ma miti Itulaay niŋ Tilakonit, niŋ Lisañas ati hikaw ha hiti Apilen. ^{II} Annas niŋ Kayif nkayeno puwaaseena pa kenfakat ka pakati Pútuun pa. Ti oom caanak hilim ha hiti Pútuun pa níhicolii ti Saŋ, Sakaliya añiinoo, pati káahaarj

ka tes. ^{III} Sarj naayeno kaafitanool mah ma púlooj meekole ma musuu ma miti Jordan, apiyenyii káatuunan: “Níhin pátise nípiyisan nii níwunkaawunko umuuyen wa utaaluu, Pútuun pa kati puponket wo aluu.”

^{IV} Samat nii hilim la heekiice ha ti kaahit ka kiti Esayaayaamakoola ya:

“An náaceekii ti káahaaj tes apusok:

‘Niwañal pítin pa piti Ateeteyo,

nicoonanool pítin pa piteyoo.

^V *Elijoon óo elijoon efeehokanee,*

tíntinj óo tíntinj nij cítintinj óo cítintinj éfipitamiyane.

Ñítin ña ñeejoncalooliye ña efiñicoonanoolee,

ñítin ña ñiti pinankiin pa efiñitecanoolee.

^{VI} *Pakan paka púlooj efikacuc kafakan ka kiti Pútuun pa.* ¹⁷✠

^{VII} Sarj naasok kayoj ka kéekeyii ka kati áhinii pátise: “Aluu mufepa emmuu! Ayme áwunii aluu kunuu kati nitey paseeña pa piti Pútuun pa peeyem pa ti ékey? ^{VIII} Níhin waah weenape samat nii enuun eyya nepuk papukal peenape. Fiyuu éfiyisan nii níwunkaawunko umuuyen wa utaaluu. Timpi níyaañ esokoolo nii: ‘Unaa ufakaafak kamma Abraham naayem maamaa ati unaa.’ Inci pusok aluu háati ti pínankiin empe Pútuun pa píyiniyini éfulanii epuuk pakati Abraham. ^{IX} Ehe hinahaane ha nihihintiye ti ñinkonk punuun pa. Enuun óo enuun eepukut papukal peenape efeefitaloolee neewantee ti seemak.”

^X Kayoj ka nkcakanoo: “Puume unii úfuuhin?” ^{XI} Sarj naañahanii: “Nij an ataakaa kúsool kúsupak añarjaa káapaacinoonol nij aja ataakut ya, aja ataake paliyal añarjaa lompo íhinu fo.” ^{XII} Pisayoola kúncoo ya lompo nkákey kati káhinee pátise nkacakanoo: “Ahámpaatiin, puume nuuñarje íhinu?” ^{XIII} Naasokii: “Timpi nisa piharj la pakati Room nkasoke la aluu.” ^{XIV} Pusooacaali lompo nkacakanoo: “Unii puume nuuñarje íhinu?” Naañahanii: “Timpi nicoop mañ miti an ti sempe aluu, timpi ninook an kamma mañ, nileh ti cooy ya eti aluu.”

^{XV} Pakan paka púlooj nkayeno hítuulu man hikee efihitaako, nkayeno ecanoolo ti kunuuwii man Sarj ayem Eenuce ya ati Pútuun pa. ^{XVI} Sarj naañahanii poko púlooj: “Inci nij man íhinu aluu pátise. Pale aja eeyem ya ti ékey aharaam sempe, yinaat fala kákopin ñikopu ña ñiti pisamata pa piteyoo. Akina áfaahin aluu pátise nij Kunuu ka keenape ka nij seemak. ^{XVII} Kaahelu ka kiteyoo unka ti epeesoo kati ákatinool pakak pa nij éheeni ya. Naamank pakak pa la ti pileefaana pa piteyoo, pale afaasowan éheeni ya ti seemak seehokiyantoo.” ^{XVIII} Nij kikee kilim keemeenje Sarj naaluun pakan paka kápuwunko umuuyen wa uteyii náatuunanii ekoonjan ya éesuume ya.

^{XIX} Pale, Sarj nawatanwatan Helot ati hikaw ha hiti Kalilee kamma naalame Helotiya púnuwoo aaloo, nij waah wa púlooj ewwa náahine wa weekance wa. ^{XX} Tempo Helot naapenane eehe: naakul Sarj ti ékuluma.

Pátise ya eti Yéesu

^{XXI} Ta hícump pakan nkáhinee ta pátise, Yéesu lompo náahinee pátise, naaluun. Ta naayeniye ta kaluum, alacana néepankino, ^{XXII} Kunuu ka keenape ka nkíwanoonii teyoo, nij enii samat nii hícuucuuku. Hilim níhifulii alacana: “Awe yem añiinam, aja inci íllafiye ya; ti awe inci intaake pásuumayam.”

Yéesu símaamayoo

^{XXIII} Yéesu ti máamun sitiloo áwii nij ñaasuwan náayaañe páhin pa piteyoo. Incukii nii akina ayem Josef añiinoon, Josef ati Heli, ^{XXIV} Heli ati Matat, Matat ati Lewi, Lewi ati Meleki, Meleki ati Yannay, Yannay ati Josef, ^{XXV} Josef ati Matacas, Matacas ati Amos, Amos ati Nahum, Nahum ati Esili, Esili ati Nakay, ^{XXVI} Nakay ati Maat, Maat ati Matacas, Matacas ati Semeyin, Semeyin ati Yosek, Yosek ati Yota, ^{XXVII} Yota ati Yowanan, Yowanan ati Lesa, Lesa ati Solopapel, Solopapel ati Salatiyel, Salatiyel ati Neli, ^{XXVIII} Neli ati Meleki, Meleki ati Adi, Adi ati Kosam, Kosam ati Elematam, Elematam ati Eel, ^{XXIX} Eel ati Yesus, Yesus ati Eliyesel, Eliyesel ati Yolim, Yolim ati Matat, Matat ati Lewi, ^{XXX} Lewi ati Simeyon, Simeyon ati Yuta, Yuta ati Josef, Josef ati Yonam, Yonam ati Eliyakim, ^{XXXI} Eliyakim ati Meleya, Meleya ati Menna, Menna ati Matata, Matata ati Natan, Natan

ati Dawid, ^{XXXII} Dawid ati Yesaay, Yesaay ati Yopet, Yopet ati Powas, Powas ati Sala, Sala ati Naason, ^{XXXIII} Naason ati Aminatap, Aminatap ati Atimin, Atimin ati Alini, Alini ati Hesilom, Hesilom ati Fales, Fales ati Yuta, ^{XXXIV} Yuta ati Jakob, Jakob ati Isaak, Isaak ati Abraham, Abraham ati Telah, Telah ati Nahol, ^{XXXV} Nahol ati Seluk, Seluk ati Leyu, Leyu ati Pelek, Pelek ati Epel, Epel ati Selah, ^{XXXVI} Selah ati Kayinam, Kayinam ati Alpaksat, Alpaksat ati Sem, Sem ati Nowe, Nowe ati Lemek, ^{XXXVII} Lemek ati Metuselah, Metuselah ati Enok, Enok ati Yelet, Yelet ati Mahalaleel, Mahalaleel ati Kenan, ^{XXXVIII} Kenan ati Enos, Enos ati Set, Set ati Ataam, Ataam ati Pútuun pa.

IV

Hiluunjuyee ha hiti Yéesu

^I Yéesu naameej niŋ Kunuu ka keenape ka, náafulii ti musuu ma miti Jordan. Kunuu ka nkiyeniyoo kátintijan pati káahaaj ka tes. ^{II} Naayeno po fo kunoom áwii ésupak, Seetaani ya ti hirjes híluunjuyoo. Alit waah ti oom kunoom púlooj, ti pikelan, peep mpucokoo.

^{III} Seetaani ya neesokoo: “Niŋ awe yem Añii Pútuun, sok énanikiin eyee eyeso hímpuul.” ^{IV} Yéesu naañahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: ‘*An atalooj niŋ hímpuul lamma.*’[✧]”

^V Seetaani ya neecoopoo patiila la haane, néeyisanoo mpacas cáwii ca citi mah ma púlooj. ^{VI} Neesokoo: “Inci fawufani kayine enke púlooj niŋ hamake ha hiti cáwii ca, kaatuko inci nkuwufanee, yíniyini kawufan etenko an óo an aja ínsuumaam. ^{VII} Fiye, náakilipiyaa hátikinam ti hímulu, efikiyeno púlooj kitii.” ^{VIII} Yéesu naañahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: ‘*Hátikin Ateeteyo Pútuun pa pitii áafakilipo ti hímulu, niŋ pikina lamma aññaje hituulu.*’[✧]”

^{IX} Seetaani ya néetintijanoo Jerusalem episilanoo la haŋe la pahaan ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Nene esokoo: “Niŋ awe yem Añii Pútuun, fúl le cípo t’etaam. ^X Kamma nkiicee ti hilim ha hiti Pútuun pa:

‘Efipusok pumaleekoo etempo pumankooli;

XI niŋ sipees etempo éfipiseepini,

eha efihiwun ha kooti etikiloŋoolo ti énanikiin.”[✧]”

^{XII} Yéesu naañahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: ‘*Aañajut puwinko Ateeteyo Pútuun pa pitii.*’[✧]” ^{XIII} Ta Seetaani ya neepaye ta hirjes híluunjuyoo ha púlooj, neekatanoo fo ti cikee caanak.

Píyaañ páhin pa piti Yéesu

^{XIV} Toko fúle, Yéesu naañoho Kalilee, niŋ pameej sempe sa siti Pútuun pa séefulii sa ti Kunuu ka keenape ka. Pakan paka nkáyaañ káakup kiteyoo ti pisaatee pa púlooj péekinkoolii pa. ^{XV} Naayeno kakalaŋan ti púluumuma pa piteyii, pakan paka púlooj nkayeniyoo hímulu.

Hipookuyee ha hiti Yéesu Naasalet

^{XVI} Púful toko, Yéesu naakaay Naasalet pa náakulee pa. Ti hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa naanako ti éluumuma ya eteyii samat nii fa naasale fa fihinu. Naalito apisiŋjo kati akalaŋ. ^{XVII} Nkañaakanoo kaahit ka kiti ayaamakoola ya Esaya. Apúpoonin ko, naacuk la nkakiice la:

^{XVIII} “Kunuu ka kiti Ateeteyo unka t’inci

kamma nkimamalaam

kati túunan ekoŋan éesuume ti keeleke ka.

Kúpoñiyaampoñ kati kaman keekulee ka nii éfikafulii,

niŋ kéefuume ka nii éfikañooonii ti hicuku,

kati fúlan keekallanee ka ti kúnuul,

XIX nkaman etiiil eyya Ateeteyo áfaayisan pásuum pa piteyoo.”[✧]”

✧ IV:IV 4:4 Kakaman 8:3 ✧ IV:VIII 4:8 Kakaman 6:13 ✧ IV:XI 4:11 Kíciimu 91:11-12 ✧ IV:XII 4:12

Kakaman 6:16 ✧ IV:XIX 4:19 Esaya 61:1-2

XX Naapoon kaahit ka naaŋaakan ko áhina ya naacaayeno. Keeyeniye ka ti éluumuma ya púlooj cew ŋikinii iññiya teyoo. XXI Náayaañ hisokuyii: “Fíyooy, heekiicee eehe hitaakiyaa ti pásiyal aluu.” XXII Pakan paka púlooj nkákup héesuume teyoo, ínnimii ti kilim ka kéesuume ka kéefulii ka ti putumoo. Nkacakan: “Fo aje tom ayem Josef aŋiinoo?” XXIII Yéesu naasokii: “Híiniyaamhiini nii efinifinam ti kusoku enke: 'Akúuñana kúuñanoolo! Hín le ti saatee ya etii, samat nii eeha núusiye ha ánhine Kafaanawum.”

XXIV Naapenan hisokuyii: “Pánipani, ayaamakoola asayanantee ti saatee ya eteyoo. XXV Píhiiniyan aluu nii ti caanak ca citi ayaamakoola ya Elí, etiiil ya enuput fo sitiil síhaaciil niŋ kiim isak niŋ hoonool, épankul neeyeno ti mah ma púlooj. Tempo, intaako piyaarjat peemeerje Israyel payenka pákayiini keekete. XXVI Pútuun pa pupoñut Elí ti akee ti payenkuu, pale ti ekee eyaarjat aŋa áyiinoo eekete ati saatee ya eti Salepat pukol saatee ya eti Siton. XXVII Ti caanak ca citi ayaamakoola ya Elise, intaako lombo kayoj púkuuñaa pakati kanuk ti mah ma miti Israyel, pale háati oonool teyii akuulanutee fo Neeman lamma ati Siriya. XXVIII

Pakan paka púlooj keeyeniye ka ti éluumuma ya, kiiñii nkili ta nkásiye ta enke fiye. XXIX Nkayito, nkáfulanoo ti saatee ya. Nkacoopoo patiila kanaac cítintij ca la saatee ya neelutee la, kati káhalapiyoo t'etaam. XXX Pale Yéesu náanapii ti pututa kayoj ka naakaay pítinoo.

Hiyaanu hísaalumant seetaani

XXXI Yéesu náawanonii Kafaanawum, saatee eti Kalilee, naayeno kakalaŋan pakan paka ti hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa. XXXII Innímii ti pakalaŋanal pa pitoyoo, kamma hilim ha hitoyoo nihitaake sempe.

XXXIII Intaako la ti éluumuma ya áyiin aŋa hísaalumantseetaani nihinakiye. Náaceekii niŋ kaawiiluyoo: XXXIV “Katan unii! Weyme uyem ti pututa unaa, Yéesu ati Naasalet? Fo áakeyookeye aakati púcalool unii? Inci méyimeyi awe yem ayme: Eesampaneey ya ati Pútuun pa!”

XXXV Yéesu naafet teyyo: “Fatan! Fúlii teyoo!” Hísaalumant ha nihitah áyiin a t'etaam hátikin pakan paka púlooj, níhiful teyoo peekuumutoo.

XXXVI Pakan paka púlooj nkaŋaŋo nkayeno picakanool: “Hilim eehe, hilim puume? Ti kayine niŋ sempe nasok kásaalumant ka kúfulii, nkúful!” XXXVII Kiti Yéesu nkásiyo ti pisaatee pa péekinkoolii pa púlooj.

Káakuuñan ka kiti keemeerje ka

XXXVIII Yéesu ápufulii la ti éluumuma ya naanako la ti ekumpan ya eti Simon. Simon aasonoo aal naayeno niŋ káakuuñu kiti pasowe-enii kenfakat, nkaluum Yéesu apiyankanano. XXXIX Naaŋeeho toko teyoo naafet ti pasowe-enii ya mpúful. Tokotoko náayitoonii, naamankoolii.

XL Ti panowal caanak ca, pakati káakuuñu óo káakuuñu nkácoopiyee ti Yéesu, naalemp sipeesoo ti an óo an teyii, náakuuñanii. XLI Kásaalumant lombo nkúfulii ti pakan keemeerje, nkayeno híceeku: “Awe yem Añii ya ati Pútuun pa!” Pale naafet tenko naakit ko káakup kamma nkimeya nii akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa.

XLII Cipilap, Yéesu naaŋako apiyeno lamayoo. Kayoj ka nkayeniyo híŋes, ta nkítokiyoo ta la naayeniye la, nkíflafiyoo hícoku tikimpi akatanii. XLIII Pale naasokii: “Inci ñaŋaa káatuunan ekoŋan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa ti pikee pisaatee pa lombo, heewune ha inci ímpoñiyee.” XLIV Naayeno káatuunan eteeho ti púluumuma pa piti Yutaay.

V

Kamamal ka kiti Yéesu pinapanayoo píyaañ

I Hikee hinoom Yéesu naasiŋo la ti kantant ka kiti han ha hiti Kennesalet*, kayoj ka nkinkinooloo kipiyeno kásiitan hilim ha hiti Pútuun pa. II Akee acalafayya, caacawoo Simon Piyeer, naayeno pukol han ha. Pákawiyoo picalafayya Saak niŋ Saŋ, Sepete

☆ IV:XXVI 4:26 1 Pumansa 17:7-24

☆ IV:XXVII 4:27 2 Pumansa 5:1-14

* V:I 5:1 Hikina lombo nihisokee

epuukoo, nkayeno lombo toko[†]. Picalafayya pa payenkuu, ñiteen ña ñiteyii ñúsupak ña ññisiingo ti kantant ka, kápuwanoonii teño nkayeno puñowu picala pa piteyii.

Ti káasiinguma enkuu, Yéesu naacuk ñiteen ña, ^{III} náayuuko ti piteen pa piti Simon, naasokoo: “Fúlan po le ti kantant ke, teengan po caahinkij,” naayeno tempo apiyeno kakalarjan kayoj ka.

^{IV} Ta naapaye ta káakup, naasok Simon: “Wanan piteen pa pati kásul ka innitah picala pa piti aluu nípicokii soon.” ^V Simon naañahanoo: “Aápuu, unii uyokaa hánant ha púlooj ti calafayi ucokut waah. Pale nij aasokaa fo, inci fatah picala pa.” ^{VI} Nkatah po nkácokii hícump soon fo picala pa piteyii mpíyaañe pihaaco. ^{VII} Nkakaaween pákawiyii keeyeniye ka ti pikee piteen kápikey kapiyankananii, nkákey nkameengan ñiteen ña ñúsupak ña púlooj fo ññilafiye híseemu.

^{VIII} Simon Piyeer, ta naacuke ta eehuu, náakilipo ti Yéesu wootoo naasokoo: “Ahám-paatiin, láarjam, inci áyiin amuuyena!” ^{IX} Kaatuko Simon nij pákawiyoo kajarajarajo ti hícump soon ensa nkacoke sa. ^X Saak nij Sarj lombo nkarajo. Yéesu naasok Simon: “Timpi fe, písik fíyooy pakan ankaakaay hicoku.” ^{XI} Nkácijii, nkafaakal ñiteen ña ñiteyii, nkatah toko waah óo waah, nkanapan Yéesu.

Káakuuñan áyiin ati kanuk

^{XII} Hikee hinoom Yéesu naayeno ti ekee saatee, intaak áyiin ati kanuk. Nij pacukaloo Yéesu, naanow hátikinoo, puhoonuyoo t’etaam naalumoo: “Ahám-paatiin, áyiniyamyini kaakuulan, nij áalafiya.” ^{XIII} Yéesu náañakanii epeesoo náalikoo, naasokoo: “Inci láfilafi. Kuul!” Tokotoko kanuk ka nkikatanoo. ^{XIV} Yéesu naakitoo hisoku eteeho an: “Kaay cáyaañ yísanoolo awaaseena ya ati Pútuun pa, uwwaaseen kaawaaseen ka kiti kaakuulan ka enka Móyiis naasoke ka aluu, áapiyisan pakan paka nii awe kásuumaayi ayyem.”

^{XV} Háati fo, kiti Yéesu nkiharj toko nkísiye, uyoj pakan núconcoolii ti kásiitanoo nij ékuuñano úkuuñu wa uteyii. ^{XVI} Pale Yéesu nañakoñako ti káahaarj tes, naayeno po kaluum.

Káakuuñan áyiin éehute

^{XVII} Hikee hinoom Yéesu ti kakalarjan, Pufalisaay pa nij pikalarjana hilim ha heesi-ijanee ha hiti Móyiis nkáfulii pan óo pan ti misaatee ma miti Kalilee, miti Yutaay nij Jerusalem, nkayeno toko. Sempe sa siti Ateeteyo insiyeno ti Yéesu kati ákuuñan kéekuñe ka.

^{XVIII} Tempo, pakakee pakan kéekantoonii páhut ti kahun nkácolii. Nkayoopo kanakan ti ekumpan ya kati kahintanoo hátikin Yéesu. ^{XIX} Pale kataakut pítin piti kanakanoo kamma kayoj ka. Nkasilo neyoo ti kankalarj ka nkátirjin kátirju nkáyuuñaniyoo toko nij kahun ka kiteyoo ti pututa pakan paka hátikin Yéesu.

^{XX} Ta Yéesu naacuke ta káyinán ka kiteyii, naasok ákuuña ya: “Awí, umuuyen wa utii uponketee.” ^{XXI} Pikalarjana hilim ha heesiijanee ha nij Pufalisaay pa nkáyaañ kaamiilool ti fanji: “Aje an puume naacokooliye fo kati añañ Pútuun pa? Ayme ayina kaaponket umuuyen wa fo nij neetaat Pútuun pa lamma?” ^{XXII} Yéesu náameyi eeha nkayeniye ha kaamiilool naacakanii: “Weyme uwune innitak pámiiloolal empuu ti saan aluu? ^{XXIII} Weyme uharje páciite hisoku: ‘Umuuyen wa utii uponketee’, nij hisoku: ‘Lito nkaay?’ ^{XXIV} Pale píyisan aluu nii inci, Afii An, taakaataak kayine t’etaam kiti kaaponket umuuyen wa,” naasok páhut pa: “Inci pusoki, lito, coop kahun ka kitii, iyyet t’enuuf.” ^{XXV} Tokotoko naasiingo hátikini, náaseepin kahun enka nahinto ka tenko, naayet t’enuuf ti hímulu Pútuun pa. ^{XXVI} Pakan paka púlooj ínnimii nkámul Pútuun pa. Ewatate neemeenjii nkayeno hisoku: “Ucukaacuk fíyooy heetaapala hicukee.”

Kaayonkal ka kiti Lewi

^{XXVII} Púful toko, Yéesu naakaay naacuk asayoola kúncoo ya arja nkasok ya Lewi, naayeniye ti ésayuma kúncoo ya. Yéesu naasokoo: “Nápaniyam.” ^{XXVIII} Lewi naalito, naakatan waah óo waah ewwa naayeniye íhinu naanapanoo.

^{XXIX} Lewi, ti kánapiyan Yéesu, naayonkaloo hili kácim kenfakat ti ekumpan ya eteyoo, intaako toko kayoj kenfakat kiti pisayoola kúncoo ya nij pakakee pakan

[†] V:II 5:2 Luk akiicaakiic kikee kilim enke ti 5:10.

keeyeniye hili neyii. ^{XXX} Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha nkayeno káakumutool ti pinapana pa pakati Yéesu, nkasokii: “Weyme innili, innilaan nantoonool niŋ piŋayoola kúncoo ya niŋ pumuuyena pa?”

^{XXXI} Yéesu naaŋahanii: “Pakan paka tom keeyem ka kásuumaayii kasoolahe áku-uñana, pale kéekuuni ka. ^{XXXII} Inci kéyyoot kaayonkal keecoonole ka, pale pumuuyena pa kati káwunko umuuyen wa uteyii.”

Kacakan ka kiti suŋ ya

^{XXXIII} Pakakee pakan nkasok Yéesu: “Pinapana pa pakati Saŋ nkaloomloom suŋ niŋ kaluum, fo lompo incuke ti pinapana pa pakati Pufalisaay pa, pale pakatii paka nkatowo ti hili niŋ pálaani.” ^{XXXIV} Yéesu naaŋahanii: “Efiniyini hiwasu pakan suŋ kéeyonkaliyee pahaño piti esa, asaya ya toko niŋ poko? ^{XXXV} Pale caanak unca ti ékey, asaya ya áfafulanee teyii, ti oom kunoom efikasur.”

^{XXXVI} Naasokii lompo hícantiiu ehe: “An ahaacantoo cifaal ti hísool héeyeeni kati apap co ti hísool heemaamane. Niŋ áhinaa fo, afaahaac hísool ha héeyeeni ha, niŋ fúlaa toko cifaal ca céfulii ca ti hísool ha héeyeeni ha eticinapool niŋ hísool ha heemaamane ha. ^{XXXVII} An awasantoo pucoma elaan ti upar† weemaamane. Niŋ áhinaa fo pucoma pa piti elaan ya efipihaac upar wa, elaan ya efeeniiso, upar wa núupucaloolo. ^{XXXVIII} Pale pucoma elaan, fo puwasee ti upar wéeyeeni. ^{XXXIX} An atasiikan elaan eeyanke náalafi pucoma, kamma elaan eeyanke neeharŋoo pásuum.”

VI

Yéesu Ateeteyo ati hinoom ha hiti kayeno ka

^I Hikee hinoom hiti kayeno kiti Pusuwif pa, Yéesu naayeno kaafiitanool koos, pinapana pa pakateyoo nkayeno kaasut ulat nkahenkecal wo niŋ sipeesii nkayeno wo hili. ^{II} Pakakee ti Pufalisaay pa nkacakanii: “Weyme inniyem ti íhinu héehinantee ha ti hinoom ha hiti kayeno ka?” ^{III} Yéesu naaŋahanii: “Fo nikalaŋut eeha Dawid náahine ha ta peep pa mpicokii ta akina niŋ pákawiyoo? ^{IV} Anakaanako ti ékuut ya enfakat ya eti Pútuun pa, naacoop hímpuul ha heesampanee ha eeha puwaaseena pa pakati Pútuun pa nkaŋarŋe ha hili poko lamayii. Apili ho, naawun pákawiyoo.” ^V Yéesu nene asokii: “Inci, Añii An, yem Ateeteyo ati hinoom ha hiti kayeno ka.”

Káakuuñan ti hinoom ha hiti kayeno ka

^{VI} Hikee hinoom nene hiti kayeno Yéesu naanako ti éluumuma ya eti Pusuwif pa apiyeno kakalaŋan. Intaako toko áyiin aŋa epeesoo yáali éehute. ^{VII} Páawoo Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha kayenaayeno hiŋes waah ewwa efikanook newwo Yéesu, nkayeno kaasincan teyoo man áfaakuuñan ti hinoom ha hiti kayeno ka. ^{VIII} Pale Yéesu náameyi pámiiloolalii naasok áyiin a ati epees ya éehute ya: “Lito siijo hátikin pakan paka.” Ayíin a naalito naasiirŋo. ^{IX} Yéesu naasokii: “Inci picakan aluu, eeheyme hícoonee ti hinoom ha hiti kayeno ka: íhinu heenape fo íhinu heenaput, kafakan elon fo káapucalool eteyoo?” ^X Naasincanii púloor cew, nene asok áyiin a: “Pántin epeesii.” Ayíin a náahin fo, epeesoo neeñoŋo toko tak.

^{XI} Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha, kiiñii nkili meemak, nkáyaañ piteŋenool puume éfikahin Yéesu.

Kamamal ka kiti pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ pákasupak paka

^{XII} Ti oom kunoom Yéesu naakaay pati tíntiŋ ya kaluum, naapa hánant ha púloor ti kaluum Pútuun pa. ^{XIII} Ta incilape ta, naayonkal pinapana pa pakateyoo naamamal teyii ŋaasuwan niŋ pákasupak, payenka efikayeno pupoñapoñ pa pakateyoo. Poko kayem: ^{XIV} Simon aŋa naawufane ya caacaw ca Piyeer* niŋ atuwoo Andre, Saak, Saŋ, Filip, Paatolomaay, ^{XV} Máciya, Tomas, Saak ati Alifaay, Simon aŋa nkasok ya Selot†, ^{XVI} Yutas ati Saak, niŋ Yutas Iskaliyot, aŋa akaakaay ya hífulu ti Yéesu.

† V:XXXVII 5:37 Kapaŋ keecifee keeyina hiwasuyee tenko elaan niŋ fotom man niŋ ekina tom miin. ☆ VI:III 6:3 1 Samijel 21:1-6 * VI:IX 6:14 Ti kaŋ ya eti Kilek, Piyeer, ekina eyem “énankiin”. † VI:IX 6:15 Selot, ti caanak ca citi Yéesu, yenaayeno kajoŋ keeyeniye esuum kiti mah ma miteyii.

Kakalayan ka niŋ káakuuñan ka

^{XVII} Púful toko, Yéesu náawanoonii ti tíntiŋ ya niŋ keeyeniye ka neyoo, naasiŋjo la etaam ya neetempaanooliye la. Kayoŋ keemeenŋe kiti pinapana pa pakateyoo nkiyeno toko niŋ hícumɓ pakan kéefulii Yutaay, Jerusalem niŋ kéefulii ti pisaatee pa piti kantant ka peeyem pa Til niŋ Siton. ^{XVIII} Kákeyyookey káasiitanoo niŋ kati káakuuñanee úkuuñu wa uteyii. Payenka kásaalumant nkiyokane nkáakuuñanee. ^{XIX} An óo an ti kayoŋ ka naaŋes hílikuyoo kamma sempe ínsifulii teyoo ínsikuuñanii púlooj.

Hiyihu niŋ hitahu kunuu

^{XX} Yéesu naasincan pinapana pa pakateyoo naasok:

“Niyihaayih - aluu keeleke ka,

kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa citaaluu.

^{XXI} Niyihaayih - aluu keeyem ka fiye ti peep pa,

kaatuko efinisiitanee.

Niyihaayih - aluu keeyem ka fiye ti pukooŋ,

kaatuko efinilenken.

^{XXII} Niyihaayih - niŋ pakan kanataa aluu,

nkaŋay aluu, nkateñal aluu,

nkákup ti aluu heenaput kamma ínniyinane ti inci, Añii An.

^{XXIII} “Nihaaño ti oom hinoom, ninuunuutool ti pásuuma, kamma kawun kenfakat nkiyem ti hítuulu aluu alacana. Kaatuko fiyuu símaamayii nkáhine piyaamakoola pa.

^{XXIV} Pale kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keetaake ka,

kaatuko nisayaasa kaapuñanool ka kiti aluu.

^{XXV} Kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keesiite ka fiye,

kaatuko efiniyeno ti peep.

Kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keeyem ka ti caalenken fiye,

kaatuko efiniyeno ti weeŋoot innikoŋ.

^{XXVI} Kúnuul efikiyeno ti aluu! - niŋ pakan paka púlooj kákupaa ti aluu heenape.

Kaatuko fiyuu símaamayii nkáhine keeneetaat ka piyaamakoola pánipani.”

Pálafi pikamooli

^{XXVII} Yéesu nene asok: “Pale inci pusok aluu, aluu keeyemam ka ti káasiitan: Nílaŋi pikamool aluu, níhin heenape ti payenka keenate ka aluu. ^{XXVIII} Nisap lúwa payenka nkañan ka aluu, niluum Pútuun pa heenape payenka nkakancool ka niŋ aluu. ^{XXIX} Niŋ an ahankuu kapal ti kaawiilu, ufanoo kikee kaawiilu ka apinene ahanki tenko kapal. Niŋ an alamaa hísool ha hitii henfakat ha, timpi kitoo hicoopu eeha lupu páhantuwa. ^{XXX} An óo an eelumuu uwwunoo, niŋ an acoopaa waahi timpi cakanoo wo. ^{XXXI} Níhin pakan paka samat nii fa ínnilafiye fa kati nkáhin aluu.

^{XXXII} “Innílafiyaa kéelafiye ka aluu lamma, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkálafilafi kéelafiyii ka. ^{XXXIII} Inníhinaa heenape ti payenka nkáhin ka aluu heenape, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkáhinhin fo. ^{XXXIV} Innimaakaa payenka incuke ka aluu nii efikañahan aluu, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkamaakmaak pumuuyena pa kati kañahanii memma nkamaakii ma. ^{XXXV} Pale nílaŋi pikamool aluu, níhin heenape teyii, innimaakii, timpi nímiilool hitaaku kañahan teyii. Inníhinaa fiyuu, Pútuun pa eŋipuwun aluu kawun kenfakat niŋ fúláa toko efiniyeno epuuk pakati Pútuun pa piti patiila, kamma mpinape ti keesokantoo ka apalaka niŋ ti keekance ka. ^{XXXVI} Nitaak paket hikaw samat nii Faaf aluu ati patiila fa naataake fa paket hikaw.”

Káhinaati kíiti an

^{XXXVII} Yéesu nene asok: “Timpi níhin kíiti pakan, Pútuun pa lompo étipihin aluu kíiti. Timpi niwufan pakan umuuyen, Pútuun pa lompo etipuwufan aluu umuuyen. Niponketii, Pútuun pa lompo eŋipuponket aluu. ^{XXXVIII} Niwun, Pútuun pa lompo eŋipuwun aluu, mpúnurŋ ti uhuuy wa uti aluu eniiku eemeenjanee looc, neepimpee, neewenee, neemeenjanee fo eniisaloolo. Kaatuko eniiku ya eyya inniiniike ya neyyo, ekina lompo Pútuun pa eŋipiniik aluu neyyo.”

XXXIX Yéesu naasokii lompo hícantiiitu eehe: “Fo káafuumafuum nátintijan-tíntijan áwiyoj káafuumafuum? Etikanow poko t’ésupakii ti kaayeen? ^{XL} Akalaŋa ahaŋantoo akalaŋana ya ateyoo, pale an óo an eekalaŋe meemak afaacuk nii akalaŋana ya ateyoo.

XL “Weyme uwune aanincuk cíheeni ca ceeyem ca ti níkin atii ya, awe péepannumut hifiin ha heeyem ha ti níkini? ^{XLII} Puume ayyina hisoku atii ya: ‘Atoomuu, túlam inci púfulani cíheeni ca ceeyem ca ti níkini,’ awe aŋa eeyinaat ya hicuku hifiin ha heeyem ha ti níkini? Awe nícuŋ, yáañ fúlan hifiin ha ti níkini, tempo áafayini hicuku picaaŋ cataŋ aakati yíni káfulan cíheeni ca ceeyem ca ti níkin atii ya.”

Enuun niŋ papukal eteyyo

XLIII Yéesu nene asok: “Enuun eenape epukantoo papukal peenaput, fo lompo incuke enuun eenaput epukantoo papukal peenape. ^{XLIV} Enuun óo enuun ti papukal eteyyo nekiwee. An átayini hicutu sootoo ti usooŋ uti pícankun, kikenenk lompo kucutantee ti nikota. ^{XLV} An eenape nasoksok waah weenape kamma kunuuwoo nkinape. Pale an eenaput nasoksok waah weenaput kamma kunuuwoo nkinaput. Kaatuko putumoo mpúfulanii-fúlan pámiiloolal pa peeyem pa ti kunuuwoo.”

Hícantiiitu hiti sikumpaan súsupak

XLVI Yéesu nene asok: “Weyme uwune inniyonkalam ‘Ateeteyo, Ateeteyo,’ apan níhinantoo eeha inci insok ha? ^{XLVII} An óo an éekeyii t’inci náasi kilimam náahin ko, inci fáyisan aluu niŋ weyme naanakoole. ^{XLVIII} Anakoolaa-nakool nii an aŋa eeyem ti kulut ekumpaan: awakaawak fo súni naasiŋan ekumpaan ya eteyoo ti pírankiin. Esáacin néefulii niŋ sempe, man ma immisap teyyo pale miyinaat yo káyiyiŋan kamma neelutee pinap. ^{XLIX} Pale an a aŋa ásiye ya kilimam áhinut ko, anakoolaanakool nii an aŋa eeyem ti kulut ekumpaan ti esiya peewakut t’etaam. Man ma immisap teyyo, neehaaŋ ti enow neehancaloolo púlooj cew.”

VII

Káyinan kiti áhampaatiin asooaali ati Room

^I Ta Yéesu naapaye ta káakup púlooj hátikin pakan paka, naanako saatee ya eti Kafaanawum. ^{II} Intaako toko akee ti níhampaatiin pusooaali ati Room, eetaake amiikan ati hikawoo éekuufi meemak fo alohan putum eket. ^{III} Náasi kiti Yéesu, naapoñ pakakee níhampaatiin Pusuwif kapica kaluumoo ápikey ákuuñan amiikan a teyyo. ^{IV} Ta nkacole ta ti Yéesu nkaŋiniyoo meemak: “Asoocaali ya arje áaŋee kayankanan meemak, ^V kaatuko álafilafi pakan unaa niŋ fúlaa toko akina alute éluumuma ya eti le.”

^{VI} Fiye, Yéesu naanapool neyii. Ta naalohane ta ekumpaan ya, áhampaatiin a asooaali ya ati Room náapoñii pákawiyoŋ kapisok Yéesu: “Ahámpaatiin, timpi yokanoolo écolii pe t’inci kamma inci íntuuniit aapinako ti ekumpaan ya etoom. ^{VII} Ekina lompo ewune inci míloolut nii ñaŋaa ékey puu ti awe, pale sok hilim hoonool lamma, amiikan a atoom afaayeno kásuumaayoo. ^{VIII} Kaatuko inci ti kayine kiti pakan inci iyyem, niŋ fúlaa toko intaak pusooaali lompo keeyem ti kayineyam. Niŋ inci sokaa arje ‘kaay’, naakaay; insok arje ‘kéy’, náakey. Insok amiikan a atoom ‘hín fiye’, náahin fo.”

^{IX} Ta Yéesu náasiye ta eehe ínnimoo teyyo náayeesoonii ti kayoj ka keeyeniyoo ka kanapan, naasokii: “Inci pusok aluu, inci taapala cuk káyinan ka kenfakat enke, háati ti pakati Israyel.”

^X Ta Yéesu naapaye ta hisoku eehe, payenka áhampaatiin a asooaali ya naapoñe ka nkañoŋo. Kapucol nkatook amiikan a kásuumaayoo.

Kayitan akampaani ati eyaanŋat aŋa áyiinoo eekete

^{XI} Púful toko Yéesu naakaay ti saatee ya eyya nkasok ya Nayin, pinapana pa pakateyoo niŋ kayoj kenfakat nkanapool neyoo. ^{XII} Fiye, ta naalohane ta putum pa piti saatee ya, nkayeno hicoopu ehunurj ti íhokuma. Eekete ya, akampaani, akina lamayoo íñña a teyyo naataake, áyiinoo eekete. Kayoj kenfakat kiti saatee ya nkiyeno neyoo. ^{XIII} Íñña a teyyo naayeno pukooŋ. Ateeteyo apucukoo, nketoo teyyo ti hikaw, naasokoo: “Timpi kooŋ.”

^{XIV} Naaloh pisaapu pa, náalik po, keetiyye po ka nkasiinjo. Yéesu naasokoo: “Akampaani, inci soki: ‘Lito!’” ^{XV} Aŋa eekete ya náalitoonii, naayeno, náayaañ káakup, Yéesu naacooŋoo naafiahanoo íñña a teyyo.

^{XVI} Kayoŋ ka púlooj nkimeej niŋ ewatate nkúmul Pútuun pa nkusok: “Ayaamakoola enfakat áfuliyoo t’una. Pútuun pa pítahiyoo kunuu ti pakan etempo.” ^{XVII} Hiti Yéesu eehe, níhisiyo ti mah ma miti Yutaay púlooj niŋ ti pisaatee pa púlooj péekinkoole yo pa.

Pinapana pakati Sarj-Patis pati Yéesu

^{XVIII} Ti písíyo pa piti Yéesu empuu, Sarj, pinapana pa pakateyoo nkakamanoo eehe púlooj. Naayonkal teyii pákasupak, ^{XIX} naapoñii ti Ateeteyo kapica kakanoo: “Fo awe yem Aŋa eeyem ya ti ékey, fo uñarjaa hituulu akee?”

^{XX} Kapucol ti Yéesu nkasokoo: “Sarj-Patis ápoñii unii ti awe upicakani: ‘Fo awe yem aŋa eeyem ya ti ékey, fo uñarjaa hituulu akee?’”

^{XXI} Ti oom caanak, Yéesu náakuuñan hícump pakan keeyoke niŋ úkuuñu weemeenje, niŋ payenka kísaalumant nkúwuuliye, náahin úfuumiin weemeenje upucuk. ^{XXII} Fiye, Yéesu naañahan payenka Sarj náapoñii ka, naasokii: “Niñoho nica nikaman Sarj eehe innicuke ha niŋ eehe innisiye ha: kéefuume ka unka ti hicuku, kéehute ka unka ti pikaay, pakati kanuk ka nkakuulane, keecotiye ka unka ti hísiyu, keekete ka nkalitane, ekooŋan ya éesuume ya néetuunanee keeleke ka. ^{XXIII} Oopa ti pásuuma, aŋa apookut ya hitaaku káyanan kamma inci.”

^{XXIV} Payenka Sarj náapoñii ka, ta nkañohiye ta, Yéesu náayaañ káakup kiti Sarj ti kayoŋ ka: “Weyme innikaaye pati káahaar ka tes kaasincan? Káaheeni enka eyam ya neeliñaloole? ^{XXV} Niŋ fotom, weyme innikaaye po hicuku? An eewasiye wañ weewalla? Haani! Payenka nkawaso ka wañ wa wéeciita wa hinoom, nkayeno ti eloŋ enfakat, pati pukumpaŋan pa piti pumansa pa nkayeno. ^{XXVI} Niŋ fotom, weyme innikaaye po hicuku? Ayaamakoola? Ee ayaamakoola! Inci pusok aluu nii ahaŋaahaŋ ayaamakoola. ^{XXVII} Sarj akina ayem aŋa hilim ha hiti Pútuun pa nihisoke ya:

'Inci fápoñii ati ekooŋan ya atoom apunowi hátikin

kati awañali pítin pa. ✠

^{XXVIII} “Inci pusok aluu, an óo an aŋa aal naapuke, Sarj ahaŋoohaŋ hamake, pale aŋa eehaŋe ya káafomaati ti cáwii ca citi Pútuun pa, ahaŋa Sarj hamake.”

^{XXIX} Pakan paka púlooj kéesiye ka enkuu, háati pisayoola kúncoo ya, kacoonaacoon nii Pútuun pa peecoonoole. Ta Sarj naayeniye ta káatuunano ekooŋan ya eti Pútuun pa, nkacoon ápihinii pátise. ^{XXX} Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha nkapook eehe Pútuun pa mpílaŋiye ha teyii; kacoonut Sarj ápihinii pátise.

^{XXXI} Yéesu naasokii: “Niŋ weyme inci iññaŋe kaakufumool ekaay ya eti fiyooy, niŋ weyme nkanakoole? ^{XXXII} Kanakoolaa-nakool nii epuuk keeyem ti híliŋ nkayeno kaaceceekool:

'Uhapaahap aluu,

nikiiyut,

nuucok aluu kícimu kiti keeŋoot,

nikooŋut.'

^{XXXIII} “Kaatuko, Sarj-Patis ákeyyookey, aliyantoo hímpuul, alaanantoo elaan innisok: 'Hísaalumant hiyem neyoo.' ^{XXXIV} Inci, Añii An, ínkey pilli illaan innisok: 'Nisincan! Aŋuu an eekase, níkumana, áwi ati pisayoola kúncoo ya niŋ pumuuyena pa.' ^{XXXV} Pale ecohato ya eti Pútuun pa, keecoone yo ka púlooj káyisanaayisan nii ecoonoolaa-coonool.”

Kaaponket kiti aal amuyena la ti ekumpaŋan ya eti Afalisaay a

^{XXXVI} Afalisaay akee, aŋa nkasok Simon, naayonkal Yéesu hili káciim pateyoo. Yéesu naakaay, naanako la ti ekumpaŋan ya eti Afalisaay a naayeno hili. ^{XXXVII} Intaako toko ti saatee ya aal amuyena. Náasi nii Yéesu oopa ti hili pati ekumpaŋan ya eti Afalisaay a. Ta náasiye ta eehuu, naacooool cílumpa ceewalla kaameej munucu méesuume haaw. ^{XXXVIII} Naasiŋo puson woot Yéesu, naayeno pukooŋ, náayaañ káamaañiyan wootoo niŋ mukunoo, naatoot wo niŋ wanoo, naasump wootoo, naanuc wo niŋ munucu méesuume haaw. ^{XXXIX} Afalisaay a aŋa ayonkale ya Yéesu hili káciim, apucuk eehuu, naasokoolo:

“Nij pánipani áyiin aje ayaamakoola, añaṅaa kameye aal puume ayemoo ti híliku - aal amuuyena!”

^{XL} Yéesu naacoop hilim ha naasokoo: “Simon, taakaataak eeha inci iñṅaruu hisoku.” Simon naañahanoo: “Sokam, Ahámpaatiin.” ^{XLI} Yéesu naasokoo: “Taakaataak pákayiin pákasupak keetaake ñikopu ti akee áyiin eelontiyii mañ. Akee ya naataakoo níkopu sitenali sikeme isak (500), akee ya lompo níkopu sitenali áwii ésupak nij ṅaasuwan (50). ^{XLII} Pale háati oonool teyii ayinaatoo mo kañahan. Fiye, naaponket poko t’ésupakii níkopu ña níteyii. Ti awe, ayme ti payenke t’ésupakii afaahaṅ pálafi aña eelontiyii ya mañ ma?” ^{XLIII} Simon naañahanoo: “Ti pacukalam, akina ayem aña nkaponkete ya níkopu na nenfakat na.” Yéesu naasokoo: “Aasokaa páni.”

^{XLIV} Apipa, náayesoonii pati aal a, naasok Simon: “Aacukaacuk aal a aje, emma inci ínnakoonii ma le ti awe, aawunutam man puñow wootam, pale akina náamaañiyán wootam nij mukunoo, naatoot wo nij wanoo. ^{XLV} Ta inci ínnakoonii ta le ti awe, aawananutam nij hisumpu, pale akina áyekuniit hisumpu wootam. ^{XLVI} Aanucut hikawam nij munucu, pale akina, naanuc wootam nij munucu méesuume haaw. ^{XLVII} Síitanam inci pusoki, pálafi pa piteyoo penfakat pa píyisanaayisan nii umuuyen wa uteyoo weemeerje wa upayepa kaaponket. Pale an óo an aña nkaponkete caahinkij, caahinkilij lompo nálafi.”

^{XLVIII} Fiye, Yéesu naasok aal a ajuu: “Umuuyen wa utii uponketeeponket.” ^{XLIX} Keeyeniye ka toko hili neyoo nkáyaañ pusokool: “Aje ayem ayme, fo kati aponket umuuyen?” ^L Pale Yéesu naasok aal a: “Káyinan ka kitii kifakanuu, kaay nij kásuumaay.”

VIII

Pakaal paka, kapanan ka kiteyii Yéesu

^I Púful toko Yéesu naayeno kaamuusool ti pisaatee nij misaatee, káatuunan nij kakaman ekoonjan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa. Pupoñapoñ pa pakateyoo ṅaasuwan nij pákasupak paka nkayeno neyoo, ^{II} nij lompo pakakee pakaal payenka náakuuñane nij payenka naayaane teyii kisaalumant: Mari aña nkasok ya Mari ati Makatala aña náafulanii ya teyoo kisaalumant isak nij kúsupak; ^{III} Yowanna, áyiinoo aña nkasok ya Husa, eeyeniye ya ati hikaw ha ti éhinuma ya eti Helot; Suusaana nij hícup pakakee pakaal, nij mañ ma miteyii nkayeno kayankanan Yéesu nij pupoñapoñ pa pakateyoo.

Hícantiitu ha hiti ataha piyoosen pa

^{IV} Hikee hinoom, kayoñ kenfakat nkuconcool nij pakan kéefulii ti pisaatee peemeerje nkíkey ti Yéesu. Ti káasiñjuma enkuu, Yéesu naasokii hícantiiitu eeha: ^V “Taakaataak akee áyiin aña eekaaye etah piyoosen. Akina ti etah piyoosen pa, ekee etukal ya neenowal ti pítin pa; neekakalee, pusuwa pa mpuhoon yo. ^{VI} Ekee ya neenowal ti etaam eti pínankiin; nij páñgantalii eteyoo neesuucan, kamma etaam ya néecihut. ^{VII} Ekee ya neenowal ti pícankun, épiñantoolii ti coonool nij pícankun pa, pícankun pa mpikincool yo. ^{VIII} Fiye, ekee etukal ya neenowal ti etaam eenape, eyuu nééñantii neepuk ulant, kaalant óo kaalant nkupuk papukal keme.” Yéesu naasokii nij hiceeku: “An óo an eetaake kaanuu kiti kásiitan, ásiitan.”

Heewune ha ínnakup nij hícantiiitu

^{IX} Ta Yéesu naapaye ta káakup, pinapana pa pakateyoo nkacakanoo weyme hícantiiitu eehuu nihisoke. ^X Naañahani: “Kameye meeñeeya ma miti cáwii ca citi Pútuun pa kuwufaneewufan aluu, pale ti pakakee paka nij kícantiitu inci ínkup, samat nii ayaamakoola ya Esaya fa naasoke fa:

'Efikasincan pale etikacuk;

Efikasiitan pale étikasi. ¹⁰”

Kakaman ka kiti hícantiiitu ha

^{XI} Yéesu nene asok: “Ehe, eeha hícantiiitu ha nihisoke ha: Etukal ya eyem hilim ha hiti Pútuun pa. ^{XII} Etukal ya eenowe ya ti pítin pa ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha, Seetaani ya néekyee nééfulan ho ti saanii, ancuk timpi káyinan nkafakane. ^{XIII} Etukal ya

eenowe ya ti etaam ya eti pinankiin pa ecukaacuk nii payenka nkasayan ka hilim ha niŋ pásuuma niŋ kásiyaa ho, pale hilim ha hitaakut ñinKonk teyii. Káyinanií kifiyyantoo, ti caanak citi páciite nkañoho puson. ^{XIV} Etukal ya eenowe ya ti pícanKun pa ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha, pale ti eloŋ ya eteyii káamiilool ka niŋ hitaaku ha niŋ pásuuma pa piti eloŋ ya mpikinoolii mpikitii hitaaku papukal peeyane. ^{XV} Pale etukal ya eenowe ya ti etaam ya eenape ya ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha nkayenan ho pinap ti saanii seekuule sa, nkamukut fo cákapukii samat nii enuun fa nepuk papukal peemeenje.”

Hícantiitu ha hiti lampi ya

^{XVI} Yéesu nene asokii hícantiiitu eehe: “An acaanantoo lampi náawuf teyyo epool niŋ fotom naanakan yo t’etaam ecunkun, pale nawajwarj yo, ancuk an óo an éenakoonii naacuk ecaarj ya.

^{XVII} “Waah óo waah weeyolee éfuufulaniyee tíkitaarj, waah óo waah wéewufaloolee éfuuwufinee, núufulaniyee tíkitaarj.

^{XVIII} “Ooto, nitah kunuu ti pásiitanal aluu. Kaatuko an óo an eetaake afaapenanee meemak; an óo an eetaakut háati aŋa incukoo ya nii naataake efuusayee teyyo.”

Yéesu niŋ miin ma miteyoo

^{XIX} Púful toko, Yéesu íññaá ateyoo niŋ pakatuwoo nkákeyyoo hicuku, pale kayinaatoo hicuku kamma kayoŋ ka.

^{XX} Nkasok Yéesu nii: “Íññaá atii niŋ pakatuwi unka kasiinjye tíkitaarj, awe nkálafiye hicuku.”

^{XXI} Naañahanii: “Íññaá atoom niŋ pakatuwam poko kayem payenka nkásiitan ka hilim ha hiti Pútuun pa nkáhin ho fa nihiñañe fa íhinu.”

Kaasiijan ka kiti hiyam ha

^{XXII} Hikee hinoom Yéesu náayuuko ti piteen niŋ pinapana pa pakateyoo, naasokii: “Ufiitanaa ti kikee kaapii ka kiti han ha.” Nkañak. ^{XXIII} Ta nkayeniye ta kaafiitan, Yéesu naalam hiŋotu. Hitaapanu eyam néesapii ti han ha, piteen pa mpiyeno émeenanií man, nkayeno ti páciite penfakat.

^{XXIV} Ti oom páciite, pinapana pa nkaloh Yéesu nkáiyialoo, nkasokoo: “Ahámpaatiin! Ahámpaatiin! Efuuketaal!” Yéesu náayiyoonii naafet ti hiyam ha niŋ kúsuh ka kenfakat ka nkapilan niit. ^{XXV} Púful toko naacakanii: “Káyinan ka kiti aluu unkey?” Ewatate neemeenjei, ínnimii, nkayeno picakanool: “Ayme ayem áyiin aje, kati nasok hiyam ha niŋ kúsuh ka kápilán, nkásiyoo?”

Káakuuñan áyiin ati kásaalumant

^{XXVI} Púful toko, Yéesu niŋ pinapana pa pakateyoo nkaciŋ ti mah ma miti Kelasen,* meeyem ma ti púcoonool mah ma miti Kalilee. ^{XXVII} Ta Yéesu naayeniye ta éyuukinoyii ti piteen pa, áyiin ati saatee ya náakey kapaakoolanoo. Ayiin a aŋuu kásaalumant kúwuuliyoo, aŋiyaafiyoo awasiyantoo wañ, akínut ti ekumpan fo ti kiyaak. ^{XXVIII-XXIX} Nkiloomooloom íhinu apihiñ, háati nkacenk sipeesoo niŋ wootoo niŋ ñiseel kati kafaasoo, naacutal ño, kásaalumant ka nkítintinjanoo ti káahaarj tes. Ayiin a ta naacuke ta Yéesu naaceek, naanow ti wootoo, náaceekii ti kaawiiluyoo: “Weyme ánlafiye ti inci, Yéesu, Añii ya ati Pútuun pa piti patiila? Inci luumu tiŋmi kállanam!” Asokaasok eehe, kamma Yéesu naafete ti kásaalumant ka, apusok ko kifúlii teyyo.

^{XXX} Yéesu naacakanoo: “Caacawi puume?” Naañahanoo: “Caacawam 'Kayoŋ†’,” kamma kásaalumant keemeenje nkinakiyoo. ^{XXXI} Nkíjiino Yéesu tiŋmi awant ko ti seemak. ^{XXXII} Inhemool koolee enfakat eti pícalukun neeyeno kaahoon ti kanaac cítintinj. Kásaalumant ka nkíjiino Yéesu apikatan ko kipinako ti pícalukun pa, naakatan ko. ^{XXXIII} Nkífulalii ti áyiin a, nkinakalo ti pícalukun pa, koolee ya néeliinjoonii mpacas patiila cítintinj ca, neenow ti han ha néeseem.

* **VIII:XXVI** 8:26 Náasiyaa Kelasen, ekina eyem pakan paka pakati saatee ya eti Kelasa. Pikee pakiical pa piti Kilek mpusok Kelasa, pale pikee pa lompo mpusok Katala. Katala niŋ Kelasa pisaatee peekufut ti mah emmuu.

† **VIII:XXX** 8:30 Caacaw ence ti karj ya eti Kilek “Lesiyon” cikina ciyem kayoŋ kiti pusooaali síwuli isak niŋ yoonool.

XXXIV Ta keeyeniye ka efaas ya nkacuke ta heetaakiye ha nkatey ti saatee ya niŋ ti misaatee ma méekinkoolii ma kakaman pakan paka heetaakiye ha. XXXV Fiye, pakan paka nkákey kaasincan heetaakiye ha. Nkácolii ti Yéesu nkatook áyiin a aŋa kásaalumant ka nkúfulii ya teyoo náasooliye niŋ kunuuwoo nononon naayeno ti woot Yéesu. Ta nkacuke ta eehuu nkameeŋ niŋ ewatate. XXXVI Keecuke ka heetaakiye ha nkayeno kakaman pakan paka puume áyiin a aŋa kásaalumant ka nkúfulii ya teyoo fa náakuuñanee fa. XXXVII Púful toko, pakan paka púloorj pakati mah ma miti Kelasen nkaluum Yéesu akatanii apikaay, kamma ewatate enfakat neeyeniye neyii. Yéesu náayuuko ti piteen pa, áñakum XXXVIII áyiin a aŋa kásaalumant ka nkúfulii ya teyoo naalum kanapanoo, pale Yéesu naayaanoo, naasokoo: XXXIX “Noho ti enuufi nkaakaman eeha púloorj Pútuun pa mpíhinuu ha.” Áyiin a naakaay ti saatee ya púloorj, naayeno kakaman eeha Yéesu náahinoo ha.

Ámaacul eekete niŋ aal éekuũñe

XL Pakan paka púloorj nkayeno hítuulu Yéesu ti kikee kaapii ka kiti han ha, ta náañohonii ta, kayorj ka nkiwananoo. XLI Ehe, intaako áyiin aŋa nkasok Yayil áhampaatiin ti éluumuma ya. Náakey náakilipo ti Yéesu wootoo, naarjiniyoo apikaay pati enuuf ya eteyoo XLII kamma añiinoo ámaacul oonool a lamma eetaake máamun sitiil ŋaasuwan niŋ súsupak naayeniye ti putum eket.

Ta Yéesu naayeniye ta pikaayu pateyoo kayorj ka nkikincooloo. XLIII Intaako toko aal eeyeniye hicuku etaam eefitantoo fo sitiil ŋaasuwan niŋ súsupak, náapucalool maño púloorj ti púkuuñana pale an ayinaatoo káakuuñan. XLIV Náakey puson Yéesu, náalik hileelu hísool ha hiteyoo, tokotoko etaam ya eteyoo neesiipo. XLV Yéesu naacakan: “Ayme álikaam?” Pakan paka púloorj nkalaaco, Piyeer naasokoo: “Ahámpaatiin, kayorj ka kúconcooliyoo-concool nkikincoolii.” XLVI Pale Yéesu naasok: “An álikaamlik kaatuko méyimeyi nii sempe sífulaaful ti inci.” XLVII Aal a náameyi nii eeha náahine ha hiyoliit, náakey niŋ kakikilan, náakilipo ti woot Yéesu. Naakaman hátkin pakan paka púloorj heewune ha náalik Yéesu niŋ fa náakuuñanee fa tokotoko. XLVIII Yéesu naasokoo: “Añiinam káyanan ka kitii kifakanuu. Kaay niŋ kásuumaay.”

XLIX Yéesu ti káakup, an náafulii pati ekumpaan ya eti Yayil áhampaatiin a ati éluumuma ya. Naasok Yayil: “Añiini ámaacul aketaaket, timpi yokan fiye Ahámpaatiin a.” L Yéesu niŋ pásiyaloo eteeho naasok Yayil: “Timpi fe, yínan lamma, añiini afaayeno kásuumaayoo.” LI Apicol ti enuuf ya eti Yayil acoonut an apinako neyoo fo Piyeer, Saŋ niŋ Saak, niŋ añii ya faafoo niŋ íññaayoo. LII Pakan paka púloorj nkayeno pukoorj niŋ esampoolo, Yéesu naasok: “Níyekuno pukoorj pa kaatuko aŋe aketut, hijotu naayaake.” LIII Nkayeniyo caalenken kamma nkameya nii añii ya aketaaket. LIV Pale Yéesu náasik epees añii ya naayonkaloo, naasokoo: “Añiinam, íyoy!” LV Yaanoo nééñohonii naahaarj ti piyito. Yéesu naasokii kawufanoo apili. LVI Pupukayoo ínnimii pale Yéesu naakitii hisoku heetaakiye ha an.

IX

Kúmpona ka kiti pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ pákasupak paka

I Yéesu naayonkal nantoonool pupoñapoñ pa pakateyoo ŋaasuwan niŋ pákasupak paka, naawufanii sempe niŋ kayine kiti hiyaanu kásaalumant ka púloorj niŋ káakuuñan úkuuñu. II Púful toko, naapoñii kapikaay káatuunan cáwii ca citi Pútuun pa niŋ káakuuñan púkuuñana. III Naasokii: “Ti pítin pa piti kaakaawool ka timpi niyekan waah: Hikasap tom, epootak tom, hímpuul tom, mañ tom, háati hísool hísupiyenu. IV Niŋ kawananaa aluu ti ekumpaan, inniyeno toko fo ta éfiniful ti oom saatee. V Niŋ pakan kapookaa aluu kawanana, innihank haafol ha ti woot aluu ínniful ti oom saatee nípiyisanii nii Pútuun pa efiŋisapii.” VI Pupoñapoñ pa pakateyoo nkakaay, nkanako ti misaatee ma kapiyeno káatuunan ekoorjan ya éesuume ya niŋ káakuuñan pakan paka pan óo pan.

Paliima pa piti Helot Antipas

VII Heetaakiye ha púloorj nihicol ti kaanuu Helot, ati hikaw ha hiti Kalilee. Naaliim meemak kamma pakakee paka nkayem ti hisoku nii Saŋ-Patis álitoonii ti keekete ka,

VIII pakakee paka nkasok ayaamakoola ya Elí himuumoo áñoohonii✠, pakakee paka nkasok akee ti piyaamakoola pa keefiyye ka álitoonii ti keekete ka. IX Pale Helot naasok: “Sanj, inci himuumam mukoo ta inci mpoñii ta kapifiit hikawoo. Anje akina ayem ayme, anja inci iyem ya ti hísiyu kiteyoo?” Naajes hicuku Yéesu.

Pákayiin síwuli isak kákuumanee

X Yéesu, pupoñapoñ pa pakateyoo kápiñoohonii nkakamanoo eeha nkáhine ha. Naacoopii kapiñako lamayii ti saatee ya eyya nkasok ya Petesayit. XI Pale kayoj ka kípipanumoo, nkinapanoo. Yéesu naawananii, naayenyii káakup kiti cáwii ca citi Pútuun pa, náakuuñan keesoolahé ka ékuuñano.

XII Cípiiniimo, pupoñapoñ pa pakateyoo ñaasuwan niñ pákasupak paka nkaloh Yéesu, nkasokoo: “Unaa úlaañgalaañ, katan kayoj ka kipikaay ti pisaatee pa niñ misaatee ma meelohe ma le, kati kíyini hitaaku paliyal niñ káahintuma.” XIII Yéesu naasokii: “Aluu faj aluu niwufanii kapili.” Pupoñapoñ pa nkañahanoo: “Kúmpuul isak niñ soon súsapak lamma nuutaakaa, fo niñ unii ukaayaa hinoom paliyal piti pakan paka púlooj.” XIV Kasokaasok eehuu kaatuko máamun pákayiin síwuli isak (5,000) kayeniye toko.

Yéesu naasok pupoñapoñ pa pakateyoo: “Níhiiñ kapiyeno ti uyoj uti máamun pakan áwii ésupak niñ ñaasuwan (50).” XV Pupoñapoñ pa pakateyoo nkáhin fo, an óo an naayeno. XVI Yéesu naacoop kúmpuul ka isak ya niñ soon sa súsapak sa náahaafin, naaninpan Pútuun pa, naafiitalool ko, naawufan pupoñapoñ pa pakateyoo kápipacinool ko kayoj ka. XVII Pakan paka púlooj nkali fo kasiit tuk. Pupoñapoñ pa pakateyoo nkayesal mífiitiin paliyal pa peetowiye pa fo kameenjan síyya ñaasuwan niñ súsapak.

Káyisan ka kiti Piyeer ayme ayem Yéesu

XVIII Hikee hinoom, Yéesu naayeno kaluum lamayoo, pinapana pa pakateyoo nkayeno toko neyoo. Naacakanii: “Ti pakan paka, inci yem ayme?” XIX Nkañahanoo: “Pakakee kasok awe yem Sanj-Patis, pakakee paka nkasok awe yem Elí ayaamakoola ya, pakakee paka nkasok akee ti piyaamakoola pa keefiyye ka álitoonii ti keekete ka.” XX Naacakanii: “Ti aluu, inci yem ayme?” Piyeer naacoop hilim ha naasokoo: “Awe yem Eenucee ya ati Pútuun pa.”

Káakup Yéesu kiti eketoo

XI Yéesu náakupananii, naakitii hisoku eteeho an. XXII Naapenan apisokii: “Inci, Añii An, fo yeno ti kúnuul kenfakat, ñihampaatiin ña, pikalañana hilim ha heesiñanee ha niñ ñihampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa efikapookam, fa mukée, ti hinoom ha híhaacijenu ha inci fáñahaniyee ti eloj.”

Páciite pa piti kanapan ka kiti Yéesu

XXIII Naasokii poko púlooj: “Niñ an álafiyaam kanapan afaapook himuumoo, naakanto hinak óo hinak kuluwaa ya eteyoo, ekina eyem kúnuul ka kiteyoo, naananam. XXIV Kaatuko anja éelafiye kafakan eloj ya eteyoo, áfaapuul teyyo. Pale anja éepuule eloj ya eteyoo kamma inci, afaafakan yo. XXV Empeyme panap piyem toko an kati atak hisaanumate ha hiti púlunta pa náapuul ti eloj ya eteyoo niñ fotom naatahooloo? XXVI Niñ an asuuwaam niñ kilim ka kutoom, inci, Añii An, fasuwoo niñ inci ñóhooniyoo ti hamake ha hitoom niñ ti hamake ha hiti Paapaa atoom niñ pumaleekoo pa peesampanee pa. XXVII Inci pusok aluu pánipani ya, pakakee ti aluu keesiñjiye ka le etikaket peecukut cáwii ca citi Pútuun pa.”

Hamake ha hiti Yéesu

XXVIII Ta Yéesu naapaye ta káakup enkuu máamun kunoom isak niñ káhaaciil, naacoopool Piyeer, Sanj niñ Saak nkasilo patiila tíntiñ ya kaluum. XXIX Akina ti kaluum ka pacuk puhoonuyoo mpiyesan, wañ wa uteyoo núuhiiniyoo fo nuucaañ cataj. XXX Fiyiit, pákayiin pákasupak ti piyaamakoola pa keefiyye ka nkayeno neyoo káakupat, poko kayem Móyiis niñ Elí ayaamakoola ya. XXXI Poko káfulii ti ecaañ enfakat. Nkayeno káakup niñ Yéesu kiti eket ya eteyoo eyya naakaakaay ya kaahankan Jerusalem. XXXII Piyeer niñ pákawiyoo nkaket niñ hiñotu, ta nkáyiyoonii ta nkacuk hamake ha hiti Yéesu niñ

pákayiin paka pákasupak paka keesiinjye ka neyoo. ^{XXXIII} Pákayiin paka payenkuu ta nkayeniye ta pikatinool niŋ Yéesu, Piyeer naasokoo: “Ahámpaatiin, napaanap unii upiyeno le. Upisiijan múkuut máhaaciil, coonool citii, coonool citi Móyiis, coonool citi Elí.” Amfít eeha naayeniye káakup.

^{XXXIV} Ta naayeniye ta káakup káatiŋu nkúfulii nkikimpitoolii, ewatate neeyeno niŋ pinapana pa pakateyoo ta nkanakiye ta ti káatiŋu ka. ^{XXXV} Hilim níhifulii ti káatiŋu ka nihisok: “Aŋe ayem Añiinam, inci mamaloo. Nísiitanool!” ^{XXXVI} Ta hilim ha nihipaye ta káakup nkacuk Yéesu lamayoo. Piyeer niŋ pákawiyoookafatanool neeho, kakamanut an ti oom caanak eeha nkacuke ha.

Káakuuñan añii ati hísaalumant

^{XXXVII} Eti kacoom eteyyo, Yéesu niŋ pinapana pa pakateyoo pákahaaciil paka nkáwanononii ti tíntiŋ ya, kayoŋ kenfakat nkíkey kaapaakoolanoo. ^{XXXVIII} Áyiin náaceekii ti kayoŋ ka: “Ahámpaatiin, inci luumu, suncan añiinam akampaani ye, añiinam oonool a kóŋ aŋa inci intaake ya! ^{XXXIX} Hísaalumant nihinakiyoonaako, tokotoko níhiihinoo apiceek, níhiyiŋanoo niŋ sempe fo putumoo mpiyohat, nihikallanoo, hífiisantoo kakatan. ^{XL} Inci luumaalum pinapana pa pakatii kati kayaan ho, pale kayinaat.”

^{XLI} Yéesu naasok: “Oo! Aluu ekaay ya eenaput ya apan nitaakut káyanan, fo teyme inci fayeno niŋ aluu immukut niŋ aluu? Cóopii añiin le.”

^{XLII} Añii ya ti ékey ya, hísaalumant ha nihitahoo híp t’etaam, níhiyiŋanoo niŋ sempe. Pale Yéesu naafet ti hísaalumant ha, náakuuñan añii ya, naañahanoo faafoo. ^{XLIII} Pakan paka púloorj ínnimii ti sempe sa senfakat sa siti Pútuun pa.

Púsupiyenu káakup Yéesu kiti eketoo

Pakan paka oopa nímiit ti eeha Yéesu náahine ha púloorj, naasok pinapana pa pakateyoo: ^{XLIV} “Niwas kilim enke ti unuu aluu: Inci, Añii An, éfikaful ti inci, uwwufanee ti sipees pakan.” ^{XLV} Pale kámiit eeha naayeniyyi hisoku. Putum hilim ha nihiyolee ti poko timpi kámeŋi fa nihisoke, nkafe kacakanoo puume nihisoke.

Eemaka ya

^{XLVI} Fiye, Yéesu pupoñapoñ pa pakateyoo ŋaasuwan niŋ pákasupak paka nkáyaan pílaacinoolee aŋa eehaje pamake teyii. ^{XLVII} Yéesu náameŋi pámiiloolal pa piteyii, naacooŋ ciñii cenkilis naasiŋan co pukooloo. ^{XLVIII} Naasokii: “An oo an eewanane ciñii ca cenkilis ence ti caacawam, inci naawanane, an oo an eewananane, aŋa éepoñiyaam ya lompo naawanane. Kaatuko aŋa éetinee ya ti aluu púloorj, akina ayem eemaka ya.”

^{XLIX} Saŋ naacooŋ hilim ha, naasok: “Ahámpaatiin, unii ucukaacuk áyiin ti hiyaanu kásaalumant ti caacawi, nuuyoop hikityoo, kamma naaneetaat ati kayoŋ ka kiti unaa.” ^L Yéesu naañahanoo: “Timpi nikitoo, kaatuko an oo an eepookut aluu oopa ti aluu.”

Hipooku ha hiti cisaatee citi Samali

^{LI} Yéesu, hicoopu ha hiteyoo alacana, ta níhilohanii ta, naacok piliit pikaayu pa piti Jerusalem. ^{LII} Naapoñ pakan niŋ kilim kapinowoo hátikin, oom pakan nkakaay, nkanako ti cisaatee citi Samali kapimemanool ékey ya eteyoo. ^{LIII} Pale pakan paka pakati cisaatee ca kawananutoo, kamma naayem ti himuusu Jerusalem*. ^{LIV} Pinapana pa pakateyoo, Saak niŋ Saŋ ta nkacuke ta eehe nkasokoo: “Ahámpaatiin, álafilafi úpuwananii seemak sípufulii patiila sípupucaloolii?” ^{LV} Pale Yéesu náayesonii lipe ti poko, naafet teyii. ^{LVI} Fiye, nkakaay ti cikee cisaatee.

Kéelafiye ka kanapan Yéesu

^{LVII} Ta nkayeniye ta pikaayu ti pítin pa, akee áyiin naasok Yéesu: “Inci fanapani pan oo pan pa ankaakaay.” ^{LVIII} Yéesu naasokoo: “Pupamparjo pa pitaakaataak uyeen, pusuwa pa mpitaak náawuunu, pale inci, Añii An, taakut la fanarj hikawam.”

^{LIX} Naasok akee áyiin: “Napanam,” pale áyiin a naañahanoo: “Ahámpaatiin, túulam púcaahokii fala paapaa atoom.” ^{LX} Yéesu naasokoo: “Kat keekete ka kaphihok pakateyii keekete ka, pale awe kaay cáatunanan cáwii ca citi Pútuun pa.”

* **IX:LIII** 9:53 Pakati Samali kásiyooolut niŋ Pusuwif pa, kacoonut nii Jerusalem yem pa Pútuun pa mpiñanee pa himulu.

LXI Akee áyiin nene, naasokoo: “Ahámpaatiin, inci fanapani, pale túulam fala pikaay upica úkatinooolii niŋ pakanam.” LXII Yéesu naasokoo: “An óo an eeco ke kacantu naawelep puson, átuuniit páhin ti cáwii ca citi Pútuun pa.”

X

Kúmpona ka kiti pinapana pa áwii éhaaciil niŋ ŋaasuwan niŋ pákasupak paka (72)

I Púful toko, Ateeteyo nene amamal pakakee pinapana áwii éhaaciil niŋ ŋaasuwan niŋ pákasupak (72), naapoñii pákasupak pákasupak kapinowoo hátkin ti pisaatee pa púloorj niŋ pan óo pan pa naañaje pikaayu. II Naasokii: “Kaamaañ ka kufomaafom pale pumaaña pa kameejut. Niluum Ateeteyo ati kaamaañ ka apupoñ pumaaña kapikaay kaamaañ ka kiteyoo. III Nikaay! Inci pupoñ aluu nii mísaacii ti pututa piyen elampa. IV Timpi niyekan mañ, eepotak tom, pisamata púsuyiyenu tom, ti pítin pa timpi nikanan ca.”

V “Niŋ ninakiyaa ti ekumpan, níyaañ nisok: ‘Kásuumaay kiyeno ti ekumpan eyye.’ VI Niŋ an ati kásuumaay oopa toko, kásuumaay ka kiti aluu efikiyeno teyoo, niŋ ekina tom, éfikiñohonii ti aluu. VII Niyeno ti ekumpan eyyuu, innili, innilaan waah ewwa efikawufan wa aluu. Kaatuko áhina añarjaa hitaaku cooy ya eteyoo. Timpi nitootoosool ti pukumpan.”

VIII “Niŋ ninakiyaa ti saatee, pakati saatee ya nkawanalan aluu, nili waah óo waah ewwa nkawufane aluu. IX Innikuñan púkuuña pa keeyem ka ti oom saatee, innisokii: ‘Cáwii ca citi Pútuun pa cíkeyyoo pukol aluu.’ X Pale niŋ ninakiyaa ti saatee, pakati saatee ya kawanalan aluu, nikaay pati ñítin ña innisok: XI ‘Háati haafol ha hiti saatee ya hiti aluu heecoke ha ti woot unii, unii uhankaa ho úpiyisan aluu nii Pútuun pa efisap aluu. Háati ekina, nímeyí nii cáwii ca citi Pútuun pa cíkeyyoo pukol aluu.’ XII Inci pusok aluu: Hinak eeha Pútuun pa mpikaakaay íhinu kíiti ya, kúnuul ka kiti saatee eyyuu efikihaŋ kiti saatee ya eti Sotom*.”

XIII “Waah weecukantee wa nuucukee Pútuun pa mpíhine ti pisaatee pa piti Kolasin niŋ Petesayit. Niŋ eehe hitaakiye ti pisaatee pa piti Til niŋ Siton†, anti kafiyoo nkáwunkiye umuuyen wa uteyii, nkayeno niŋ kúsool kiti pupootak niŋ emaamoolo píiha‡ kápiyisan ewatanoolo ya eteyii. Pale kúnuul efikiyeno ti aluu Kolasin, kúnuul efikiyeno ti aluu Petesayit. XIV Hinak eeha Pútuun pa mpikaakaay íhinu kíiti ya, kúnuul ka kiti aluu efikihaŋ kiti Til niŋ Siton. XV Aluu pakati saatee ya eti Kafaanawum, fo éfiniseepinee patiila? Haani, efiniwananee pati keekete ka.”

XVI Yéesu naapanan hisoku pinapana pa pakateyoo: “An óo an éesiitane aluu, inci náasiitane; pale an óo an eepooke aluu inci naapooke; an óo an eepookaam, éepoñiyam ya lompo naapooke.”

Eñóhoonii ya eti pinapana pa áwii éhaaciil ya niŋ ŋaasuwan niŋ pákasupak paka (72)

XVII Ta pinapana pa áwii éhaaciil ya niŋ ŋaasuwan niŋ pákasupak paka (72) nkáño-hoonii ta niŋ pásuuma nkasok Yéesu: “Ahámpaatiin, ta núukupe ta ti caacawi háati kásaalumant ka kísiitanaa-síitan unii.” XVIII Yéesu naasokii: “Inci cukaa Seetaani ya néefulii patiila néenowii nii pamaliñoolal etii. XIX Nísiitan! Inci ufanaawufan aluu kayine kiti kakakal ti ufepa niŋ ti púpuntalo, niŋ iheeku sempe sa púloorj siti Seetaani ya, háati waah eti ukuum aluu. XX Pale timpi nitaak pásuuma kamma kásaalumant ka nkísiitane aluu, nitaak pásuuma kamma ucaw aluu nuukiicee alacana.”

XXI Ti oom kásiinjuma, Kunuu ka keenape ka nkimeejan Yéesu niŋ pásuuma, naasok: “Inci múлуу Paapaa, Ateeteyo ati patiila niŋ t’etaam, kamma ayyole eehe keecohatiye ka niŋ kéesuume ka kunuu, pale fyyisan ho keewananooliye ka nii epuuk kenkilis. Ee, Paapaa, kaatuko fiye állafiye hipitaako ti pásuum pa pitii.”

XXII “Paapaa atoom awufanaamufan waah wa púloorj. An ámiit ayme ayem Añii ya, fo Paapaa ya, an lompo ámiit ayme ayem Paapaa ya fo Añii ya niŋ aja Añii ya náalafiye káyanoo.”

* **X:XXII** 10:12 Pakan paka pakati Sotom kakancaakanc hínum meemak, ekina ewune Pútuun pa mpúcalool saatee ya eteyii (Púcook 18:17-19). † **X:XXIII** 10:13 Pisaatee pa piti Kolasin niŋ Petesayit Pusuwif, pale Til niŋ Siton kaneetaat Pusuwif. Nisincan kahoorju mah. ‡ **X:XXIII** 10:13 Ti káyanan ewatanoolo enfakat eti umuuyen wa uteyii, pakan

paka nkawaso wañ weesañate uti pahan pifil, niŋ emaamoolo píiha. (Jonas 3:5-9)

XXIII Púful toko, naayeso pati pinapana pa pakateyoo naasokii poko lamayii: “Ní-napiyanee aluu keecuke ka eeha innicuke ha. XXIV Inci pusok aluu: Hícump piyaa-makoola niŋ pumansa kálafilafi hínúm hicuku aŋa innicuke ya pale kayinaatoo hicuku, nkálafi hísiyu eeha ínnisiye ha pale kayinaat ho hísiyu.”

Hícantiitu ha hiti áyiin eenape ati Samali ati payenka Pusuwif pa nkálafit ka

XXV Fiye, akalaŋana hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyis, ápilafi puwinko Yéesu, naasiŋo naacakanoo: “Ahámpaatiin, puume inci iññape íhinu pitaak elonj ya eepayantoo ya?” XXVI Yéesu naasokoo: “Weyme ukiicee ti hilim ha heesiŋanee ha? Weyme ánsiye toko?” XXVII Naañahanoo: “Láfi Ateeteyo Pútuun pa pitii ti himuumi púloonj, ti kunuuwi púloonj, ti yaani púloonj, ti sempeyi púloonj niŋ ti ecohatoyi púloonj[☆]. Lompo láfi akinooli samat nii fa állafiye fa fanj[☆].” XXVIII Yéesu naasokoo: “Aañahanaa pinap. Náahinaa fo aafataak elonj ya eepayantoo ya.” XXIX Pale akalaŋana ya náalafi káýisan nii fa naasoke fa fo, naañoho apicakan Yéesu: “Ayme ayem akinoolam?”

XXX Yéesu naasokoo hícantitiu heehe: “Taakaataak akee áyiin éefulii Jerusalem apiyeno éwanoonii Yeliko. Ti pítin pa, naapaakool niŋ pikancak. Payenkuu nkawaatoo, nkasapoo fo alamo, nkatahoo toko. XXXI Intaak awaaseena ati Pútuun pa eeyeniye énapii oom pítin apiŋantanoo la naahintiye la, naacinciliyoo naamuus. XXXII Intaak ásisikana puwaaseena pa lompo ápucolii toko naaŋantanoo, naacinciliyoo naamuus. XXXIII Pale intaako áyiin ati Samali eeyeniye pikaayu kaakaawoolo ápucolii lompo teyoo. Naacuk áyiin a aŋuu naahintiye nketoo teyoo ti hikaw. XXXIV Naalohoo naatoot musontuwaay ma miteyoo niŋ munucu niŋ elaan, naacenk mo niŋ mufaál. Naalanapoo ti fáli ya eteyoo, naacoopoo ti ekumpaán éwananuma ekaawoola, naamankooloo. XXXV Eti kacom eteyoo náafulanii sitenali súsupak naawufan so ati éwananuma ekaawoola ya, naasokoo: ‘Mankoolam aŋe, niŋ inci ñóhooniyoo mañ óo mañ emma ampenane toko efiñahani mo.’”

XXXVI Yéesu naacakanoo: “Ti pacukali, ayme ti payenke t’éhaaciilii ayem akinool a ati aŋa eenowe ya ti sipees pikancak pa?” XXXVII Akalaŋana ya hilim ha heesiŋanee ha naañahanoo: “Akina ayem aŋa eecukoo ya nketoo teyoo ti hikaw.” Yéesu naasokoo: “Kaay, awe lompo, hín fo.”

Yéesu pati Maarta niŋ Mari

XXXVIII Yéesu niŋ pinapana pa pakateyoo, ta nkayeniye ta ti pítinii, naanako ti cisaatee, aal aŋa nkasok Maarta naawananoo ti ekumpaán ya eteyoo. XXXIX Naataak atu, aŋa nkasok Mari, naayeno ti woot Ateeteyo, apiyeno káasiitan eeha naayeniye ha kakalaŋan. XL Pale Maarta naayeno eyesoolo niŋ paliima kaamemanool paliyalii. Náakey ti Yéesu naasokoo: “Ahámpaatiin, cokuti ti inci fa atuwam naakatoolam fa niŋ páhin pa? Ooto sokoo ayankananam.” XLI Ateeteyo naañahanoo: “Maarta, Maarta, aapa ti ewasoolo kúnuul, immeeŋanoolo kúnuul ti waah weemeerje. XLII Pale waah woonool lamma usoolahee. Mari amamale weenape wa, apan étuufulanee teyoo.”

XI

Kakalaŋan ka kiti kaluum ka

I Hikee hinoom, Yéesu naayeno kaluum lakeenaay. Ta naapaye ta, akee ti pinapana pa pakateyoo naasokoo: “Ahámpaatiin, yisanool unii fa nkaluun samat nii fa Saŋ náayisanoole fa pinapana pa pakateyoo.” II Yéesu naasokii: “Niŋ niyeniya kaluum innisok:

I Paapaa,

álímaati caacawi cisampanee,

álímaati cáwii ca citii cíkey.

III Alímaati aawufan unii hinoom óo hinoom paliyal pa putoonii.

IV Alímaati aaponket unii umuuyen wa utoonii,

kaatuko unii lompo uponketaaponket keemuuyene ka toonii,
timi katan unii upunow ti híluuŋu ha.”

V-VI Yéesu nene asokii: “Usokaa akee ti aluu ataake áwi éekaawoolii mpisit, aataakut aña aafawufanoo apili. Fiye, ankaay pati akee áwiyi insokoo: 'Awíyam, máakiyam kúmpuul káhaaciil, kaatuko, akee áwiyam ákaawoolii féefiye, taakut waah ewwa inci fawufanoo apili.' VII Eeyem ya páhantuwa náañahaniyi apusok: 'Timpi yokanam! Hunkut ha hikuleekul, inci niŋ epuukam uhintaahinto, eti yíni piyito puwufani kúmpuul.' VIII Inci pusok aluu: Háati aña ayitiiti apiwufani kúmpuul ka kamma naayem áwiyi, pale afaalito apiwufani aña ansoolahe ya púloorŋ kamma antaakut ñusuu iŋŋiiniyoo.

IX “Inci pusok aluu, niluum efiwuwun aluu, niŋes efinilaŋan, niwenken éfipipankin aluu hunkut ha. X Kaatuko an óo an eeluum efaawunee, an óo an eejese afaalaŋan, an óo an eewenene áfaapankinee. XI Ayme faaf ti aluu, niŋ añiini aluumuu yoon, awwufanoo kaafepa? XII Niŋ fotom naaluumi heeh awwufanoo púntalo? XIII Niŋ aluu keenaput ka nimeya kawun waah weenape epuuk aluu, puume Paapaa ti aluu eeyem ya alacana atahaŋ naawufane Kunuu ka keenape ka payenka keelumoo ko ka.”

Hinookuyee ha hiti Yéesu

XIV Hikee hinoom nene, Yéesu naayeno hiyaanu hísaalumant heeyinaat káakup. Ta hísaalumant ha níñifulii ta, áyiin a éekupantoo ya náakupii, kayoŋ ka ínnim ko. XV Pale pakakee paka nkasok: “Ti caacaw Pelesepul*, áhampaatiin a ati kísaalumant ka, innayaan kísaalumant ka.” XVI Pakakee paka nkálafiyo puwinko, nkasokoo áyisanii píyisan péeyisane nii Pútuun pa púpoñiyoo. XVII Pale, Yéesu náameyi pámiiloolalii, naasokii: “Cáwii óo cáwii céetaakoolanooliye, efininow; pukumpaen etenco púloorŋ efiuhumaloolo mpinaŋanoolo ti enow†. XVIII Nisok nii ti caacaw Pelesepul inci niyyaan kísaalumant ka. Pale niŋ cáwii ca citi Seetaani cikatinooliyya, puume éficiyini pisiñoŋ? XIX Fiye, niŋ ti caacaw Pelesepul inci niyyaan kísaalumant ka, pinapana pa pakati aluu ti pakayme nkayaan ko? Ooto, efikayeno píhina aluu kíti. XX Pale niŋ ti caacaw ca citi Pútuun pa inci niyyaan kísaalumant ka, ooto, cáwii ca citi Pútuun pa cícoliyoocol ti aluu.

XXI “Niŋ áyiin eetaake sempe naataak lombo pucoolaŋ ayeniyya efaas ekumpaen ya eteyoo, waah óo waah uteyoo weeyem toko, uwwa ti pamankal peenape. XXII Pale niŋ taakaa áyiin eehaŋo sempe, éekeyii kátaakoolanoo, naaheekoo, naacoop pucoolaŋ pa piteyoo empa náayinane pa tempo, náapaacinool waah óo waah uteyoo.

XXIII “An eeneetaat niŋ inci, apookaampook, an eeyankananutam kaacencenool, nahancalool-hancalool.

XXIV “Niŋ hísaalumant hífulaa ti an, nihimuuusool-muusool ti káahaarŋ tes ti hiŋes éyekunooluma. Niŋ hílaŋaniyoot, nihisokoolo: 'Túulam inci puñoŋo pati aña inci íñfulii ya.' XXV Ti éñoŋoonii eteeho, nihitook ékinuma ya neeneerje neememanoolee pitempo tak. XXVI Fiye, nihikaay, níñicoopii kikee kísaalumant isak niŋ kúsupak keehaŋe ho pakanc, nkinako nkikin toko. Kúnuul ka kikelan ka kiti an a anjuu nkahaŋ páciite kíyaañ ka.”

XXVII Yéesu ti hisoku ha eehuu, aal náaceekii ti kayoŋ ka: “Inñáa ya eepukuu ya náacuuwani ánapiyane-nápiyan.” XXVIII Pale Yéesu naañahanoo: “Payenka nkásiitan ka hilim ha hiti Pútuun pa nkáhin ho kánapiyane-nápiyan.”

Kacakan ka kiti píyisan pa

XXIX Uyoŋ wa ta núunconcooli ta, Yéesu naasok: “Ekaay eyye, ekaay eenaput. Uyya ti kacakan píyisan péeyisane nii Pútuun pa púpoñiyaam, pale háati poonool étikayisane, fo píyisan pa piti Jonas.†‡ XXX Samat nii Jonas fa naayeniye fa píyisan ti pakati Ninew, fo lombo inci, Anii An, fayeno píyisan ti ekaay eyye.

XXXI “Ta infiyee, amansa ya aal a ati Sepa, náafulii ti mah méelaŋjeelaŋ ápikey peti amansa ya Solomon kásiitan ecohato ya eteyoo§. Fiye, heeyem ha le hihahaŋaŋ amansa ya Solomon. Ekina ewune, ti hinoom ha hiti íhinu kíti ya, amansa ya aal a ati

* **XI:XXV** 11:15 Pelesepul, ekina eyem Seetaani. † **XI:XXVII** 11:17 Pakakee paka, fiye nkásiye hilim eehe: “Cáwii óo cáwii céetaakoolanooliye, efininow; miin óo miin méetaakoolanooliye, efinihancaloolo.” ‡ **XI:XXIX** 11:29 Ta infiyee yoon enfakat neemelan Jonas ayaamakoolo ya ati Pútuun pa. Pumuus kunoom káhaaciil yoon ya néenuusiyo ti kantant ka kalonayoo (Jonas 1:17). § **XI:XXXI** 11:29 Máciya 12:40 § **XI:XXXI** 11:31 Amansa ya aal a ati Sepa, akina ayem amansa aal éefulii ti mah meeyem epees yáali pa caanak ka incifulii pa (1 Pumansa 10:1-13).

Sepa afaasiijo hátikin ekaay eyye náayisan yo nii enowaanow. ^{XXXII} Fo lompo incuke, Jonas náatuunan hilim ha hiti Pútuun pa pakati Ninew, nkáwunko umuuyen wa uteyii. [✠] Fiye, heeyem ha le hiharjaahar Jonas. Ekina ewune, ti hinoom ha hiti íhinu kítii ya, pakati Ninew efikasiijo hátikin ekaay eyye nkáyisan yo nii enowaanow.”

Piyeno ti ecaarj

^{XXXIII} Yéesu naapenanii hisoku: “An acaarjanantoo lampi naayol yo niŋ fotom náawuf teyyo eheem. Pale nawarjwarj yo ti esafu la ammeya nii an óo an éenakoonii naacooj ecaarj ya. ^{XXXIV} Níkini níkina níyem lampi ya eti eniini. Niŋ níkini nínapaa eniini púlooj lompo efeemeerj niŋ ecaarj. Niŋ nínaput, eniini lompo neemeerj niŋ énimaa. ^{XXXV} Ooto, tah kunuu ti ecaarj ya eeyem ya ti awe timpí eyeno énimaa. ^{XXXVI} Niŋ eniini púlooj eemeerjaa niŋ ecaarj, peetaakut la níme, efeeyeno púlooj ti ecaarj samat nii ecaarj lampi eecaarj cataarj éeyayii ti awe.”

Hinooku ha hiti Pufalisaay pa niŋ pikalarjana hilim ha heesiŋanee ha

^{XXXVII} Yéesu ta naapaye ta káakup, Afalisaay naayonkaloo hili pa teyoo. Apikaay, naanako naayeno hili. ^{XXXVIII} Afalisaay a ta naacuke ta nii Yéesu akuulanut sipeesoo apite ali, ínnimoo teyoo. ^{XXXIX} Ateeteyo naasokoo: “Aluu Pufalisaay pa, tíkitaarj elontorj ya niŋ epulaatu ya innikuulan, pale páhantuwa aluu innimeerj niŋ pálafí piti káalipu niŋ pakanc. ^{XL} Aluu pusorj pa! Fo Pútuun pa peemanoole pa tíkitaarj pikina tom lompo pimmanoole páhantuwa? ^{XLI} Niwufan salaka weyem wa lupó keeleke ka, ancuk aluu niŋ waah óo waah efinikuul.

^{XLII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu Pufalisaay pa, kamma inniwufan himpaac ha heewase ha ŋaasuwan ti pamaañal pa pitaaluu, samat nii kanca, micempanu niŋ típaapikeen. Pale innifiil nii niñarjaa piyeno keecoonoole ti pututa aluu niŋ pakan paka, ínnilafi Pútuun pa, ánturj hikina inniñarje íhinu peefiilut weetowiye wa.

^{XLIII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu Pufalisaay pa, kamma ínnilafi piyeno ti kúkon ka keenape ka ti púluumuma pa, ínnilafi pakan paka kapinkakican aluu pinapnap ti kíliŋ ka.

^{XLIV} “Kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innicuke nii kiyaak keetaakut lánkamaasi enka pakan nkakak tenko péemiit nii kakakaakak ti waah weekuulut.”

^{XLV} Fiye, akee ti pikalarjana hilim ha heesiŋanee ha naasokoo: “Ahámpaatiin, naasokaa fiyaaw, unii lompo anteñale.”

^{XLVI} Yéesu naañahanoo: “Aluu lompo pikalarjana hilim ha heesiŋanee ha, kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innitiyan pakan paka pitiyo peenapa líŋ, háati niŋ cisiik aluu coonool nílikantoo pitiyo pempuu.

^{XLVII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innilut kiyaak ka kiti piyaamakoola pa, payenka símaama aluu nkamuke ka. ^{XLVIII} Inníyisanyisan ti páhinal empuu nii nicoonaacoon eeha símaama aluu nkáhine ha, poko kamukale piyaamakoola pa, aluu ínniwalliyanool kiyaak ka kiteyii. ^{XLIX} Ekina ewune Pútuun pa ti echato etempo mpusok: ‘Inci fápoñiyii piyaamakoola niŋ pupoñapoñi, efikamuk ti pokó pakakee, pakakee paka nkakallanii.’

^L “Ancuk hísim ha hiti piyaamakoola pa púlooj heeniisiye ha kápiliŋ ti púcook púlunta pa, efihinarjee ti hikaw ekaay eyye. ^{LI} Písikii ti hísim ha hiti Abel fo ti hísim ha hiti Sakaliya*, eemukee ya ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, ti pututa kaaciin ka niŋ la harje la kaasampan. Ee, inci pusok aluu, eehe fiye púlooj efihinarjee ti hikaw ekaay eyye.

^{LII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu pikalarjana hilim ha heesiŋanee ha, kamma innicoope ékululuma ya eti káapankin hunkut ha hiti kameye ka. Aluu faj aluu ninakiit lupó, innikit kéelafiye ka pinako.”

^{LIII} Yéesu apiyeno hífulu ti ekumpan ya, pikalarjana hilim ha heesiŋanee ha niŋ Pufalisaay pa kíiñii nkili meemak, nkayeniyo kaakilincanool ti hícum pacakanoolal. ^{LIV} Kápilafiyoo hikuucu ti eeha afaasok kati káyiniyo hinooku teeho.

✠ **XI:XXXII** 11:32 Jonas 3:1-10

* **XI:LI** 11:51 Arja ayem ayaamakoola ya (2 Heetaakiye 24:20-22) pale neetaat

XII

Káwasum écufo

^I Ti oom caanak, pakan púwuli peemeenje nkaconcoolo fo nkakakalool. Yéesu náayaañ ápukup niy pinapana pa pakateyoo, naasok: “Níwasum leweño ya eti Pufalisaay pa, kamma neeyem écufo eyya nétif. ^{II} Waah óo waah weeyolee éfuuyisane, waah óo waah weeyem ti énim éfuumeyyee. ^{III} Ekina ewune eeha innisoke ha ti énimaan éfihisiyee niy hanakan palaw, eeha innipuusanoole ti kaanuu páhantuwa ékaap éfihituunanee ti klijir ka.”

Eñañee ya hifeyu

^{IV} Yéesu nene asok: “Aluu pákawiyam, inci pusok aluu: Timpi nife payenka nkamuk ka ífulaa toko étinekayini waah ti aluu. ^V Pale inci fáyisan aluu aya inniñañe ya hifeyu: Nife Pútuun pa, peeyem pa niy pupayaa himuku enii ya, pitaakaataak kayine kiti hiwantu aluu ti seemak. Ee, inci pusok ho aluu, pikina inniñañe hifeyu. ^{VI} Fo ninoomanantoo múculuculu isak, uhit úsupak? Háati coonool temmo Pútuun pa pifilut. ^{VII} Háati wan aluu fiye púlooj ufineefin. Timpi nife, nihañahañ panap meemak múculuculu meemeenje.”

Kasayan niy fotom hipooku Yéesu hátikin pakan paka

^{VIII} Yéesu nene asok: “Inci pusok aluu: An óo an eesayanaam hátikin pakan paka, inci, Añii An, lompo fasayanoo hátikin pumaleekoo pa piti Pútuun pa. ^{IX} Pale an óo an eepookaam hátikin pakan paka, inci, Añii An, lompo fapookoo hátikin pumaleekoo pa piti Pútuun pa. ^X An óo an eesoke heenaput t’inci, Añii An, afaaponketee, pale an óo an éehañiye kateñal kunuu ka keenape ka ataponketee.

^{XI} “Niy kacoopaa aluu ti sempe ti púluumuma pa íhinu aluu kíti, niy fotom nkacooop aluu hátikin ñihampaatiin ña niy ti pakati kayine ka, timpi niwasoolo kúnuul fa innikaakaay káakup kati nifak niy fotom eeha innikaakaay hisoku, ^{XII} kaatuko Kunuu ka keenape ka efikikalañ aluu ti oom caanak eeha inniñañe hisoku.”

Hícantiitu ha hiti usaanum a

^{XIII} Yéesu ti káakup ka, akee ti kayoj ka naasokoo: “Ahámpaatiin, sok atoom a úpaacinool hitaaku ha eeha paapaa atoonii naakate ha unii.” ^{XIV} Yéesu naañahanoo: “Awíyam, ayme asiiñanaam áhina kíti niy fotom aya akaakaay aluu káapaacinool hitaaku ha hitaaluu?” ^{XV} Púful toko, naasokii: “Nisiño púsooni! Nitah kunuu, timpi niñes kaconcenool hitaaku, kaatuko eloj an eneetaat ti hitaaku ha hiteyoo, háati nihifom.”

^{XVI} Naasokii hícantitiu eehe: “Taakaataak usaanum áyiin eetaake etaam eepuke meemak. ^{XVII} Naacakanoolo: ‘Puume inci iññañe íhinu? Kaatuko taakut la famank aya inci nkaakaay ya émaañii.’ ^{XVIII} Naasok: ‘Fiye inci nkaakaay íhinu. Fahancalool mileefaan ma mutoom, illut ñenfakat, la faconcenool púlooj aya inci nkaakaay ya émaañii niy hitaaku ha hitoom. ^{XIX} Inci fasokoolo: ‘Awíyam, yékunoolo, hitaaku ha hitii hiti sitiil seemeenje, li, illaan, iyyeno ti eloj éesuume meemak.’” ^{XX} Pale Pútuun pa mpusokoo: ‘Awe esoj eyyuul! Hánant eehe aafaket. Fiye, ayme afaacooop aya anconcenoole ya púlooj?’” ^{XXI} Yéesu naapenan apisokii: “Eehe efihitaako an aya naconcenool hitaaku hiti fañoj apan ataakut waah hátikin Pútuun pa.”

Kat káamiilool yínan Pútuun

^{XXII} Púful toko, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Eehe hiwune inci insok aluu, timpi niwasoolo kúnuul ti eloj ya etaaluu, ti waah ewwa efinili, niy fotom ti sinií aluu, waah ewwa éfinisoolo. ^{XXIII} Kaatuko eloj ya ehañahañ paliyal, enii ya neehañ pásooliyal. ^{XXIV} Nisincan pusuwa pa: pusukantoo, pumaañantoo, pitaakut káamankuma niy ekina tom pileefaan, pale Pútuun pa mpúkuuman-kúuman po. Ñiyema puume innihañe panap pusuwa pa? ^{XXV} Ayme ti aluu, ti ewasoolo kúnuul, ayina kapenan caanak ti eloj ya eteyoo? ^{XXVI} Páawoo niyinaat fala íhinu waah wa wenkilis wa ewwe, weyme efiniwasoolo kúnuul ti ukee wa?”

^{XXVII} “Nisincan fa híliilii ha nihíñant fa. Híhinantoo piseeñ niy ekina tom hiliilantoo. Pale inci pusok aluu, háati amansa ya Solomon niy hisaanumate ha hiteyoo fiye púlooj ayinaat púsoolo samat nii hikina. ^{XXVIII} Niy Pútuun pa púsoolaa fiyuu káaheeni kiti

kaakit, keeyem ka le fíyooy, kacom nkiwantee ti seemak, faala aluu, puume conko étipusool aluu? Aluu keetaakut ka káyanan kenfakat! ^{XXIX} Timpi nijes waah ewwa efinili, innilaan; timpi niwasoolo kúnuul. ^{XXX} Kaatuko keeneetaat ka Pusuwif, poka nkajes waah ewwuul. Pale Pútuun pa Paapaa ti aluu, pímeiyemei nii nisoolahaa-soolah wo. ^{XXXI} Harja panap nijíjes cáwii etempo, waah ewwe púlooj efuufufanee aluu.

^{XXXII} “Aluu cikoolee ca citoom, timpi nife, kaatuko Paapaa ti aluu súmoosuum kati awufan aluu cáwii etempo. ^{XXXIII} Ninooman hitaaku ha hitaaluu, ínnifulan ho salaka ti keeleke ka. Nimemanoolo émanakuma mañ épuciyantoo. Inniconcenool hitaaku ha hitaaluu alacana la étihicim, pa innimeya pa nii pílipa étikayini hikolu, cemmek lompo etecok. ^{XXXIV} Kaatuko la pamankal pa pitaaluu mpiyem, toko lompo saan aluu insiyem.”

Pimiikan keeyem kaasincan

^{XXXV} Yéesu nene asok pinapana pa pakateyoo: “Niyeno nij wañ uti páhin, innikat pílampi pa pitaaluu pípicaj. ^{XXXVI} Níhin samat nii pakan keeyem ti hítuulu éñohoonii ya eti áhampaatiin a ateyii, loho akaayaa pahaño piti pinimo. Nij pácolaliyoo naawenken, nkápankinoo putum pa. ^{XXXVII} Pimiikan pa payenka áhampaatiin a naakaakaay ka étookii kaasincan nij ácoliyoo éfikanapiyane. Pánipani, inci pusok aluu: Afáawasoonii wañ uti páhin naayenani nantoonool naawufanii kapili. ^{XXXVIII} Iyyema ákeyyoo mpisit nij fotom nuulap, náatookiyii kaasincan, éfikanapiyane.

^{XXXIX} “Pale nímeysi eehe, nij áhampaatiin a ati ekummaan ya ameya álipa ya ta naakaakaay ékey, atakato apínakoonii ápilipoo. ^{XL} Aluu lompo nisiijo púsooni kaatuko inci, Añii An, éfikey ti caanak enca étininunkoolam.”

^{XLI} Fiye, Piyeer naacakan Yéesu: “Ahámpaatiin, unii uwune ansok hícantitiu eehe fo hiti pakan paka púlooj?” ^{XLII} Ateeteyo naañahanoo: “Ayme ayem amiikan a eehintiyee ya, naacohato, arja áhampaatiin a naakaakaay kañoman páhin pa piti ekummaan ya kati ápacinool paliyal pa pakakee pimiikan pa nij caanak ca cituuniyaa? ^{XLIII} Amiikan a arjuu, nij áhampaatiin a áñohooniyoo náatookiyoo ti oom páhin, áfaanapiyane. ^{XLIV} Inci pusok aluu pánipani ya, afaañomanoo hitaaku ha hiteyoo púlooj. ^{XLV} Pale usokaa amiikan a naasokoolo: ‘Ahámpaatiin a atoom áfiisut éñohoonii,’ náayaañ hisapu pimiikan pa pákayiin paka nij pakaal paka, naayeno hili, pálaani fo ákuman. ^{XLVI} Ahámpaatiin a ati amiikan a arjuu áfaañohoonii ti hinoo eeha náanunkoolut nij ti caanak enca náamiit. Afaakallanoo meemak, áfaahinoo samat nii fa nkáhin fa keehintiitee ka.

^{XLVII} “Amiikan a arja eemeya ya eeha áhampaatiin a ateyoo náalafiye ha amemanooliit, áhinut ho afaasapee meemak. ^{XLVIII} Pale amiikan a arja éemiit ya eeha áhampaatiin a ateyoo náalafiye ha, náahin heewune kati asapee, afaasapee caahinkij. An óo an arja nkawufane meemak afaañaakee meemak, an óo an arja nkañomane meemak afaahañee hiñaaku.”

Kásuumaay tom pale píkatinool

^{XLIX} Yéesu nene asok: “Inci kéyyookey écoopii seemak ti púlunta pa, íllafi sipince sucok. ^L Pale taakaataak pátise eyya inci íññañe hisayu, kúnuul unka ti inci taamanta epayut. ^{LI} Cukaacuk aluu nii kásuumaay inci íncoopii t’etaam? Haani, inci pusok aluu, pale píkatinool. ^{LII} Písik fíyooy, miin miti pakan isak éfimikatinool, pákahaaciil efikapook pákasupak, pákasupak efikapook pákahaaciil. ^{LIII} Efíkatatinool, paapaa afaapook añiino akampaani, akampaani afaapook paapaa ateyoo; íñña afaapook añiinoo ámaacul, ámaacul afaapook íñña ateyoo; íñña afaapook añiinoo aaloo, añiinoo aaloo afaapook aasonoo aal.”

Kameye heeñañe pitaako

^{LIV} Yéesu naasok lompo kayoj ka: “Nij nicukaa káatiñu nkúfulii pa caanak ca incinow pa, innihaaj ti hisoku ‘éfeenupii’, apan nihitaako. ^{LV} Fo lompo incuke, nij eyam ésapiyoo ti kikee kaapii, innisok ‘éfisowi’, nihitaako. ^{LVI} Aluu ñícuf! Níyiniyini kameye heekaakaay pitaako nij nisincanaa patiila nij t’etaam. Weyme uwune niyinaat hicuku heeyem ha aluu ti kaaposool ti caanak ence, kati nímeysi heekaakaay ha pitaako?”

^{LVII} “Fiye, weyme uwune aluu faj aluu nikiwantoo heenape ha? ^{LVIII} Nij akamooli ayeniyuu hicoopu ti áhina kítii, ti pífin pa hín kata nipiteñenool kati nísiyool, nij ekina

tom afaacooپی ti sempe ti áhina kítii ya, áhina kítii ya naawufani pakati púwuulu pa, pakati púwuulu pa nkakuli. ^{LIX} Inci pusoki: Aátifulii ti ékuluma eyyuu awe peecooyut kaahit ka kikelan ka.”

XIII

Púwunko umuuyen niŋ ekina tom eket

^I Ti oom caanak, pakan nkákey kakaman Yéesu fa Pilaat náahine kapumuk pakakee pakan pakati Kalilee, ta nkayeniye ta kaawaaseen kiti Pútuun. ^{II} Yéesu naañahani: “Pakati Kalilee payenkuu, fo cukaacuk aluu nii poka kahaŋa kaamuuyen pakakee pakati Kalilee kamma nkamukee fiyuu? ^{III} Haani, inci pusok aluu, pale niŋ níwunkiit umuuyen wa utaaluu, aluu lompo púloorŋ efiniket. ^{IV} Niŋ fotom pakan paka kaat ya niŋ pákahaaciil paka payenka ekumpaam ya eehaane ya eti Silowam neenowe ya teyii neemukalii, cukaacuk aluu nii kahaŋa kaamuuyen pakati Jerusalem? ^V Haani, inci pusok aluu, pale niŋ níwunkiit umuuyen wa utaaluu, aluu lompo púloorŋ efiniket.”

^{VI} Fiye, Yéesu naasokii hícantiiitu eehe: “Akee áyiin ataake kaakit naasuk tenko sootoo. Naakaay hínes papukal eteyyo ataakut. ^{VII} Naasok áhina ya ateyoo: 'Sincan, sitiil síhaaciil unse nii inci kéyyoo hínes papukal ti enuun eyye taakantoo. Fiit yo! Etaakut nafaa weyme efeesiŋo ti etaam eyye kenseŋ?' ^{VIII} Pale áhina ya naañahanoo: 'Ahámpaatiin, túul yo etiiil eyye, inci pícikisool ti sipat eteyyo uwwas yo campanti, ^{IX} manti epuk niŋ ekina tom pulay mpoñ kapifiit yo.’”

Aal éehute éekuufanee ti hinoom ha hiti kayeno ka

^X Ti hinoom hiti kayeno hiti Pusuwif pa, Yéesu naayeno kakalaŋan ti ekee éluumuma. ^{XI} Intaako toko aal aŋa hísaalumant níhíhutane fo sitiil kaat niŋ síhaaciil (18). Náaŋuho ayinantoo ésaalino fo acoonool ciit. ^{XII} Yéesu ta naacukoo ta náayonkaliyoo hátkinoo naasokoo: “Aal, aayihaa ti káakuuñu ka kiti.” ^{XIII} Naalemp sipeesoo teyoo, tokotoko aal a náasaalino apucoonool ciit, naayeno hímulu Pútuun pa.

^{XIV} Pale, áhampaatiin a ati éluumuma ya, apucuk eehu inseeño ti Yéesu kamma náakuuñane ti hinoom ha hiti kayeno ka. Naacoop hilim ha, naasok kayorŋ ka: “Kunoom isak niŋ hoonool kiŋaŋee páhin tenko. Ooto níkey ti oom kunoom nípkuuñanee, pale ti hinoom ha tom hiti kayeno ka.”

^{XV} Ateeteyo naañahanoo: “Aluu nícuŋ! Fo an óo an ti aluu, ákopinantoo híciinoo niŋ ekina tom fáliyoo ti káahoonanuma apicoop yo kaalaanan ti hinoom ha hiti kayeno ka? ^{XVI} Fiye, aal aŋe ati miin ma miti Abraham, aŋa Seetaani neenakiye fo sitiil kaat niŋ síhaaciil (18) púmpuluŋ, fo añaŋutee kafakan ti káakuuñu enke ti hinoom ha hiti kayeno ka?” ^{XVII} Ta naasoke ta enke, keepookoo ka nkameerŋ niŋ níusuu, pale kayorŋ ka nkiiyeno ti pásuuma kamma heenape ha henfakat ha púloorŋ eeha Yéesu náahine ha.

Hícantiiitu hiti ekoon sootoo

^{XVIII} Púful toko, Yéesu naasok: “Cáwii ca citi Pútuun pa niŋ weyme incinakoole? Niŋ weyme inci fakufumool co? ^{XIX} Cicukaacuk nii ekoon sootoo eyya an naacoope naasuk yo ti kaakit ka kiteyoo. Néerjantii fo éyenoonii enuun, pusuwa pa mpúwuun ti unay eteyoo.”

^{XX} Yéesu nene asok: “Niŋ weyme inci fakufumool cáwii ca citi Pútuun pa? ^{XXI} Cicukaacuk nii leweño eyya aal naacoope naanakanool yo niŋ efol eemeerŋ, fo hímaaf ha púloorŋ híkuntii.”

Putum pa peekoke pa

^{XXII} Yéesu ti pikaayu pa Jerusalem naasiŋo ti pisaatee pa niŋ misaatee ma apiyeno kakalaŋan. ^{XXIII} Akee naacakanoo: “Ahámpaatiin, fo pakan caahinkilis lamma efikafakane?”

Yéesu naañahani: ^{XXIV} “Níhin kata nipinako ti putum pa peekoke pa kaatuko inci pusok aluu, pakan keemeerŋ efikaŋes pinako étikayini. ^{XXV} Niŋ ati ekumpaam ya ayitiyaa naapank putum pa, aluu tíkitaŋ, éfinicook kaawenken hunkut ha innisok: 'Ahámpaatiin, pánkini unii,' pale náañahani: 'Inci míit peyme ínnifulii!’”

XXVI “Fiye, efinisokoo: 'Unaa uyeniyaa hili niŋ pálaani nantoonool, ayyeno kakalaŋan ti kíliŋ ka kutoonii.' XXVII Pale afaasok aluu: 'Inci mít peyme innifulii! Nílaaŋam aluu payenka íninih ka heenaput ha!’

XXVIII “Niŋ nicukaa Abraham, Isaak, Jakob niŋ piyaamakoola pa púlooŋ ti cáwii ca citi Pútuun pa, efinikooŋ innifincal úŋjiŋ aluu kamma inniwantee tíkitaanŋ. XXIX Pakan éfikafulii pa caanak ca ínifulii pa niŋ pa incinow pa, epees yaamay niŋ epees yáali, kápikey hili ha henfakat ha hiti cáwii ca citi Pútuun pa. XXX Nísiitan, pakakee paka kéekelanii ka efikayeno hátikin, pakakee paka keeyem ka hátikin éfikakelanii.”

Pálafi empa Yéesu náalafiye pa Jerusalem

XXXI Ti oom caanak, pakakee Pufalisaay nkákey ti Yéesu nkasokoo: “Fúl le aapikaay lakeenaay kaatuko Helot Antipas álafiyuulafi himuku.”

XXXII Yéesu naañahanii: “Nikaay canisok cipampaŋo ceekance encuu nii: 'Inci oopa ti hiyaanu kisaalumant, ínkuuñan pakan paka kéekuñe ka fiyooy niŋ kacom, hinoom ha híhaaciyeu ha inci fapa páhin pa putoom.' XXXIII Fan óo fan incuke fo inci muus pítinam fiyooy, kacom niŋ tanta, kaatuko ayaamakoola ayinaatee himuku pikee niŋ neetaat Jerusalem.

XXXIV “Oo Jerusalem, Jerusalem aluu keemukale ka piyaamakoola pa inninunkal payenka Pútuun pa mpúpoñii ka ti aluu, ñiyema puume innonkaam kati concenool epuuk aluu nantoonool samat nii fa ekutoon neconcenool fa mufuun eteyyo ti úpitu eteyyo. Pale nicoonut! XXXV Nísiitan, ekumpaan ya etaaluu efeekatanee, ee inci pusok aluu: Etinene nicukam fo hinak ta efinisok ta: 'Amúlee aŋa éekeyii ya ti caacaw ca citi Ateeteyo.’”

XIV

Ayiŋ ati káakuuñu kiti hanaay éekuñanee ti hinoom ha hiti kayeno ka

I Ti hinoom hiti kayeno, Yéesu naanako ti ekumpaan eti akee ti ñhampaatiin Pufalisaay pa hili. Keeyeniye ka toko nkasincan teyoo. II Fiye, áyiin eetaake káakuuñu kiti hanaay sipees niŋ woot naayeno hátikinoo. III Yéesu naacakan Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hílim ha heesiŋanee ha: “Cooneecoon fo kiteekit káakuuñan ti hinoom ha hiti kayeno ka?” IV Pale kañahanutoo. Náalik áyiin a aŋa éekuñe ya náakuuñanoo, apipa, naasokoo ayet.

V Fiye, naasokii: “Aluu ti aluu, ayme ańiinoo niŋ fotom híciinoo efihinow ti ésaapun átafulanii ho mpacas ti hinoom ha hiti kayeno ka?” VI Kayinaatoo kañahan teeho.

Esilanoolo niŋ ewananoolo

VII Púful toko, Yéesu naacuk kéeyonkaliyee ka hili ti kamamal kúkon ka kiti hátikin, naasokii hílim eehe: VIII “Niŋ kayonkaluu pahaaño piti pinimo timpi yeno ti híkon ha hiti hátikin ti kafeyatan an eehaŋuu nafaa náayonkaliyee, IX niŋ eehuu hitaakiyaa, aŋa éeyonkalii ya aluu púlooŋ, áfaakey ti awe, naasoki: 'Ufan híkon ha hitii áyiin a aŋe.' Fiye, niŋ ñisuuwi aafakaay iyyeno ti híkon ha hiti puson. X Pale niŋ kayonkaluu, yeno ti híkon ha hiti puson, ancuk niŋ aŋa éeyonkaliyuu ya hili acukuu, naasoki: 'Awíyam, káy yeno hátikin.' Fiye, áfanapiyaneé hátikin kéeyonkaliyee ka púlooŋ. XI Kaatuko an óo an eesilanooliye áfaawananiyee, an óo an ewananooliye afaasilanee.”

XII Yéesu naasok eeyonkaloo ya: “Naayikaa kawaay niŋ fotom káciim, timpi yónkalii pákawií, pakatuwi tom, miin ma mitii tom niŋ ekiná tom pikinooli tom keetaake ka. Náahinaa fo efi lompo kayonkali hili nkánukani. XIII Pale naayeniyaá kawufan hili henfakat yónkalii keeleke ka, kéehute ka, payenka nkanow ka niŋ efank, kéefuume ka. XIV Etikayiniyi ho kañahan, pale Pútuun pa éfipinapiyani, mpiñahani ho ta keecoonoole ka nkakaakaay ta élitoonii ti eket ya.”

Hícantiitu hiti hili henfakat

XV Ti hili eehuu, akee ti keeyeniye ka toko, ápisi eehe Yéesu naayeniye ha hisoku, naasokoo: “Pásuuma efiyiyeno ti aŋa eekaakaay ya hili pati cáwii ca citi Pútuun pa!”

XVI Yéesu naañahanoo niŋ hícantiitu eehe: “Taakaataak akee áyiin eememanoolo hili henfakat naayonkal hícump pakan. XVII Ta hili ha níhitsuuniye ta naapoñ amiikan a ateyoo, ápikaakupii niŋ keeyonkalee ka hili nii: 'Nikey, hiik ha hipayaa.' XVIII Pale poko

púlooj nkáyaan kaluum kaaponket. Ayáañ a naasokoo: 'Féefiye inci innoome kaakit, fo inci kaay hicuku etenko, sokoo aponketam.' ^{XIX} Akee ya naasokoo: 'Féefiye inci innoome kiciin ñaasuwan kiti piya, kikina inci iyyem fiye ti pikaayu hiyoopu, sokoo aponketam.' ^{XX} Akee lombo naasokoo: 'Féefiye inci insaye aal, ekina ewune étiyini ékey.'

^{XXI} "Amiikan a apuñoho, naakaman áhampaatiin a ateyoo eeha pakan paka nká-sokiyo ha. Fiye, ati ekumpaan ya, ta náasiye ho ta, náañiken, naasokoo: 'Kaay mpacas ti kílij ka niñ ñitin ña ñiti saatee ya cóopii keeleke ka, kéehute ka, kéefuume ka niñ payenka nkanow ka niñ efank.' ^{XXII} Amiikan a apipa ho íhinu, naasokoo: 'Ahámpaatiin, eeha ansoke ha híhineehin pale fo fiye ekumpaan ya eemeerj.' ^{XXIII} Ahámpaatiin a naasokoo amiikan a ateyoo: 'Kaay ti mítin ma niñ kanaac kíinku ka cóopiyii kápinakoonii, eeha efihiwun ha ekumpaan ya etoom neemeerj. ^{XXIV} Inci pusok aluu: Háati akee ti kéeyonkaliyee ka hínun, atasiikan ti hili ha henfakat ha hitoom.'"

Páciite piyeno anapanaa

^{XXV} Fiye, kayoj kenfakat nkiyeno pinapool niñ Yéesu. Náayeesoonii lipe teyii, naasokii: ^{XXVI} "Niñ an ákeyoo ti inci, ayinaat piyeno anapanayam taamanta álafíitam pihaj faafoo niñ íñña aateyoo, pihaj aaloo niñ epuukoo, pihaj ñúnuwoo niñ pakatuwoo niñ pakahoopoo, niñ lombo eloj ya eteyoo. ^{XXVII} Aja lombo eekantiit kuluwaa ya eteyoo, eeyem ya kúnuul ka kiteyoo, naanapanam, ayinaat piyeno anapanayam.

^{XXVIII} "Fo niñ akee ti aluu álafiyaa kulut ekumpaan eehaane, átayaañ ayeno apifin mañ emma naakaakaay káfulan manti míyini hipayu oom páhin? ^{XXIX} Niñ ekina tom afaatah yo átayini yo hipayu, pakan paka keekaakaay ka hicuku eteyoo nkalenkenoo, ^{XXX} nkasok: 'Sincan, aje áyaañe kulut ekumpaan, ayinaat yo hipayu.'

^{XXXI} "Fo lombo incuke, niñ amansa ayenyaa pikaayu hikam niñ akee amansa, fo átayaañ ayeno apisincan man niñ síwuli ñaasuwan (10,000) áfaayini kátaakoolan eeyem ya ti ékey niñ síwuli áwii (20,000)? ^{XXXII} Niñ ameya nii átayini, aja naalor náalaaje afaapoñ pakan kaluum púsumool. ^{XXXIII} Ti páhinal pa poonool puu, an óo an ti aluu ayinaat piyeno anapanayam taamanta akatanut waahoo púlooj.

^{XXXIV} "Micempanu anapaanap, pale niñ múfulaa ti pasampe etemmo puume éfimiyyiyeé éñahaniit ti pasampe? ^{XXXV} Minaput ti etaam ya, minaput lombo campanti, éfimiwantee. An óo an eetaake kaanuu kiti kásiitan, ásiitan."

XV

Hícantitu ha hiti sáacii ya éecime ya

^I Hikee hinoom, hícum p isayoola kúncoo niñ pumuuyena nkálohii Yéesu kásiitanoo. ^{II} Pufalisaay pa niñ pikalanjana hilim ha heesiñanee ha nkayeno káakumutool kapisok: "Ayín aje nawanwanan pumuuyena pa naali neyii."

^{III} Fiye, Yéesu naasokii hícantitu eehe: ^{IV} "Niñ akee ti aluu ataakaa sísaacii keme, yoonool néecim, fo atakat áwii epaakiil niñ kaat niñ sipaakiil sa (99) ti káahoonanuma, apikaay híjes yoonool ya éecime ya fo álananii yo? ^V Niñ álananiyoo yo, niñ pásuuma áfaakantoonii yo ^{VI} naayet t'enuuf. Púful toko naayonkal pákawiyoo niñ pikinooolo nantoonool naasokii: 'Níkey, ninanf ti pásuuma pa putoom, kamma inci íllanani sáacii ya etoom yoonool ya éecime ya.' ^{VII} Inci pusok aluu: Fo lombo incuke, pásuuma efipiyeno ti keeyem ka alacana niñ amuyena oonool áwunkiyaa umuuyen wa uteyoo, pihaj áwii epaakiil niñ kaat niñ pakapaakiil paka keecoonoole ka kasoolahut kayesan eloj ya eteyii."

Hícantitu hiti koofali éecime

^{VIII} Yéesu naapanan hisoku: "Moonool muu, niñ aal ataakaa sikoofali ñaasuwan, yoonool néecim, fo atacaaran lampi, naaneerj ekumpaan ya naajes yo niñ kunuu fo alajan yo? ^{IX} Niñ alajanaa yo áfaayonkalii pákawiyoo niñ pikinooolo nantoonool naasokii: 'Ninanf ti pásuuma pa putoom, kamma inci íllanani koofali ya etoom éecime ya.' ^X Inci pusok aluu: Fo lombo incuke, niñ amuyena oonool áwunkiyaa umuuyen wa uteyoo, pásuuma efipiyeno ti pumaleekoo pa piti Pútuun pa."

Hícantitu ha hiti añii ya éecime ya

XI Yéesu nene asok: "Taakaataak áyiin eetaake epuuk pákasupak. XII Kahiineen ka nkusok faafoo: 'Paapaa, ufanam putumam ti hisaanumate ha eeha inci iññaŋe ha hitaaku nampi ketaa.' Fiye, paapaa ya náapaacinool hitaaku ha hiteyoo epuukoo. XIII Fiyiit kahiineen ka naanooman putum pa piteyoo púloorj naakaaya ti mah méelaanje. Náapucalool po mañ ma miteyoo ti elorj eenaput. XIV Apipa káapucalool aña naataake ya púloorj, épankul enfakat néenakoonii ti mah ma púloorj, náayaañ palek. XV Naakaaya hijes páhin, akee áyiin ati oom mah naacoopoo, naapoñoó káakuuman pícalukun ti etaam ya eteyoo. XVI Náalafi kaasiitan fañoo niñ paliyal empa pícalukun pa mpiyeniye pa hili pale an awunutoo waah.

XVII "Fiye, ápuñoohonii ti kunuuwo, naasokoolo: 'Píhina kayema puume pakati paapaa atoom payenka nkali fo nkatowan, inci íyemí le ti eket niñ peep. XVIII Ooto, inci fañoŋo pati paapaa atoom nkaasokoo: "Paapaa, inci muuyenaamuuyen ti Ateeteyo ati alacana niñ ti awe. XIX Fiye, inci túuniit piyonkalee añiini, cokam samat nii akee ti píhina pa pakatii."

XX "Púful toko, añii ya naalito, naañoŋo pati faafoo. Mpálemaliyoo, faafoo naañantanoo nketoo teyoo ti hikaw meemak. Naatey apipaakoolanoo naarjooŋoo, naasumpooloo. XXI Añii ya naasokoo: 'Paapaa, inci muuyenaamuuyen ti Ateeteyo ati alacana niñ ti awe. Fiye, inci túuniit piyonkalee añiini.' XXII Pale faafoo naasok pimiikan pa pakateyoo: 'Nihiliikan! Nícoopii hísool ha heehaŋe ha pawalle ínnisooloo ho, inniñaamoo ekop ti hisiiik, inniwasoo písamata. XXIII Innícoopii cíciin ca ceehaŋe ca pafom niñpumuk upuliyaa nuuhaañiyaa. XXIV Kamma añiinam aje naakete, náañoohonii ti elorj; náacim, naalaŋanee.' Nkáyaañ pahaño.

XXV "Ta eehe nihitaakiye ta añiinoó áhampaatiin a náalorjii ti kaakit. Ti éñoohoniyoo ápulohanii ekumpan ya náasi páyifal niñ pakiiyal. XXVI Naayonkal akee ti pimiikan pa, naacakanoo: 'Weyme utaakiye le?' XXVII Amiikan a naañahanoo: 'Atuwi áñoohonii, paapaa atii naamuk cíciin ca ceehaŋe ca pafom kamma náañoohonii kásuumaayoo.'

XXVIII "Fiye, añii ya áhampaatiin a hiiñoó nihili, naapook pinako ti ekumpan ya. Paapaa ateyoo náafulii, naamaaneenakoo apinako ti ekumpan ya. XXIX Pale naasok paapaa ateyoo: 'Sítan! Sitiil ense púloorj inci yemuu ti páhin péelaacinut hilimi. Pale háati ciful aataapala wunam pahaño niñ pákawiyam. XXX Pale añiini aje, ápuñoohonii, akina aña éepucaloolo ya hitaaku ha hitii ti púmaacul keenaput, ammuukoo cíciin ca ceehaŋe ca pafom!'

XXXI "Paapaa ateyoo naasokoo: 'Añiinam, hinak óo hinak awe oopa le niñ inci, waah óo waah utoom, utii. XXXII Pale atuwi aje aketaaket, náañoohonii ti elorj; náacim, naalaŋanee. Ekina ewune uñaŋaa pahaño niñ hitaaku pásuuma.'"

XVI

Hícantitu ha hiti áhina ya eesuusa ya

I Fiye, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: "Ayíin usaanum ataake áhina eeyeniye ati hikaw ha hiti páhin pa piteyoo. Pakan nkákeye kapisok usaanum a nii áhina ya ateyoo, pahaño niñ hisaanumate ha hiteyoo naayaake. II Naayonkaloo naasokoo: 'Eeheyime inci ínsi nkákup kitii? Finam waah wa wéenakoonii wa niñ wéefule wa, kaatuko áatineeyini piyeno ati hikaw ha hiti páhin pa putoom.'

III "Ahína ya naasokoolo: 'Páawoo áhampaatiin a atoom áfaafulanam ti páhin pa putoom, puume inci iññaŋe íhinu? Taakut sempe siti piya, suuwaasuu lompo kaaluumaatool. IV Méyimeyi ya inci nkaakaay íhinu, ancuk niñ inci púulaa páhin pa putoom pakan paka nkawananam lateyii.'

V "Naayonkal oonool oonool ti keetaake ka nikopu ti áhampaatiin a ateyoo. Naacakan áyaañ a: 'Puume ayyekane áhampaatiin a atoom?' VI Naañahanoo: 'Kilampasaan keme kiti lúluin.' Ahína ya naasokoo: 'Sa kaahit ka kéeyisane ho ka, yeno mpacas nkiic áwii ésupak niñ ŋaasuwan (50).'

VII "Apipa, naacakan akee: 'Puume ayyekane áhampaatiin a atoom?' Naañahanoo: 'Sipootak keme siti uli.' Naasokoo: 'Sa kaahit ka kéeyisane ho ka, yeno nkiic áwii epaakiil (80).' Fiye, náahin fo ti an óo an eeyekane áhampaatiin a ateyoo nikopu.

VIII “Púful toko, áhampaatiin a náamul áhina ya eecoonoolut a kamma náahine ho niŋ pasuuse. Kaatuko payenka nkanapan ka énimaaŋ ya eti púlunta empe kahaŋa pasuuse pakati ecaŋ ya eti Pútuun pa ti waah ewwa nkáhin wa ti pututayii.” IX Yéesu nene asokii: “Inci pusok aluu: Hisaanumate ha hitaaluu hiti púlunta empe, nicoop ho kati nitaak pákawi, ancuk niŋ hipayaa, innisayanee ti úyenuma wa uti eket maamaa.

X “An eehintiye niŋ waah wenkilis afaahintiye lombo niŋ waah wenfakat, an eecoonoolut niŋ waah wenkilis, atacoonool niŋ waah wenfakat. XI Niŋ nicoonoolut niŋ hisaanumate ha hiti púlunta empe, ayme afaañoman aluu hisaanumate ha hiti pánpáni ya? XII Niŋ nicoonoolut niŋ hisaanumate hiti an, ayme afaawufan aluu hisaanumate ha hitaaluu? XIII Amiikan oonool ayinaat páhin ti níhampaatiin pákasupak. Afaanat oonool a náalafi akee ya, niŋ ekina tom áfaalafi oonool a naapook akee ya. Niyinaat kaalehanool káyinan Pútuun niŋ pálafi mañ.”

XIV Ta Pufalisaay pa nkásiye ta enke púloŋ nkalenken Yéesu kamma nkálafiye mañ. XV Yéesu naasokii: “Aluu ínnyisanyisan pucoonool pa pitaaluu ti níkin pakan paka, pale Pútuun pa pímeyimeyi heeyem ha ti saan aluu. Kaatuko eeha pakan paka nkacoke ha ni hihaha hitaaku nafaa, Pútuun pa pinataanat ho.”

Hilim ha heesiŋanee ha niŋ cáwii ca citi Pútuun pa

XVI Yéesu nene asok: “Kilim ka kiti Móyiis niŋ kiti piyaamakoola pa kisiŋanee-siŋan fo ti caanak ca citi Saŋ-Patis. Písik ti oom caanak ekoŋan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa neeyeniye ti káatuunan. Fiye, an óo an oopa ti ihinu kata kati anako. XVII Alacana niŋ t’etaam efikahaŋ pacas épucaloolo cilim ca ceehaje ca káafomaati ti hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis.

XVIII “Ayíin óo áyiin éefulane aaloo naasa akee aal, ti kaamuuyen naayem, aŋa lombo eesaye aal aŋa áyiinoo náafulane ti pinimo, ti kaamuuyen naayem.”

Hícantiitu ha hiti usaanum a niŋ Lasaar

XIX Fiye, Yéesu naasok Pufalisaay pa hícantiitu eehe: “Taakaataak usaanum áyiin, nawaso wañ weewalla núuciiti hinoom. Hinak óo hinak la teyoo pahaaño, naayeno ti elorj eerape. XX Intaak lombo áyiin eelege, caacawoo Lasaar, aŋa nahinto hátkin putum ekumpaan ya eteyoo, eniinoo púloŋ kaameeŋ musontuwaay. XXI Náalafi kahesal aŋa nánowalii ya ti púus pa piti usaanum a apili, piyen pa conko mpíkey mpiyeno kaaneewan musontuwaay ma miteyoo.

XXII “Eelege ya naaket, pumaleekoo pa mpicoopoo mpiyenanoo pukol Abraham. Usaanum a lombo, naaket naahokee. XXIII Pati keekete ka naayeno ti kúnuul kenfakat, ápihaafin naarjantan pállaŋe Abraham, Lasaar naayeno pukoloo. XXIV Naaceek apusok: ‘Paapaa Abraham, inci ti níseeña ñenfakat iyem le ti uleew ewwe. Keti ti inci ti hikaw, mpoñ Lasaar ápikaapuucii pikelan hisiikoo ti man, apumonanam híleelufam.’ XXV Pale Abraham naañahanoo: ‘Añiinam, náwuno nii aayenaayeno ti elorj éesuume, tempo Lasaar naayeno ti kúnuul. Fiye, Lasaar oopa le, ti kaapuñnanoollee, awe oopa ti níseeña. XXVI Apan niŋ fúlaa toko, kaayeen kenfakat unka ti pututa unaa, eeha efihiwun ha kéelafiye éfulii petoonii kápifitanií lupuu ti aluu étikayini, fo lombo incuke ti kéelafiye éfulii lupuu ti aluu nkáfitanii petoonii.’

XXVII “Usaanum a naasokoo: ‘Paapaa Abraham, ooto inci lumuu, poñ Lasaar pati ekumpaan ya eti paapaa atoom, XXVIII kaatuko inci taakaataak po pakatu isak. Akaay, apicaakamanii heeyem ha pe, poko lombo timpi kákey peti kúnuul enke.’ XXIX Abraham naañahanoo: ‘Pakatuwi kataakaataak pakiical pa piti Móyiis niŋ piti piyaamakoola pa, kásiitan po.’ XXX Usaanum a naasokoo: ‘Paapaa Abraham, eehuu hífomut, pale niŋ an áfuliyoo ti keekete ka naakaay teyii, éfikawunko umuuyen wa uteyii.’ XXXI Abraham naasokoo: ‘Niŋ kásiitanut Móyiis niŋ piyaamakoola pa, háati an náañohonii pati keekete ka, étikayinanoo.’”

XVII

Kaamuuyen niŋ kaaponket

I Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Fan óo fan incuke, efitaak waah weekaakaay kanakan an ti kaamuuyen, pale kúnuul efikiyeno ti aŋa éfuunapii ya teyoo. II Fisaka

apicenkee ti ekun énanikiin enfakat naawantee ti musuu le niŋ afaanakan akee ti kenkilis ka payenke ti kaamuuyen. ^{III} Nisiirjo púsoonii!

“Niŋ atii ya amuuyenaa, watanoo, niŋ awatanooliyaa mponketoo. ^{IV} Niŋ amuuyenaa ti awe ñiyema isak niŋ ñésupak ti hinoom ha hoonool ha, náañhoonii ti awe ñiyema isak niŋ ñésupak kaaluum kaaponket, aañarjoo kaaponket.”

^V Pupoñapoñ pa nkasok Ateeteyo: “Penan unii káyinan.” ^{VI} Ateeteyo naañahanii: “Niŋ nitaakaa káyinan keefomut nii ekoon sootoo, níyiniyini hisoku enuun eyyuu: ‘Lúpinoolo nkaasiirjanoolo ti musuu,’ éfeehin eeha innisoke ha.

^{VII} “Usokaa akee ti aluu ataake amiikan ayaya niŋ fottom afaasa púlukuleen pa piteyoo. Mpáyetaliiyoo ti kaakit, fo aafasokoo: ‘Hiliikan káy yeno aapili?’ ^{VIII} Haani, aafasokoo: ‘Káy yikam waah ewwa inci fali kácim, naapayaa hiik, immemanoolo uwwufanam pili illaan, niŋ inci payaa, awe conko, illi illaan.’ ^{IX} Fo aafasok amiikan a apalaka kamma náahine eeha ansokoo ha áhin? ^X Fo lompo incuke ti aluu, niŋ níhinaa waah ewwa nkasoke wa aluu níhin, nisok: ‘Unii pimiikan kenser, páhin pa putoonii lamma núuhine.’”

Káakuuñan pakan ŋaasuwan pakati kanuk

^{XI} Yéesu ti pikaayu Jerusalem, naanap ti pututa mah ma miti Samali niŋ Kalilee. ^{XII} Akina ti pinako ti cikee cisaatee, pakan ŋaasuwan keekuulut kamma kanuk nkákey kapipaakoolanoo. Nkasiirjo kápilaarjoo ^{XIII} nkaceekoo niŋ uwiiluyii: “Yéesu, Ahám-paatiin, keti hikaw ti unii!” ^{XIV} Yéesu apicukii, naasokii: “Nikaay cániyisanoolo pati puwaaseena pa pakati Pútuun pa.” Poko ti pítin pa nkakuulane.

^{XV} Akee ti poko, ápipanum nii ákuuñaneekuñan, náañhoonii ti wootoo, naayeno hímulu Pútuun pa niŋ kaawiiluyoo. ^{XVI} Naanow ti woot Yéesu, puhoorjuyoo t’etaam, naasokoo apalaka. Anturj ati Samali. ^{XVII} Yéesu naacakan: “Fo ŋaasuwan ya púloorj tom ekuulane? Isak ya niŋ pakapaakiil paka peyme nkayem? ^{XVIII} Háati akee ti poko ayinaat éñoohonii ápumul Pútuun pa fo niŋ neetaat ati Samali ya arje, eeneetaat a ati Israyel?” ^{XIX} Naasokoo: “Lito, kaay, káyinan ka kitii kúkuuñanuu.”

Ekéy ya eti cáwii ca citi Pútuun pa

^{XX} Hikee hinoom, pakakee Pufalisaay nkacakan Yéesu: “Teyme cáwii ca citi Pútuun pa éfícikey?” Yéesu naañahanii: “Cáwii ca citi Pútuun pa éticikey samat nii waah ewwa nuucukee. ^{XXI} An atasok: ‘Nisincan! Eheeh col!’ niŋ fottom ‘Ahaa col!’ kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa unca ti aluu.”

^{XXII} Púful toko Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Caanak unca ti ékey, éfinilafi fanfaŋ hicuku hinoom hoonool ti kunoom ka kiti inci, Añii An, pale etinucuk ho. ^{XXIII} Pakan efikasok aluu: ‘Nisincan! Eheeyoo le!’ niŋ ekina tom: ‘Ahaayoo pa!’ Pale timpí nikaay, timpí ninapanii. ^{XXIV} Samat nii pamaliñooolal etiiil fa mpicaañan fa patiila púloorj písik ti púcook fo ti pikelan, fo lompo pakan paka nkakaakaay hicuku inci, Añii An, ti hinoom ha eeha fáñoohonii ha. ^{XXV} Pale fo inci yáañ yeno ti kúnuul kenfakat, mpookee ti ekaay eyee.

^{XXVI} “Samat nii fa intaakiye fa ti caanak ca citi Nowe, ^{XXVII} fo lompo nkaakaay pitaako ti kunoom ka kiti inci, Añii An. ^{XXVIII} Pakan paka nkayeno hili, pálaani, esa niŋ pinimo fo ti hinoom eeha Nowe náayuukiye ha ti piteen pa penfakat pa. Fiye, etiiil ya néenupii man menfakat fo mumukalii púloorj cew. ^{XXIX} Fo lompo incuke ti kunoom ka kiti Lot. ^{XXX} Pakan paka nkayeno hili niŋ pálaani, hinoom niŋ kaanooman, pusuk niŋ kulut. ^{XXXI} Pale hinoom eeha Lot náafule ha Sotom, seemak niŋ kíceek ínsifulii patiila, insimukalii púloorj cew.

^{XXXII} “Fo lompo facuk ti hinoom eeha inci, Añii An, nkaakaay ha éyisanoolo. ^{XXXIII} Ti oom hinoom arja eyem patiila ti kankalarj ekumpaen ya eteyoo naataak waahoo páhantuwa, añarjut éwanoonii apicoop wo. Fo lompo incuke arja eekaaye piya, añarjut éñoohonii pati ekumpaen ya eteyoo. ^{XXXIV} Nínawuno heetaakiye ha Lot aaloo! ^{XXXV} Arja éelafiye kafakan elorj ya eteyoo, áfaapuul teyyo, arja éepuule ti elorj ya eteyoo afaafakan yo. ^{XXXVI} Inci pusok aluu: Oom hánant pakan pákasupak efikahinto

☆ XVII:XXVI 17:26 Púcook 6–9 ☆ XVII:XXVIII 17:28 Púcook 18:16–19:29 ☆ XVII:XXXII 17:32 Púcook

nantoonool, oonool áfaaseepinee akee ya naakatee toko. ^{XXXV} Pakaal pákasupak efikayeno pútuum ti ésiken yoonool, oonool áfaaseepinee, akee ya naakatee toko.” [^{XXXVI}]

^{XXXVII} Pinapana pa pakateyoo nkacakanoo: “Ahámpaatiin, peyme eehuu nihikaakaaya pitaako?” Naañahanii: “La ehunuñ neeyem, toko píketul pa mpuconcool.”

XVIII

Hícantiitu piñiino ti kaluum

^I Fiye, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo hícantiiitu eehe ápiyisanii nii kañarjaa kaluum tan óo tan timpi káwusen. ^{II} Naasokii: “Taakaataak ti ekee saatee áyiin áhina kíiti eefeyut Pútuun apaaliit an. ^{III} Ti saatee eyyuu lompo, intaako eyañat aja áyiinoo eekete, apinakaay pateyoo kati afiitoo kilim ti pututayoo niñ akamooloo.

^{IV} “Fo ta infiyee innapook, pale ti pikelan naasokoolo: ‘Háati inci feyut Pútuun niñ ekena tom paaliit an ^V pale, páawoo aal aje oopa ti ihampuyam meemak, inci fasiñjiyoo. Niñ inci hínut fo átayekuno ékey hinak óo hinak kayokanam.’”

^{VI} Fiye, Ateeteyo nene asok: “Nísiitan áhina kíiti ya eenaput a añuu eeha naasoke ha. ^{VII} Fo Pútuun pa efipukuut ti pisiñjo pakan paka payenka mpimamale ka, keeyem ka ti kaayonkal etempo hánant hanakan kati piyankananii? ^{VIII} Inci pusok ho aluu, efipiñjiyoo mpacas. Pale inci, Añii An, niñ inci ñóhooniyoo fo éfitookii t’etaam keetaake káyanan?”

Hícantiitu ha hiti Afalisaay niñ asayoola kúncoo

^{IX} Fiye, intaako toko keecokooliye nii keecoonoole, nkátinan ti pakakee paka. Tempo, Yéesu naasokii hícantiiitu eehe: ^X “Taakaataak pakan pákasupak keekaaye ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa kaluum: akee ya Afalisaay, akee ya asayoola kúncoo. ^{XI} Afalisaay a naasiño citeeteyoo naalum: ‘Inci sokuu apalaka Pútuun kamma inci incukut nii pakakee paka, keeyem ka pílipa, keecoonoolut, pihaañiya niñ pakaal niñ fotom samat nii asayoola kúncoo ya aje. ^{XII} Insuñsuñ kunoom kúsupak ti lóokuñ ya, uwufani himpaac ha heewase ha ñaasuwan ti waah óo waah púloñ ewwa inci intaake tewwo cooy.’

^{XIII} “Pale asayoola kúncoo ya naasiño pílaañ, álafiiit fala káahaafin, pale náasitan, naasok: ‘Pútuun, taak paket hikaw t’inci, amuyena ya.’”

^{XIV} Yéesu naasokii: “Inci pusok aluu, áyiin a añuu, ta naayeniye ta piyetu, akina Pútuun pa mpucok nii eecoonoole pale Afalisaay a tom. Kaatuko an óo an éemakiyanooliye áfaawiiniyanee, an óo an éewiiniyanooliye áfaamakianee.”

Yéesu niñ epuuk ya

^{XV} Fiye, pakan nkácoopii epuuk ti Yéesu kati álikii. Pinapana pa pakateyoo kapucuk eehuu nkafet teyii. ^{XVI} Pale Yéesu naayonkal epuuk ya naasok: “Nikat epuuk ya kápikey ti inci, timpi nikitii. Kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa ti payenka keecuke ka nii payenkuu inciyem. ^{XVII} Inci pusok aluu pánipani ya, an óo an eesayanut cáwii ca citi Pútuun pa samat nii añii, atanako tenco.”

Ayín usaanum niñ eloj ya eepayantoo ya

^{XVIII} Ati hikaw ati Pusuwif naacakan Yéesu: “Ahámpaatiin eenape yuu, puume inci iññarje ihinu pitaak eloj ya eepayantoo ya?”

^{XIX} Yéesu naañahanoo: “Weyme uwune ayyonkalam eenape? Taakut an eenape fo Pútuun pa lamma. ^{XX} Fo áamiit hilim ha heesiñanee ha? ‘Timpi haaño niñ aal ati an, timpi coonool aapumuk an, timpi líp, timpi caam aapinook an, túul paapaa atii niñ iññaatíi.’”

^{XXI} Naañahan Yéesu: “Eehuu púloñ inci immanke kápiñij maañiiyaayam.” ^{XXII} Ta Yéesu náasiye ta eehe, naasokoo: “Waah woonool uwwa toko ewwa ánhinut: Nooman hitaaku ha hitii púloñ uwwufan mañ ma keeleke ka, aafataak hisaanumate alacana, náafulaa toko ínkey innapanam.”

^{XXIII} Pale áyiin a ta náasiye ta eehe ínciitiyoo meemak, kamma naataake fo muus. ^{XXIV} Yéesu apisincanoo, naasok: “Cíticiiti kusaanum ka kapinako ti cáwii ca citi Pútuun pa! ^{XXV} Fo ñonkomoo éfeeyini pinako ti káfuun saakilan? Haani! Pale pinako pa piti

usaanum ti cáwii ca citi Pútuun pa epipihaj páciite.”^{XXVI} Keeyeniyo ka káasiitan, nkacakan: “Fiye, ayme áfaayiniyee kafakan?”^{XXVII} Yéesu naañahani: “Waah wa weheeke wa an, uheekut Pútuun pa.”

^{XXVIII} Piyeer naasok Yéesu: “Sincan, unii ukatanaakatan waah wa utoonii púlooj nuunapani.”^{XXIX} Yéesu naañahani: “Inci pusok aluu pánipani ya, an óo an eekatane enuuf, aal, pakatu nij ñúnu, pupuka, epuuk kamma cáwii ca citi Pútuun pa,^{XXX} afaahaj hitaaku meemak ti caanak ca citi fiyooy, nij ti púlunta pa peeyem pa ti ékey, eloj eepayantoo.”

Káakup Yéesu káhaacyenu kiti eket ya nij pilito pa piteyoo

^{XXXI} Púful toko, Yéesu naacoop pupoñapoñ pa pakateyoo ñaasuwan nij pákasupak paka ti kaapii, naasokii: “Nísiitan, unaa unka ti pisilo Jerusalem, waah wa púlooj ewwa piyaamakoola pa nkakiice wa kiti inci, Añii An, efuutaako.”^{XXXII} Efikawufanam keeneetaat ka Pusuwif. Efikapalahoolam nkalenkenam, nkakallanam, nkafaacal t’inci.^{XXXIII} Efikasapam nij kisawut, nkamukam. Ti hinoom ha híhaacyenu ha éfilitoonii ti eket ya.”

^{XXXIV} Pupoñapoñ pa kásiit eeha naayemii ti hisoku. Putum hilim ha nihiyolee teyii, kámiit eeha Yéesu náalafiyii hisoku.

Káakuuñan káafuumafuum pukol Yeliko

^{XXXV} Yéesu ta naalohane ta Yeliko, káafuumafuum nkiyeno ti kanaac pítin pa, kipiyo kaalumatool.^{XXXVI} Kípsi kayoj ka ti himuusu, nkicakanii heetaakiye.^{XXXVII} Nkasokoo: “Yéesu ati Naasalet ayem ti himuusu.”^{XXXVIII} Ta káafuumafuum ka nkísiye ta eehe nkíceekii nij kaawiilu etenko: “Yéesu añii ya ati Dawid, taak paket hikaw ti inci!”^{XXXIX} Keeyeniye ka hátikin nkafet teyoo nkasokoo afatan, pale naahaj toko náaceekii: “Añii ya ati Dawid taak paket hikaw ti inci!”

^{XL} Yéesu naasiijo naasokii: “Nícoopiyaamoo.” Ta náalohaniyo ta, Yéesu naacakanoo: ^{XLI} “Weyme állafiye inci píhini?” Naasokoo: “Ateeteyo, hínam pinee cuk.”^{XLII} Yéesu naasokoo: “Ñoho ti hicuku, káyinan ka kitii kúkuuñanuu.”^{XLIII} Tokotoko ñkinoo íññipankino, naanapan Yéesu, naayeno hímulu Pútuun pa. Kayoj ka púlooj kipicuk eehuu lompo, nkiyeno hímulu Pútuun pa.

XIX

Yéesu nij Sakaay

^I Púful toko, Yéesu naanako ti saatee ya eti Yeliko. Apiyeno himuusu saatee ya, ^{II} intaako toko áyiin aja nkasok Sakaay, akee ti ñíhampaatiin pisayoola kúncoo ya, naayeno usaanum. ^{III} Náalafi hicuku ayme ayem Yéesu, pale patameyoo mpiwun ayinaat kamma kayoj ka. ^{IV} Fiye, naatey hátikin pa Yéesu naañaje pa himuusu, naasilo ti enuun kati acukoo.

^V Yéesu ápucolii toko náahaafin naasokoo: “Sakaay, wánoonii mpacas, kaatuko fiyooy, fo inci wanan pati awe.”^{VI} Sakaay náawanonii mpacas, naawanan Yéesu nij pásuuma.

^{VII} Pakan paka púlooj kapucuk eehuu nkáyaañ káakumutool kapisok: “Pati amuyena naakaaye apiwanan.”^{VIII} Pale Sakaay naasiijo, naasok Ateeteyo: “Sincan, Ahámpaatiin! Inci fawufan kancan hisaanumate ha hitoom keeleke ka, an óo an aja ammeya nii inci lípoolip, fañahanoo fo ñapaakiil aja inci incoope ya teyoo.”

^{IX} Yéesu naasokoo: “Fíyooy kafakan ka kúcoliyoo ti ekumpa an eeye, kamma aja lompo naayem ati miin ma miti Abraham.”^X Kaatuko inci, Añii An, kéyyokey hijes nij kafakan keelinciyee ka.”

Hícantiitu hiti sisanoo ñaasuwan

^{XI} Yéesu fa naalohane fa Jerusalem, pakan paka incukii nii etikamp Pútuun pa epipisi-ijan cáwii etempo. Ekina ewune, poko ti káasiitanoo ka, Yéesu naapenani hícantiitu eehe. ^{XII} Naasokii: “Taakaataak áyiin eemaka eeyeniye pikaayu ti mah méelaaje, pa naakaakaayee hicoku amansa ya ati mah ma miteyoo, nij apayaa náañohoonii.^{XIII} Akáayum, náayonkalii ñaasuwan ti pimiikan pa pakateyoo naawufan an óo an sanoo yoonool naasokii: ‘Niyesanool nempo fo ta inci fáñohoonii.’^{XIV} Pale, pakan paka pakati

saatee ya kanatoonat, nkapoñ pusonoo pakan kapica kasok nii: 'Unii úlafitit áyiin a aņe apiyeno amansa ya atoonii.'

^{XV} "Pale toko fiyaaw, náayeenoonii amansa ya, náañoohonii ti mah ma miteyoo. Naayonkal pimiikan pa payenka naawufane ka pisanoo kati ámeysi puume nkataakale. ^{XVI} Ayáañ a náakey naasokoo: 'Ahámpaatiin, sanoo ya etii epukaa sikee sisanoo ŋaasuwan.' ^{XVII} Amansa ya naasokoo: 'Napaanap, amiikan eenape! Páawoo aaconoolaa-coonool niņ waah wa wenkilis ewwe, inci fáhini ati hikaw ati sisaatee ŋaasuwan.' ^{XVIII} Asúpiyenu ya náakey, naasokoo: 'Ahámpaatiin, sanoo ya etii epukaa sikee sisanoo isak.' ^{XIX} Amansa ya naasokoo: 'Awe lombo inci fáhini ati hikaw ati sisaatee isak.'

^{XX} "Akee amiikan náakey, naasokoo: 'Ahámpaatiin, ehe sanoo ya eyya awwufanaam ya, inci túkaatuk yo ti cifaal innmank yo. ^{XXI} Inci feyuufe, kamma ayem áyiin eefete. Ansasa waah ewwa ayyenanut, immaan waah ewwa ansukut.' ^{XXII} Amansa ya naañahanoo: 'Ti pákupali inci nkaakaay íhinuyi kúiti, awe amiikan a eenaput a! Aámeyimeyi nii inci áyiin eefete, insasa waah ewwa inci iyyenanut, immaan waah ewwa inci insukut. ^{XXIII} Weyme uwune aanakanut sanoo ya etoom ti émanakuma mañ eeha efihiwun ha niņ inci nõhooniyoo intookii yo neepukoole?'

^{XXIV} "Fiye, naasok keeyeniye ka toko: 'Nisa sanoo ya eteyoo niwufan yo aņa eetaake ya sisanoo ŋaasuwan.' ^{XXV} Nkasokoo: 'Ahámpaatiin, aņu apayaapa hitaaku sisanoo ŋaasuwan!' ^{XXVI} Naañahanii: 'Inci pusok aluu: An óo an eetaake, afaapenanee, pale an óo an eetaakut, háati caahinkilis ya eyya naataake ya efeesayee teyoo. ^{XXVII} Pale pikamoolam keesoke ka kálafitit inci kati yeno amansa ya ateyii, nikaay nípicopiyyii le hátikinam innimukii.'

Pinako pa piti Yéesu Jerusalem

^{XXVIII} Yéesu ta naapaye ta hisoku eehuu, naanow kayoņ ka hátikin, apiyeno pisilo Jerusalem. ^{XXIX} Ta nkalohane ta Petifake niņ Petani, la nkasok la "cítintij ca citi Olif", naapoñ pákasupak ti pinapana pa pakateyoo, ^{XXX} naasokii: "Nikaay ti sisaatee ca ceeyem ca hátikin aluu, niņ ninakiyaa tenco efinitook nkacenske toko cífalij enca an ataaapala alapo tenco, níkopini co, ínnicopiyyam co. ^{XXXI} Niņ an acakanaa aluu: 'Weyme uwune ínnyemi co ti kákopin?' Inniñahanoo: 'Ateeteyo asoolae co.'"

^{XXXII} Keeponee ka nkakaay incakatook samat nii fa Yéesu naasokii fa. ^{XXXIII} Kapiyeno kákopin cífalij ca, pakateete co nkacakanii: "Weyme uwune ínnyemi co ti kákopin?" ^{XXXIV} Nkañahanii: "Ateeteyo asoolae co." ^{XXXV} Nkácopi co Yéesu, nkalemp kúsool ka kiteyii kenfakat ka ti cífalij ca, nkalapanoo tenco. ^{XXXVI} Akina ti pikaayu pa, pakan paka nkatanaloo kúsool ka kiteyii kenfakat ka ti pítin pa.

^{XXXVII} Apilohan Jerusalem, ti pítin pa piti eliņoon ya eti cítintij ca citi Olif, kayoņ ka púlooņ kiti pinapana pa pakateyoo nkimeeņ niņ pásuuma, nkíyaañ kaanimpan Pútuun pa niņ kilim keeceeke kamma nkacuke waah weecukantee. ^{XXXVIII} Nkasok:

"Pútuun pa pínapiyan amansa ya éekeyii ya ti caacaw etemol"

Kásuumaay kiyeno alacana, núumulaa Pútuun pa piti patiila.✠

^{XXXIX} Pakakee Pufalisaay pa keeyeniye ka ti kayoņ ka nkasok Yéesu: "Ahámpaatiin, fet ti pinapana pa pakatit kapifatan!" ^{XL} Yéesu naañahanii: "Inci pusok aluu, niņ kafatanaa, pínankiin pa éfipiceeki!"

^{XLI} Yéesu apihar naalohane Jerusalem, naacuk saatee ya, naakoņ kiteeteyoo. ^{XLII} Naasok: "Niņ awe lombo Jerusalem aameya ti hinoom eehe waah ewwa éfuucoopiyyi kásuumaay ka! Pale fiye eehuu hiyoleeyol ti nĩkini. ^{XLIII} Hileeņ kamma ámmiit, kaatuko caanak unca ti ékey ta pikamooli éfikakiiti púlooņ, nkákinkooli, nkakincooli ti upii wa púlooņ. ^{XLIV} Efikatuncalooli niņ epuuki; etikakat sínankiin súsapak seenaņanooliye, kamma ankiwut ta Pútuun pa mpíkeyii ta kafakani."

Yéesu la ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa

^{XLV} Ta Yéesu naacole ta Jerusalem, naanako ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, náayaañ hiyaanu punoomana pa. ^{XLVI} Naasokii: "Kíiceeki ti hilim ha hiti Pútuun pa nii: 'Ekumpaan ya etoom ekumpaan éluumuma,✠ pale aluu inniyesan yo 'éyolowuma pílipa✠.'"

XLVII Naayeno kakalaŋan hinak óo hinak ti ekumpaana ya enfakat ya. Níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ pakakee níhampaatiin ti pakan paka, nkálafiyoo himuku. XLVIII Pale, kámiit fa nkakaakaay íhinu, kamma pakan paka púloŋ nkayemoo ti káasiitan meemak.

XX

Kacakan ka kiti kayine ka kiti Yéesu

^I Hiikee hinoom, Yéesu naayeno kakalaŋan pakan paka ti ekumpaana ya enfakat ya eti Pútuun pa niŋ káatuunani ekoŋan ya éesuume ya. Níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ pakakee níhampaatiin nkácolii. ^{II} Nkasokoo: “Sok unii ti enkeyme kayine ayyem ti íhinu enkuu, ayme awwufanu kayine enkuu?”

^{III} Yéesu naaŋahani: “Inci lompo taakaataak kacakan. Nisokam: ^{IV} Ayme ápoñii Sarj-Patis pátise, Pútuun pa fo pakan paka?”

^V Nkayeno piteŋenool, nkasokoolo: “Niŋ unaa usokaa Pútuun pa púpoñiyoo, afaasok unaa: 'Weyme uwune níyananutoo?' ^{VI} Pale nuusokaa pakan paka kápoñiyoo, kayoŋ ka púloŋ efikimuk unaa niŋ pukumpa, kamma nkíyanane nii Sarj ayaamakoola.” ^{VII} Fiye, nkaŋahanoo: “Umít ayme ápoñii Sarj íhinu pátise.”

^{VIII} Yéesu naaŋahani: “Inci lompo etisok aluu ti enkeyme kayine inci iyyem ti íhinu enke fiye.”

Hícantiitu hiti pihina keekance

^{IX} Fiye, Yéesu naasok hícantiitu eehe pakan paka: “Taakaataak akee áyiin eesuke kaakitoo, náluwaas ko pakakee pihina, naakaay kaakaawool keefiye. ^X Ta hisaatu ha níhituuniye ta, naapoñ akee ti pimiikan pa pakateyoo pati pihina pa kati kawufanoo putum pa piteyoo ti pasaatal pa. Pale pihina pa nkasap amiikan a nkayaanoo sipeesoo ŋaanii. ^{XI} Ati kaakit ka nene apoñ akee amiikan, pale aŋuu lompo pihina pa nkasapoo, nkateñaloo, nkayaanoo sipeesoo ŋaanii. ^{XII} Nene apoñ amiikan áhaacyenu, pihina pa nkasapoo, nkakuumoo, nkayaanoo. ^{XIII} Fiye, ati kaakit ka naasok: 'Puume inci nkaakaay íhinu? Inci fapoñ aŋiinam aŋa inci íllafiye ya manti kátuuloo.' ^{XIV} Pale ta pihina pa nkaŋantanoo ta nkatengeool nkasok: 'Aha aŋa akaakaay ya hitoonu kaakit ka, umukoo ancuk kaakit ka kiyeniyaa kutuunaa.' ^{XV} Nkáfulanoo ti kaakit ka, nkamukoo.”

Fiye, Yéesu naasok: “Puume ati kaakit ka naakaakaayii íhinu? ^{XVI} Afáakey naamuk pihina pa, naawufan kaakit ka pakakee.” Ta pakan paka nkásiye ta eehe nkasok: “Alímaati eehuu timpi hitaako!” ^{XVII} Yéesu naasincanii naasok: “Ti hilim ha hiti Pútuun pa, eeheyme pakiical empe mpusoke: 'Enánkiin ya eyya puluta pa nkawante ya

éyenoonii énankiin ya eehaŋe ya hitaaku nafaa[☆]?”

^{XVIII} “An óo an éenowii ti énankiin eyyuu áfaapucaloolo, an óo an aŋa néenowii teyoo afaatuncaloolo.”

^{XIX} Pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa, nkámeysi nii poko kawune Yéesu naasok hícantiitu eehe. Nkálafiyoo hicoku tokotoko pale nkafe kayoŋ ka.

Kacakan kiti cooy kúncoo

^{XX} Pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ níhampaatiin ŋa nkatah kunuwii meemak ti Yéesu, nkaapoñ mikelecoola teyoo kéehine fanjii nii pakan keecoonoole. Nkálafi hikuucuyoo ti pákupaloo, kati kacokoo nkawufanoo ati hikaw ha hiti mah ma. ^{XXI} Nkacakanoo eehe: “Ahámpaatiin, unii úmeyimeysi nii ánkupkup nkalaŋan pucoonool ciit, niŋ fúlaa toko aasincanantoo ti sicaw, pale ti pánipani ya ankalaŋan pakan paka pítin pa piti Pútuun pa. ^{XXII} Sok unii: Coonecoon fo kiteekit upucooy kúncoo ya Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room?”

^{XXIII} Pale Yéesu náameysi nii hikuucuyoo nkayaake, naasokii: ^{XXIV} “Níyisanam kaahit kiti mañ, puhoŋu niŋ caacaw ayme kayem toko?” Nkaŋahanoo: “Sesaal.” ^{XXV} Yéesu naasokii: “Ooto, niwufan Sesaal waah wa uteyoo, inniwufan Pútuun pa waah etempo.”

XXVI Fiye, hátikin pakan paka kayinaatoo hicoku ti pákupaloo, nkanjajo ti pañahanaloo nkakemanool kem.

Kacakan ka kiti pilito pa ti eket ya

XXVII Pakakee Pusatusaay nkákey ti Yéesu (poko nkasok nii keekete ka étikalitoonii). Nkacakanoo: XXVIII “Ahámpaatiin, Móyiis akiicaakiic ti hilim ha heesiinjaneer ha nii: ‘Ninj áyiin asayaa naaket peetaakut añii, atuwoo añajaa hitoonu aal a, naataak neyoo epuuk keekaakaay piyeno pakati púnuwoo eekete ya.’ XXIX Fiye, intaako ti miin moonool pákayiin isak ninj pákasupak, ahampaatiin a naasa aal, ataakut añii, naaket. XXX Asúpiyenu ya naatoon aal a, ataakut añii, naaket. XXXI Aháciyenu ya lompo naatoonoo. Fo lompo incuke, ti isak ya ninj pákasupak paka nkatoonoo, naket peetaakut neyoo añii. XXXII Ti pikelan aal a lompo naaket. XXXIII Fiye, hinak ti pilito pa ti eket ya, aal a arjuu ati ayme, páawoo isak ya ninj pákasupak paka púlooj kasayoo?”

XXXIV Yéesu naañahani: “Ti púlunta pa piti fiyooy, pakan paka nkasasa nkanimo. XXXV Payenka Pútuun pa mpusoke ka nii poko kanape kati kalitanee ti eket ya nkakin ti púlunta pa peeyem pa ti ékey etikasa, etikanimo. XXXVI Etínecayini eket, kaatuko kacukaacuk nii pumaleekoo pa, ekina ewune etikasa etikanimo. Poko epuuk Pútuun kamma nkalanee ti eket ya. XXXVII Móyiis náayisan picaj cataj nii keekete ka éfikalitoonii. La sokee la ti hilim ha hiti Pútuun pa kiti cífita ca ceecoke ca apan cisowiit, naayonkal Ateeteyo ‘Pútuun pa piti Abraham, Pútuun pa piti Isaak, Pútuun pa piti Jakob.’[✠] XXXVIII Pútuun pa pineetaat piti keekete ka pale piti keeloje ka, kaatuko ti Pútuun pa an óo an oopa kalaja.”

XXXIX Pakakee ti pikalanjana hilim ha heesiinjaneer ha nkasokoo: “Ahámpaatiin, áakupaa pitempo tak!” XL Kaatuko nene káhaañiitoo kacakan hikee hilim.

Eenucee ya ati Pútuun pa, añii ati ayme?

XLI Yéesu naasokii: “Weyme uwune pakan paka nkasok Eenucee ya ati Pútuun pa, añii ati Dawid? XLII Dawid himuumoo asokaasok ti pakiaal pa piti kícimu ka:

‘Ateeteyo Pútuun pa púkupaakup ninj Ateeteyo atoom ti hisoku:

Kéy yeniyam epees yáali,

XLIII *fo ta inci fatah ta pikamooli ti wooti ayyeno amansa ya ateyii.*[✠]

XLIV “Dawid himuumoo nayonkaloo ‘Ateeteyo’, puume Eenucee ya áfaayini piyeno añii ati Dawid?”

Káwasum pikalanjana hilim ha heesiinjaneer ha

XLV Ta pakan paka púlooj nkayeniyoo ta káasiitan, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: XLVI “Níwasum pikalanjana hilim ha heesiinjaneer ha. Poko, nkálafilafi kaamuusool ninj kúsool kenfakat, nkálafi lompo kapinkakicaneer pinapnap ti kílij ka. Poko nkayeno ti kúkon ka keenape ka ti púlumuma pa ninj ti hili ha henfakat ha. XLVII Poko lompo nkacaakool piyaanjat pa payenka pákayiniin keekete ka, kapicoop waah wa uteyii púlooj. Apan ninj kayeniyaa kaluum nkafiyoo kati kacokee nii pakan keenape. Pútuun pa efipisapii pihaj pakakee paka.”

XXI

Kawun kiti eyaanjat eeleke aja áyiinoo eekete

I Ti oom káasiinjuma, Yéesu naayeno kaasincanool pakan paka ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, naacuk kusaanum ka ti hiwasu mañ ti éwasuma mañ ma, emma nkácoopii ma kati kawufan mo Pútuun pa. II Naacuk lompo eyaanjat eeleke, aja áyiinoo eekete, naawase tokoo uhit úsupak weetaakut nafaa. III Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Inci pusok aluu pánipani ya: Aal a arjuu eeleke ya ahaja kawufan pakan paka púlooj. IV Kaatuko pakan paka, mañ ma emma nkasoolahut ma nkawase lupoo, pale akina ti palekoo naawufan púlooj aja naataake ya kati alonj.”

Pýisan pa piti enow Jerusalem, ninj éñhoonii ya eti Añii An

V Fiye, pakakee ti pinapana pa nkayeno hímulu ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, ninj pawalle pínankiin pa péewalliyanooole yo pa, ninj pawalle pa lompo piti waah wa

weewufanee wa Pútuun pa. Yéesu naasokii: ^{VI} “Nicukaacuk eehe púlooj? Caanak unca ti ékey an atacuk énanikiin eenarije ti ekee, efipitahalee púlooj.”

^{VII} Pinapana pa nkacakan Yéesu: “Ahámpaatiin, eehuu, teyme nihikaakaay pitaako? Weyme úfuuyisan unii kati úmeyí nii uuha ti ékey pitaako tokofiye?” ^{VIII} Yéesu naasokii: “Nisiijo púsooni, an timpi acaakool aluu. Kaatuko hícummp pakan éfikakey niñ caacawam kapisok: 'Inci yem Eenucee ya ati Pútuun pa!' niñ ekina tom 'Caanak ca cícoliyoo!' Timpi ninapanii. ^{IX} Pikelan pa pineetaat féefiye. Le niñ éfipikey, fo yáañ taako kikum niñ ñitaakool. Niñ nísiyaa ko timpi nife. Pikelan empuu, puloogaa mpflaaje.”

^X Púful toko, nene asokii: “Mah éfimitaakoolan mah, cáwii íncitaakoolan cáwii. ^{XI} Etaam ya éfineyiyiñan meemak, intaako púpankul niñ úkuuñu wenfakat uti eket ti pisaatee peemeñe. Pýisan peefeyanana lompo mpucukee patiila.

^{XII} “Pale eehuu púlooj hítaakumo, efikacok aluu, nkakallan aluu. Efikacooop aluu ti púluumuma pa kati káhin aluu kíiti, nkakul aluu. Nkawufan aluu pumansa pa niñ pakati kikaw ka kamma inci. ^{XIII} Toko efinitaak efaah eti kakamanii inci yem ayme. ^{XIV} Timpi niwasoolo kúnuul ti eeha innikaakaay hisoku kati nifak, ^{XV} kaatuko inci fawufan aluu kilim ka niñ ecohato ya. Háati oonool ti keepooke ka aluu átayini pisiijo hátkin aluu niñ ekina tom naanook aluu. ^{XVI} Pupuka aluu, pakatu aluu, ñunu aluu, pakan aluu niñ pákawi aluu kakaakaay kawufan aluu pakati kikaw ka, pakakee ti aluu efikamukee. ^{XVII} Pakan paka púlooj efikanat aluu kamma inci, ^{XVIII} pale háati kaahan koonool etikiñakee ti kikaw aluu. ^{XIX} Niñ nísikaa piliit tiw efinitaak eloñ ya etaaluu.”

^{XX} Yéesu nene asokii: “Niñ nicukaa Jerusalem néekinkoolee niñ pusoocaali, ínnimeyi nii enow eteyyo écoliyoo. ^{XXI} Fiye, keeyem ka ti mah ma miti Yutaay katey pati pítintij pa, keeyem ka Jerusalem káful, keeyem ka tíkitaaj saatee ya timpi kánakoonii. ^{XXII} Kaatuko ti kunoom enkuu Pútuun pa mpikaakaay hisapu pakan etempo. Hikina hikiicee ti hilim ha hiti Pútuun pa, fo hitaako. ^{XXIII} Efiseeñ meemak ti kunoom enkuu ti pakaal paka keeyem ka niñ munow niñ keeyem ka ti káacuuwan! Kaatuko efitaako ñiyoka ñenfakat ti mah emme, Pútuun pa mpñiken teyii. ^{XXIV} Pakakee paka efikamukee niñ káakuntu, pakakee paka nkacokee nkacoopee ti hícummp mah méelaaje. Keenetaat ka ti káyanan ka kutuunaa efikakakalool Jerusalem fo ta kunoom enka nkawufanii ka efikipa.”

^{XXV} Yéesu nene asokii: “Pýisan efipiyeno ti caanak ca, ti hiim ha, niñ ti picaañaj pa. Ti etaam ya, kaatii ka efikiliñool, kúsuuh ka lompo nkisap meemak, pakan paka púlooj efikafe meemak, étikameyi fa éfikahin. ^{XXVI} Pakan paka efikaket niñ ewatate ti káamiilool heekaakaay ha pitaako ti etaam ya, kaatuko sempe sa siti patiila éfisiyiyiñanoolo. ^{XXVII} Tempo, efikacuk inci, Añii An, ti éwanoonii niñ sempe niñ ti hamake henfakat ti pututa káatiñu. ^{XXVIII} Fiye, niñ eehe híyaaña pitaako, nisiijo ínnisaalino, kaatuko kafakan ka kitaaluu kúlohaniyoo-lohan.”

^{XXIX} Yéesu apipa, nene asokii hilim eehe: “Nisincan sootoo ya niñ pikee punuun pa, ^{XXX} emma mpfýyanii ma pihatal péeyeeni innicuk niñ ñfkin aluu, ínnimeyi nii etiiil ya élohaniyoo-lohan. ^{XXXI} Fo lompo incuke niñ nicukaa enke fiye ti pitaako ínnimeyi nii cáwii ca citi Pútuun pa cílohaniyoo-lohan. ^{XXXII} Inci pusok aluu pánipani ya: Ekaay eyye etepa eket ekina peecukut enke fiye púlooj nkitaakiye. ^{XXXIII} Alacana niñ t'etaam éfikacim pale kilim ka kutoom étikicim.

^{XXXIV} “Nitañ kunuu! Timpi nfluunjoolo ti pahaaño, ékuman niñ ekina tom káamiilool eloñ ya, níwasum hinooom eehuu timpi himint aluu ^{XXXV} samat nii fa cala nemint soon. Kaatuko éfihinowii ti pakan paka púlooj keeyem ka ti púlunta pa. ^{XXXVI} Timpi niñjooyal, inniluum tan óo tan kati nitaak sempe siti hifaku ti waah wa weeakaaya wa écolii, niñ sempe siti pisiijo hátkin inci, Añii An.”

^{XXXVII} Nihanakan ha, Yéesu nayeno kakalaran pakan paka ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, kániim ka nakaay hiñotu ti cítintij ca enca nkasok ca “Olif”. ^{XXXVIII} Nuulap pakan paka nkáfis pijito nkakaay pati ekumpan ya enfakat ya kásiitanoo.

XXII

Pitenjoool pa piti himukuyee ha hiti Yéesu

^I Pahaño pa piti hímpuul ha heetaakut ha leweño, empa nkasok pa Himuusu ha, níhílohanií. ^{II} Níhampaatiín puwaaseena pa pakati Pútuun pa níj pikalaŋana hílim ha heesiŋanee ha nkayeno híjes fa éfikahín kapumuk Yéesu, pale nkafe pakan paka.

^{III} Fiye, Seetaani neenako Yutas aŋa nkasok ya Iskaliyot, akee ti pupoñapoñ pa ŋaasuwan níj pákasupak paka. ^{IV} Yutas naakaay hículo níhampaatiín puwaaseena pa níj níhampaatiín pakati púwuulu pa keeyeniye ka efaas ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa kapiteŋenool puume naañŋii kawufan Yéesu. ^V Insúumii meemak, nkásiyool kati kawufanoo mañ. ^{VI} Yutas naacoon, naayeno híjes kásiŋjuma keenape la afaawufanii Yéesu, kayoŋ ka peneetaat toko.

Kaamemanool káciim ka kiti Himuusu ha

^{VII} Hínoom ha hiti pahaño pa hiti hímpuul ha heetaakut ha leweño níhicolii, ta nkañŋe ta kaawaaseen císaacii ca citi Himuusu ha. ^{VIII} Yéesu naapoñ Piyeer níj Saŋ naasokii: “Nikaay canimemanool káciim ka kutuunaa kiti Himuusu ha kati uliyaa.”

^{IX} Nkacakanoo: “Peyme állaŋiye upimemanool ko?” ^X Naañhanii: “Nísiitan, níj nínakiyaa ti saatee ya, efinipaakool níj áyiín eetiŋiye élumpa eti man. Inninow pusonoo fo ti ekumpaan eyya afaanako ya, ^{XI} innisok ati ekumpaan ya: ‘Ahámpaatiín a asok, leyeme ékaap ya neeyem la naakaakaay híli káciim ka kiti Himuusu ha níj pinapana pa pakateyoo?’ ^{XII} Afáayisan aluu patiila ti ekumpaan ya ékaap enfakat eepayee kaamemanool. Toko efinimemanool káciim ka kutuunaa.”

^{XIII} Nkakaay nkatook waah óo waah samat níi fa Yéesu naasokii fa. Fiye, nkamemanool káciim ka kiti Himuusu ha.

Káciim ka kiti Ateetyo

^{XIV} Caanak ca cípituuno, Yéesu naayeno níj pupoñapoñ pa pakateyoo kati kali. ^{XV} Naasokii: “Fa inci níhílikane hínum híli císaacii ca citi Himuusu ha níj aluu le níj inci facuk kúnuul. ^{XVI} Kaatuko inci pusok aluu: etineneli císaacii ca citi Himuusu ha, fo ta eeha pahaño pa mpútuule la efihitaako pati cáwii ca citi Pútuun pa.”

^{XVII} Naacoop elontoŋ eti elaan naasok Pútuun pa apalaka kiteyyo, naasok: “Nicoop elaan eyye nípisayool aluu púloorŋ. ^{XVIII} Kaatuko inci pusok ho aluu, písik fíyooy etinenelaan elaan fo ta cáwii ca citi Pútuun pa éficikey.”

^{XIX} Fiye, naacoop hímpuul naasok Pútuun pa apalaka, naafiit ho, naawufanii ho, naasok: “Aŋe eyem eniínam eewufanee ya aluu, níhin eehe kati níhawuniyam.”

^{XX} Kapipa híli, naacoop lompo elontoŋ ya eti elaan ya naasok: “Elontoŋ eyye eti písíyool pa péeyeeni pa piti Pútuun pa níj pakan etempo; elaan eteyyo ekina eyem hísimam heeniisee ha kamma aluu. ^{XXI} Pale nisincan: Epees aŋa eekaakaay ya hífulu ti inci, yooŋiya le níj etoom ya ti púus pa. ^{XXII} Kaatuko inci, Añii An, fakat samat níi fa Pútuun pa mpusoke fa, pale kúnuul efikiyeno ti aŋa éefule ya ti inci.” ^{XXIII} Pupoñapoñ pa pakateyoo nkáyaañ picakanool ayme akaakaay íhinu eehuu.

Pílaacinool pa piti aŋa eehaŋe ya pamake

^{XXIV} Pinapana pa pakati Yéesu nkayeno pílaacinool peesowa cút ti eecukee níi akina ayem aŋa eehaŋe ya pamake. ^{XXV} Yéesu naasokii: “Ti púlunta pa, pumansa pa kataakaataak sempe ti pakan paka, pakati kayine ka nkálafi kapisokee píhina heenape. ^{XXVI} Pale fotom nkaakaay píyeno ti aluu. Eemaka ya ti aluu añañaa píyeno níi akelan, ati híkaw ha samat níi amiíkan. ^{XXVII} Ayme ayem eemaka ya, aŋa nkawufane ya apili fo amiíkan a? Fo aŋa nkawufane ya tom híli ha? Pale inci oopa le ti pututa aluu samat níi amiíkan.

^{XXVIII} “Nísiŋaasiŋo níj inci ti páciite pa putoom. ^{XXIX} Samat níi fa Paapaa atoom naawufanaam fa cáwii fo lompo inci fáhin aluu nípiyeno pakati kíkaw. ^{XXX} Ancuk innili innilaan níj inci pati cáwii ca citoom, inniyeno ti pílemeyu pa kati ínnihin kíiti miín ma ŋaasuwan níj músupak ma míti Israyel.”

Kakaman ka kiti Yéesu pílaaco pa piti Piyeer

^{XXXI} Fiye, Yéesu naasok Simon: “Simon, Simon, sítan. Seetaani ewufaneewufan kayine kiti káahaafeen aluu samat níi uli, káŋikatinool cácuuf ca níj kilehut ka. ^{XXXII} Pale inci luumaalum kitií ancuk káyanan ka kitií timpí kíñoho puson, níj áañhooniyoop peti

inci mpampaŋan pakani ti káyanan.” XXXIII Piyeer naasokoo: “Ateeteyo, inci siŋgaasiŋgo pikaayu niŋ awe ti ékuluma háati eket n’awe.”

XXXIV Yéesu naañahanoo: “Piyeer, inci pusoki, fiyooy káayiin ekutoon kúlookum áafalaacin fo ñhaaciil nii áameyiyam-méyi.”

Mañ, epootak niŋ káakuntu

XXXV Púful toko Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Ta inci mpoñe ta aluu peeyekanut mañ, peeyekanut epootak, peeyekanut pisamata púsuyiyenu, weyme inni-taakut po?” Nkasokoo: “Waah óo waah nuutaake po.”

XXXVI Naasokii: “Fiye, an eetaake mañ naacoopool mo, aŋa lombo eetaake epootak naacoopool yo, aŋa eetaakut káakuntu anooman hísool ha hiteyoo henfakat ha naanoom koonool. XXXVII Kaatuko inci pusok aluu: Heekiicee ha kutoom ti hilim ha hiti Pútuun pa fo hitaako. Hisok: ‘Nkacokoo samat nii áhina heenaput.’[✠] Pánipani, heekiicee ha ti inci efihitaako.”

XXXVIII Pinapana pa pakateyoo nkasokoo: “Ateeteyo ehe úkuntu úsupak.” Naasokii: “Fomaa.”

Kaluum ka kiti Yéesu ti cítintij ca citi Olif

XXXIX Yéesu náaful ti saatee ya apikaay pati cítintij ca citi Olif samat nii fa naasale fa íhinu, pinapana pa pakateyoo nkanapool neyoo. XL Kapucol po, naasokii: “Niluum timpi ninow ti híluuŋu.”

XLI Naateŋgo caahinkirj ápilaŋjii, náakilipo, naaluum: XLII “Paapaa, niŋ súumu, fúlan elontorj ya eti kúnuul enke ti inci, timpi yeno ti pásuuma pa putoom, pale ti pitii pa.” XLIII Maleekoo néefulii alacana epipenanoo sempe. XLIV Ti oom kúnuul kenfakat Yéesu naapenan kaluum meemak fo hásuwat ha hiteyoo níhifulii nihisotal t’etaam picuk nii hísim.

XLV Apílitoonii ti kaluum enkuu, náañohoonii peti pinapana pa pakateyoo náatookiyii ti hijotu kamma kúnuul. XLVI Naacakanii: “Weyme uwune ínniyemi ti hijotu? Nilito inniluum ancuk timpi ninow ti híluuŋu.”

Hicokuyee ha hiti Yéesu

XLVII Yéesu ti káakup, kayorj nkícolii teyoo. Ti kayorj ka, intaako toko ñhampaatiin puwaaseena pakati Pútuun, niŋ ñhampaatiin pakati púwuulu pa keeyeniye ka efaas ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, niŋ pakakee ñhampaatiin*. Yutas, akee ti pinapana pa ŋaasuwan niŋ pákasupak paka, ánowii hátkin. Naaloh Yéesu kati asumpoo. XLVIII Pale Yéesu naasokoo: “Yutas niŋ hisumpu ánfule ti inci, Añii An!”

XLIX Ta pinapana pa pakateyoo nkacuke ta heekaakaay ha pitaako nkacakanoo: “Ahámpaatiin, fo unii úfulanii úkuntu wa utoonii?” L Oonool teyii náañakii káakuntu ka kiteyoo naafiit kaanuu káali kiti amiikan a ati awaaseena ya enfakat a. LI Pale Yéesu naasok: “Nikat po, eehe hifomaa!” Náalik kaanuu áyiin a náakuuñan ko.

LII Fiye, Yéesu naasok ñhampaatiin ña kéekeyii ka hicokuyoo: “Fo niñañaa ékey niŋ úkuntu niŋ kikasap samat nii pucoka ekancak? LIII Hinak óo hinak inci iyyeniye niŋ aluu ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, nicokutam, pale, caanak ence citaaluu niŋ citi sempe sa siti énimaaŋ ya.”

Káalaacin ka kiti Piyeer kameye ka kiti Yéesu

LIV Fiye, nkacok Yéesu, nkacoopoo la ti ekumpaan ya eti awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa. Piyeer náalaarj naayenyii kanapan. LV Nkacokan seemak senfakat ti pututa hank ha nkayeno kápiikiipool so, Piyeer naayeno neyii. LVI Amiikan aal naacukoo naayeniye toko pukol seemak sa. Naasincanoo púsooni naasok: “Ayiin aŋe lombo ayenaayeno niŋ Yéesu!” LVII Pale Piyeer náalaacin ho naasok: “Íññáayuu, inci mítotoo!” LVIII Pifiyo caahinkirj, akee naacukoo naasok: “Awe lombo akee ti pinapana pa pakateyoo!” Piyeer naasok: “Haani, inci neetaat niŋ poko.” LIX Máamun etalarj yoonool eemuuse, akee naañiino ti hisoku: “Pánipani áyiin aŋe ayenaayeno niŋ Yéesu kaatuko akina lombo ati Kalilee!” LX Piyeer naasok: “Haani, inci mít eeha ayyem ti hisoku!” Akina ti káakup, tokotoko káayiin ekutoon nkílookii.

LXI Ateeteyo náayeesoonii naasincan Piyeer táh. Piyeer náanawuno hilim eeha Ateeteyo naasokoo ha: “Fíyooy, káayiin ekutoon kúlookum áafalaacin fo ñíhaaciil nii áameyiyam-méyi.” LXII Náaful tíkitaarj naakooy meemak.

LXIII Pákayiin paka keeyeniye ka eefa Yéesu nkápalahooloo nkalenkenoo, nkasapoo. LXIV Nkacenk ñíkinoo nkasokoo: “Yaamakool! Sok unii ayme ayemuu ti hisapu?”

LXV Nkateñaloo niy hícump kikee kilim.

Yéesu hátikin pñhina kíti ya

LXVI Cipilap, ñíhampaatiin ña pakati Pusuwif pa, niy ñíhampaatiin puwaaseenapa pakati Pútuun pa, niy pikalañana hilim ha heesiñanee ha nkaconcool. Yéesu náacoopiye hátikinii. LXVII Nkacakanoo: “Sok unii fo awe yem Eenucee ya ati Pútuun pa?” Yéesu naañahani: “Niy inci ñahanaa aluu, étiniyinanam. LXVIII Niy inci cakanaa aluu, etiniñahanam. LXIX Pale písik fíyooy, inci, Añii An, fayeno ti epees yáali eti Pútuun pa piti sempe.” LXX Poko púlooy nkacakanoo: “Awe ayyu yem Añii Pútuun?” Yéesu naañahani: “Aluu himuum aluu nisoke nii inci yem akina.”

LXXI Fiye, nkasok: “Usoolahutaa hísiyu hiti an eentake! Usíyaasi ho ti putumool!”

XXIII

Yéesu hátikin Pilaat

I Ta nkapaye ta hísiyu Yéesu pákupaloo, ñíhampaatiin ña nkalito ti coonool, nkacooop Yéesu hátikin Pilaat, ati hikaw ha hiti Yutaay. II Kapucol nkáyaañoo hinooku nkasok: “Ayíin aye nuutooke ti kanoñan pakan unaa, naakitii cooy kúncoo ya eti Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room, apan naasokoolo nii akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa, amansa ya.”

III Pilaat naacakan Yéesu: “Awe yem amansa ya ati Pusuwif pa?” Yéesu naañahano: “Awe soke ho.” IV Pilaat naasok ñíhampaatiin puwaaseenapa pakati Pútuun pa niy kayoy ka: “Inci cukut heewune áyiin aye kati áhinee kíti.” V Pale, nkañiino kapisok: “Ti pakalañanalo naayem ti kanoñan pakan paka. Kalilee náacookii, náanapii ti mah ma miti Yutaay púlooy, fiye ácoliyoo le.”

Yéesu hátikin Helot

VI Pilaat ápisi eehe naacakan: “Fo áyiin aye ati Kalilee?” VII Ta náasiye ta nii Yéesu ti mah emma Helot naayekane ma náafulii, naasokii kacooopoo pateyoo, ti oom caanak Helot naayeno Jerusalem.

VIII Helot ásiyaasi hiti Yéesu, náalafiyooy hicuku ta infiiye. Náayinan nii afaacukoo ti íhinu heecukantee ha nihicukee. Fiye naacukoo, ínsuumoo meemak. IX Naacakanooloo meemak, pale Yéesu añahanutoo máati poonool. X Ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niy pikalañana hilim ha heesiñanee ha nkayeno toko nkanookoo niy sempe. XI Helot niy pusooçaali pa pakateyoo, nkápalahool Yéesu nkalenkenoo nkáwiiniyanoo. Nkásooloo hísool heewalla nkañahanoo pati Pilaat. XII Púcook puu, Pilaat niy Helot an niy akamooloo, pale hinoom eehuu nkáwiyooy.

Ihínuyee kíti ya eti Yéesu apite amukee

XIII Fiye, Pilaat naayonkal nantoonool ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa, ñíhampaatiin ña niy pakan paka, XIV naasokii: “Nícoopiyaam-coop áyiin aye innisok: 'Akina ayem ti kanoñan pakan paka.' Nisincan, hátikin aluu inci incakanooloo ti eeha inninookoo ha, pale cukut heewune fanfan kati áhinee kíti. XV Háati Helot lompo acukut la naamuuyene, kamma náañahaniyooy unaa. Pánipani, áyiin aye áhinut waah ewwa efuuwun kati amukee. XVI Ekina ewune, inci fáhin apisapee, nkatanoo.”

[XVII] XVIII Ti coonool kayoy ka púlooy nkíceekii: “Mukool! Nkatan unii Palapas!” XIX (Palapas akuleekul kamma naanoñane pakan paka fo nkátaakoolane ñíhampaatiin saatee ya, naamuk an.) XX Fiye, Pilaat náalafi kakatan Yéesu, nene ákup niy kayoy ka. XXI Pale kayoy ka nkutowo ti híceeku meemak: “Pempenjo ti kuluwaa ya! Pempenjo ti kuluwaa!” XXII Fiye, Pilaat naacakanii píhaacyenu: “Ayíin aye, weyme náahine weenaput? Inci cukut waah ewwa efuuwun kati amukee. Inci fáhin apisapee, nkatanoo.” XXIII Pale nkutowo ti kaaceceekool kipsisok: “Pempenjo ti kuluwaa!” Ti pikelan, kilimii nkiharj sempe. XXIV Fiye, Pilaat naacoon íhinu eeha nkasokoo ha. XXV Naakatan Palapas,

arja nkasokoo ya akatan, eekulee ya kamma naanojane pakan paka fo nkátaakoolane ñihampaatiin saatee ya, naamuk an. Pale naasok pusooçaali pa káhin Yéesu samat nii fa Pusuwif pa nkálafiye fa.

Kaapempejee ka kiti Yéesu

XXVI Ta nkayeniye ta hicoopu Yéesu, nkapaakool niñ áyiin ati Silen arja nkasok Simon, eeyeniye énakoonii ti saatee ya. Pusooçaali pa nkacokoo, nkatiyanoo kuluwaa ya apinow puson Yéesu. XXVII Kayoñ kenfakat nkieniyoo kanapan, pakaal pakati Jerusalem nkayeno pukooñ niñ esampoolo kiteyoo. XXVIII Yéesu náayesoonii lipa teyii naasokii: "Pakaal Jerusalem, timpi nikooñ kutoom, nikooñ kitaaluu niñ kiti epuuk aluu! XXIX Nisincan, caanak unca ti ékey ta efikasok ta: 'Kayihaa picaakonta pa, keetaapala kataak añii niñ payenka taapala kácuuwan ka.' XXX Ti oom caanak, 'pakan paka efikasok pítintij pa: "Nínowii toonii!"

niñ mítintij ma: "Níwufalool unii!"^{XX}

XXXI "Kaatuko niñ káhinnaa pínapaati fiye ti enuun ya eemaña ya, puume eficuk ti enuun ya eesuue ya?"

XXXII Nkacooool lombo pikancak pákasupak kati kamukee ti coonool niñ Yéesu. XXXIII Kapucol la nkasok la "Esent", pusooçaali pa nkapempeñ Yéesu ti kuluwaa ya. Nkapempeñ toko lombo pikancak pa pákasupak paka, oonool epees yáali, akee ya epees yaamay. XXXIV Yéesu naasok: "Paapaa, ponketii kamma nkámiit eeha nkayem ti íhinu." Pusooçaali pa nkañak kaakaaw kápipaacinool wañ wa uteyoo.

XXXV Kayoñ ka nkienyo toko kaasincan. Ñihampaatiin Pusuwif pa nkayeniyo káapalahool nkalenkenoo, nkasok: "Pakakee pakan naafakane, afakanoolo, iyyema akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa, eemamalee ya". XXXVI Pusooçaali pa lombo nkayeniyo caalenken, nkalohoo nkawufanoo elaan eesipe. XXXVII Nkasok: "Niñ awe yem amansa ya ati Pusuwif pa, fakanooolo!" XXXVIII Patiila ti hikawoo intaak pakiial peesoke: "ΑΓΓΕ ΑΥΕΜ ΑΜΑΝΣΑ ΥΑ ΑΤΙ ΠΟΥΣΙΥΑ ΠΑ."

XXXIX Akee ti pikancak pa eepempejee ya naateñaloo: "Fo aaneetaat Eenucee ya ati Pútuun pa? Fakanooolo infakan lombo unii!" XL Pale akee ya naafet teyoo naasok: "Aafeyut fala Pútuun, awe páyemali ti ñíseeña ña ñoonool ña ñiti eket ya neyoo? XLI Anii, páhinal kiiti ya etaanii ecoonoolaa-coonool kamma immaayemaa ti cooy páhinal anii peenaput pa, pale áyiin arje áhinut waah weenaput."

XLII Naasok: "Yéesu, náwuniyam naayeniyaat ti elemeyu ya etii." XLIII Yéesu naaahanoo: "Inci pusoki pánipani ya: Hinoom ha hiti fiyooy aafayeno niñ inci alacana."

Eket ya eti Yéesu

XLIV Máamun caanak ca ti kikaw, énimaa neeyeno ti mah ma púloor fo sitalar síhaaciil, XLV caanak ca inciyolo. Kahuuy ka kenfakat ka keeyem ka páhantuwa ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa nkihaaco ti pututa. XLVI Yéesu naaceek niñ kaawiiyoo, naasok: "Paapaa! Ti sipeesi inci iyyenane yaanam!" Apipa hisoku hilim eehuu, naaket. XLVII Ahámpaatiin asooçaali ya, apucuk eehuu náamul Pútuun pa, naasok: "Pánipani, áyiin arje eecooolo!"

XLVIII Kayoñ ka púloor kéekeyii ka kaasincan kapucuk heetaakiye ha nkatiyo sipeesii, nkañoho niñ esampoolo. XLIX Yéesu pákawiyooy fiye púloor niñ pakaal paka kéenapoolii ka neyoo kápiliñ Kalilee nkasiño pílaañ, nkayeno kaasincan heetaakiye ha.

Ehok ya eti Yéesu

L-LI Intaako áyiin caacawoo Josef, ati saatee ya eti Pusuwif pa eyya nkasok ya Alimataay. Ayiin eenape, naacoonool, naayeno hítuulu ékey ya eti cáwii ca citi Pútuun pa. Naayeno akee ti ñihampaatiin pñhina kiiti ya pale asayanut eeha pákawiyo nkacoke ha, nkáhin. LII Naakaay pati Pilaat naacakanoo ehunuj ya eti Yéesu. LIII Púful toko náawananii ehunuj ya ti kuluwaa ya, naakuup yo niñ kahuuy kiti ehok, naahokoo ti hiyaak heewakee ti énanikiin la ammeya nii an ataapala ahokee. LIV Iyyeno hinoom hiti kaamemanoool, le niñ hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa éfihiyaañ.

LV Pakaal paka kéenapoolii ka niñ Yéesu kápiliñ Kalilee nkanow ti Josef nkacuk hiyaak ha niñ fa ehunuj ya neehintanee fa lupoo. LVI Púful toko nkañoho pati saatee

ya, nkamemanool munucu niŋ man méesuume haaw miti kaamaamool ehunuŋ ya. Ti hinoom ha hiti kayeno ka, nkáyekunoolo samat nii hilim ha heesiŋanee ha fa nihisoke fa.

XXIV

Pilito pa piti Yéesu ti eket ya

^I Hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa nihimuus, eti kacom eteyyo, mpucom mic, pakaal paka nkakaay pati hiyaak ha. Nkacoopool munucu ma niŋ man ma méesuume ma haaw emma nkamemanoole ma. ^{II} Incakatook énankeiŋ ya eepantane ya putum hiyaak ha néepalinkanee. ^{III} Nkanako, pale kacukut ehunuŋ ya eti Ateeteyo Yéesu. ^{IV} Kámiit fa éfikamiilool. Tokotoko, pákayiŋ pákasupak nkáfulii teyii niŋ wañ weemiñale tas. ^V Ewatate enfakat neeyeno neyii, nkásitan. Pákayiŋ paka payenkuu nkasokii: “Weyme uwune inniyemi ti hiŋes ti keekete ka aŋa eeyem ya kaloŋa? ^{VI} Aneetaat le, alitalito ti keekete ka! Nínawuno eeha naasoke ha aluu ta naayeniye ta Kalilee: ^{VII} ‘Inci, Añii An, fo inci ufanee ti sipees pumuuyena pa. Fapempeŋee ti kuluwaa ya, ti hinoom ha híhaaciyeŋu ha fálitoonii ti eket ya.’” ^{VIII} Fiye, nkánawuno kilim ka kiteyoo.

^{IX} Pakaal paka páfulaliyii pati hiyaak ha, nkañoho, nkakaman eehe pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ oonool a niŋ pakakee pinapana pa púlooj. ^X Keekamane ka eehe pupoñapoñ pa kayem Mari ati Makatala, Yowanna, Mari íñña ya ati Saak niŋ pakakee pakaal keeyeniye neyii. ^{XI} Pale pupoñapoñ pa kacokut ho nii hilim heetaake hikaw, káyinanutii. ^{XII} Toko fiyaaw, Piyeer naalito niŋ katey fo pati hiyaak ha, náacuuhan acukut ehunuŋ fo kahuuy ka kiti ehok ya lamma. Naañoho pateyoo, ínnimoo ti heetaakiye ha.

Pítin pa piti Emmawus

^{XIII} Ti hinoom ha hoonool huu, pinapana pákasupak pakati Yéesu nkayeno pikaayu ti cisaatee enca nkasok Emmawus, ti pututa etenco niŋ Jerusalem sikilomeetal ŋaasuwan niŋ yoonool. ^{XIV} Nkayeno kákupat heetaakiye ha púlooj. ^{XV} Ta nkayeniye ta kákupat niŋ pílaacinool, Yéesu himuumoo náakoliyii, naanapool neyii. ^{XVI} Nkacukoo pale waah nuukitii hikiiwuyoo.

^{XVII} Yéesu naacakanii: “Weyme ínnikupat ti pítin aluu?” Nkasiŋo niŋ páciiteyii. ^{XVIII} Oonool teyii, caacawoo Kileyopas naasokoo: “Fo awe lammayi yem Jerusalem akaawoola éemiit heetaakiye ha ti kunoom enke?” ^{XIX} Yéesu naacakanii: “Híkina hiyem eeheyeme?” Nkañahanoo: “Heetaakiye ha Yéesu ati Naasalet. Ayenaayeno ayaamakoola enfakat hátiŋin Pútuun pa niŋ pakan paka púlooj, náhin páhinal penfakat, náakup niŋ sempe. ^{XX} Níhampaatiŋ puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ níhampaatiŋ ña pakatuunaa nkawufanoo pakati Room kati káhinoo kíiti nkamukoo, nkapempeŋoo ti kuluwaa ya. ^{XXI} Pale unii, núuyinan hínum nii akina akaakaay kafakan Israyel. Apan ti eehe fiye púlooj, fíyooy yem hinoom ha híhaaciyeŋu ha ta eehe nihitaakiye ta. ^{XXII} Pakakee pakaal ti kayoŋ ka kutoonii nkaliimanool unii. Káfiisaafiŋ nuulap kapikaay pati hiyaak ha, ^{XXIII} kacukut ehunuŋ ya eteyoo. Nkañohoonii, nkasok unii nii pumaleekoo nkacuke mpusokii nii oopa kaloŋa. ^{XXIV} Pakakee ti kayoŋ ka kutoonii nkakaay pati hiyaak ha, nkatook samat nii pakaal paka fa nkasoke fa pale kacukut Yéesu.”

^{XXV} Fiye, Yéesu naasokii: “Aluu niyem pusoŋ, nicasut ti káyinan eeha púlooj piyaamakoola pa nkasoke ha! ^{XXVI} Fo Eenucee ya ati Pútuun pa añaŋut hicuku kúnuul enke apite anako ti hamake ha hiteyoo?” ^{XXVII} Púful toko, naayenyii kakaman heesokee ha teyoo ti pakiial pa púlooj piti Pútuun pa, ápucook ti pakiial pa piti Móyiis fo ti pakiial pa piti piyaamakoola pa púlooj.

^{XXVIII} Ta nkalahane ta cisaatee ca enca nkayeniye ca tenco pikaayu, Yéesu náahin fiye nii himuusu. ^{XXIX} Pale nkaŋiiniyoo ti hisoku: “Yeno le niŋ unii, kamma ínciniimiye, apan caanak ca unca ti ékey hicoku.” Naanako, naayeno neyii. ^{XXX} Ta nkayeniye ta kati kali, naacoop hímpuul ha naasok Pútuun pa apalaka, naafiit ho naawufanii. ^{XXXI} Níkinii íññiŋpankino nkakiiwoo pale naayemaŋ teyii feles. ^{XXXII} Nkasokoolo: “Fo saan anii sisaput ti pítin pa, ta náahine ta kunuu anii kípipankino ti heesokee ha ti pakiial pa piti Pútuun pa?”

XXXIII Tokotoko, nkalito mpacas, nkañoho Jerusalem. Incakatook pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ oonool a la nkaconcoole la niŋ pakakee paka, XXXIV ti hisoku: “Pániyani, Ateeteyo ayitaayito ti eket ya! Afúliyooful ti Simon!” XXXV Pinapana pa pákasupak paka payenkuu, nkakamanii heetaakiyii ha ti pítin pa niŋ puume nkakiwe Yéesu ta naafiite ta himpuul ha.

Efúlii ya eti Yéesu ti pinapana pa pakateyoo

XXXVI Poko ti hisoku ha eehuu, Yéesu himuumoo náafulii ti pututayii naasokii: “Kásuumaay kiyeno niŋ aluu!”

XXXVII Nkáyolino, nkafe, incukii nii áfulaful nkacuke. XXXVIII Pale Yéesu naasokii: “Weyme uwune inniliim? Weyme uwune innitaak pámiiloolal empuu? XXXIX Nisincan sipeesam niŋ wootam, arje inci himuumam! Nílikam innisincanam! Afúlafula ataatut enii niŋ picec, inci taakaataak samat nii fa innicuke fa.” XL Ta naayeniye ta hisoku eehuu, náayisanii sipeesoo niŋ wootoo. XLI Innímii nkameerj niŋ pásuuma fo nkáyananut. Yéesu naacakanii: “Nitaakut le waah uti hili?” XLII Nkawufanoo pífiitiin yoon eesowee. XLIII Naacoop po, naali po hátikinii.

XLIV Fiye, Yéesu naasokii: “Ta inci iyeniye ta niŋ aluu, sokaasok aluu: 'Heekiice ha púlooj kutoom ti hilim ha heesiirjane ha hiti Móyiis, ti pakiical pa piti piyaamakoola pa niŋ ti pakiical pa piti kícimu ka, eehuu púlooj fo hitaako.’” XLV Fiye, Yéesu náapankin kunuwii kati kási pakiical pa piti Pútuun pa. XLVI Naasokii: “Ehe heekiice ha: Fo Eenucee ya ati Pútuun pa aket, ti hinoom ha híhaacyenu ha náalitoonii ti eket ya. XLVII Ti caacawoo, ehe eeha nkakaakaay ha káatuunan pakan paka púlooj, nkácook Jerusalem: 'Níwunko umuuyen wa utaaluu Pútuun pa kati puponket wo aluu ti caacawoo.’ XLVIII Aluu niyem keentantake ka eehe púlooj. XLIX Inci fápoñii aluu eeha Paapaa atoom náayinanane ha. Pale fo niyeno ti saatee eyye fo ta sempe sa siti patiila éfisiwanoonii ti aluu.”

Pisilo pa piti Yéesu alacana

L Púful toko, Yéesu naacoop pinapana pa pakateyoo fo kalohan cisaatee ca citi Petani. Náaseepin sipeesoo naasampanii. LI Ta naayenyii ta kaasampan, naakatani, náaseepinee alacana. LII Pinapana pa pakateyoo nkákilipo, nkayenyoo hímulu, nkañoho Jerusalem niŋ pásuuma penfakat. LIII Nkayeno tan óo tan hímulu Pútuun pa ti ekumpan ya enfakat ya.